

A 4878

15,

Cesti Sõnaraamat.

1600

uut ja wõderast sõna korjanud ja (Saksa
sõna lisandusega) Cesti keeles selgitanud

A. Grenzstein.

Tartus.

Uma trükk ja kirjastus.

1884.

Sind 50 kop.

Ona amstatud fignuennale
Dr. Rosenthal

wäljendigt.

Eesti
Sõnaraamat.

1600

*uut ja wôerast sõna korjanud ja (Saksa sõnu
lisandusega) Eesti keeles selgitanud*

A. Grenzstein.

Tartus.

Dma trüff ja kirjastus.

1884.

Дозволено Цензурою. — Дерптъ, 15. Сентября 1884.

ENSV TA Fr. R. Kreutzvaldi nim.
Kirjandusmuuseumi
ARHIIVRAAMATUKOGU

97431

a.

a³ (à, Prantsuskeelest), eest, päält, iga, näituseks: 5 naela à 25 kop., s. o. 5 naela, iga nael 25 kop.

aade¹, aate, aadet (Idee), Soomekeeli aate (ütle aade), „mõtteid ajatelema“, (Soomekeeli ajatteliija = mõtleja); mõte, iseäranis uus, kõrge, sünnitam, juhataw mõte, „paleus“; mõte, mis mingisugust tööd ta täiussele, kõrgele eesmärgile juhatab; wabaduse, Jumala, suremata oleku, kõlbduse, ilu, tõde zc. aade, s. o. mõte, mis nende poole wiib.

aadend¹ (Ideal), üli-täielik, mõttelik eeskuj, asjaks, teuks saanud aade, „paleus“.

aadendiline¹ (idealisch), aadendi sarnane, wäga täieline, kõigiti eeskujuline.

Amor³ (Amor), armastusejumal.

aarie³ (Arie), ühehäälega laulutükk tunderikka siisuga, muusika kaasmänguga, enamiste suurte kontserdi tükkide sees.

aastakümmend¹ (Zahr-

zehnt), kümme aastat ühtekokku.

aastajada¹ (Zahrhundert), sada aastat ühtekokku.

aastatuhat¹ (Zahrtausend), tuhat aastat ühtekokku.

aateline¹ (ideell), aate järeline, aate sarnane, ainult mõttes olem.

abinõu (Mittel), asi, mille abil midagi tehakse: õppimise abinõud on raamatud, kaardid, paber, fulg; waata w a h e n d.

abiraha (Stipendium), raha, mis seks asutatud kasu-adeest üliõppijatele zc. abiks antakse; niisugune kassa, kapitaal ise.

absoluntene³ (absolut), pärisene, päris põhjast, lahutatud; relatiivese wastand; mäe a. kõrgus on ilnamere pinnast mõõdetud kõrgus, tema relatiivene kõrgus ta ligi olemast maa- ehk weepinnast arwatud.

abt³ (Abt), kloostri eimees.

adagio³ (Adagio, ütle адаagio), aegamööda, pikka-
misi; aegamöödane toonitükk.

adjutant³ (Adjutant),
wäejuhataja käskjalg.

administratsioon³ (Ad-
ministration), riigivalitus
kui kohtupidamise wastand;
administraator on üks am-
metnik, kes oma suure woliga
ise asju korda seab, trahwib zc.

admiraal³ (Admiral),
laewastiku juhataja.

admiraliteet³ (Admi-
ralität), mereasjanduse ülem
kohtukoht.

adres³ (Adresse), kirja
päälkiri; mingi seisuse ehk
seltskonna kiri walitsejale
ehk walitfewale kohtukohale
tänu-, rõõmu-, soowi- zc.
awalduseks.

adwokaat³ (Advokat),
seaduse tundja, kes õiguste
eest seisab, kes protsessiasju
toimetab.

aegnimesõnad¹ (sub-
stantiva verbalia) ajasõna
nimetawa kõnewiisi kujud;
kahte seltsi: tegijaütlew
(substantivum verbalae ac-
toris): paluja, tänaja; teu-
ütlew (s. v. actionis):
palumine, tegemine, palutus,
tehtus, armastus.

agentur³ (Agentur),
asjatalituse koht, ameti-
koht, kus asjamees oma tööd
teeb; waata asjamees.

agraarküsimus³ (Ag-
rarfrage) põlluküsi., maaküsi.

aime¹ (Begriff), Soomek.

käsitys, hulga olemuste,
asjade tundemärgide meeles-
tus, sõna mõte; kase, kuuse,
männi zc. a. on puu, kana,
pääsuke, tedre zc. a. on
lind, ruffi, herne, odra zc.
a. wili; aime wälimine
kaju on sõna.

aimlema¹ (begreifen),
üht aimet walmistama, aime
tarwis materjaali muret-
sema, mitme asja tundemär-
kide kokku wõtma.

ainjus¹ (Singular), gram-
matika kaju, milles ühest
ainjast olemusest räägitakse:
mees, mõte, laew; mitmuse
wastand: mehed, mõtted,
laewad.

ainuslikult² (deductiv),
ainustuse abil, üleüldise mõtte
juurest iseäraliste mõtete
juurde tulles; üldisliku was-
tand.

ainustama² (deduciren),
ühest üleüldisest mõttest ise-
äraliste mõtete juurde tulema;
üldistama wastand.

ainustus² (Deduction),
ühest üleüldisest mõttest üksi-
kute, ainusliste mõtete juurde
tulek; üldistuse wastand.

ajakiri (Zeitschrift), kiri,
mis ajuti, kindla aja taga
lehtedes ehk wihkudes ilmub.

ajakirjandus¹ (Presse,
Journalistik), kõik ühe rahwa
ajakirjad ühtekokku.

ajaleht (Zeitung), kiri,

mis lehtedes päewas, näda-
las ehk kuus kord ilmub ja
tellijatele kätte muretsetakse.

ajaloolik¹, ajalooline,
ajaloone (historisch), aja-
loosse puutum, ajaloos ette-
tulew, ajaloost wõetud; a.
jutustus, sündmus.

ajalugu (Weltgeschichte),
kõigi tähtsate sündmuste üles-
kirjutus, need sündmused ise.

aja määrasõna¹ (Um-
standswort der Zeit), sõna,
mis määrab, millal tegemine
sünnib: täna, homme, ammu.

ajasõna (Zeitwort, Ver-
bum), sõna, mis tegemist
ehk kannatamist tähendab:
tegema, laulma, elama, põ-
dema, ronima.

ajasõna ilmaütlev¹,
w. kohtalulised muuted.

ajasõna seesütlev¹,
w. kohtalulised muuted.

ajasõna seesütlev¹,
w. kohtalulised muuted.

ajasõna jisseütlev¹,
w. kohtalulised muuted.

ajastjäämine¹ (Berjäh-
rung), mingi asja wanaks-
jäämine, mill teada kohus
wanaduse pärast enam ette
ei wõta.

akadeemia³ (Akademie),
fõrgete koolide ja õpetatud
seltskondade nimi: k u n s t -
a k a d e e m i a, kaubitse-
mise a. 2c.

akadeemikus³ (Akade-

miker), akadeemia liige ehk
selle liikme auuline.

aktsiis³ (Accise), maks, mis
mingijuguse kauba, nagu joo-
kide eest maksetakse.

akt³ (Acte), kohtulised kir-
jad, protokollid, kutsikirjad 2c.

aktia³ (Aktie), see raha,
mis üks aktiaseltslane seltsi
kapitaaliks annab; selle maksu
eest antaw paber.

aktiaselts³ (Aktiengesell-
schaft), niisugune selts, mille
liikmed raha kokku panewad,
et sellega kaubelda, raha
teenida, näit. „Linda“ selts.

aktionäär³ (Aktionär),
aktšianik, aktšia omanik.

alabaster³ (Alabaster),
marmoril sarnane gips, ena-
miste wärwita, wõib küü-
nega kaapida.

alaealine (minderjäh-
rig), wanaduse poolest alles
lapselõlwes olem, tõiste was-
tutamise all seisaw; täis-
ealise wastand.

alaealus¹ (Minderjäh-
rigkeit), see wanadus, mis
täisea ees käib, millel täisea
õigused puuduwad.

alafool¹ (Elementar-
schule), esimene kool, nii-
sugune kool, kus esimesed
õpetused antakse: wallafool,
sihelskonnafool, kreiskool, kuna
gümnaasium keeskool on,
mis alafooli ja ülikooli
wahel, keskpaigas seisab.

alaleütlew kääne¹ (Allativ), kahetas kääne, kostab küsimuse päale kellele? millele? jalale, jalgadele, merele, meredele.

alaltütlew kääne¹ (Ab-lativ), kümnes kääne, kostab küsimuse päale kellelt? millelt? jalalt, jalgadelt, merelt, meredelt.

alalütlew kääne¹ (Abes-siv), ühetas kääne, kostab küsimuse päale kellel? millel? jalal, jalgadel, merel, meredel.

al fine³, w. kapo.

algelajad¹ (Urthieren), õige väikejed, osalt taimejarnased weeluskad õige madalama loomaliku elu järje pääl.

alghäälif¹ (Anlaut), sõnatüve esimene häälif, täht, nagu m-is; k-as, p-uu rc.

alghäälifute jarnasus³, w. alliteratsioon.

algõpetus² (Axiom), niijugune lause, mis ilma tõendamata selge ja õige on, mida tõendada ei saagi, nagu: "Tga keha on iseeneje suurune."

algtäht¹ (Anfangsbuchstabe), sõna algul olev täht, esimene täht sõnas.

algumbhäälikute jarnasus³ = alliteratsioon.

algupärand¹ (Original), eeskuju, alguspilt, algus-

firi, asi, mille järele tõisi valmistatakse; Laokooni kujusid on igas muuseumis, nende algupärand, mille järele nad valmistatud, on Roomas; selle on Greeka kunstnikud marmorist nikerdanud.

algupärane¹ (originell), foguni uut moodu, mitte järele tehtud; a. laul on laul, mis mitte mõne tõise kuju ehk mõtte järele pole tehtud, waid mis üsna uus on.

algupärasus¹ (Originalität), algupärane, uutmoodi, isefugune olef, iseloomu olemus.

algusõpetus² (Elementarlehre, Grundlehre), esimene, põhjapanew õpetus, õpetus, millega midagi alustatakse.

algwõrre¹ (Positiv), omaduse sõna kraadimuutmise esimene wõrre, aste: kena, juur, armas. [Kammer.

alkow³ = magadis-

Alla³ (Allah), Mohameedlaste jumal.

allegro³ (Allegro), ruttu, tulifelt.

alliteratsioon³ (Alliteration), alghäälifute jarnasus jalmifutes; Eesti rahwalauludes üleüldiselt pruugitaw, kunstlauludes osalt; näituseks:

"Magasin muru mäela
Sinililleded seasja,
Walge lilleded wahela,
Kullerkupu keske'ella" 2c. 2c.

alto³ (Alto), segafooris
see hääl, mis diskandi all käib.

alus² (Subjekt), Soome
l. alus, see meelestus, asi,
olemus, mille külge mõni
tõine meelestus jutakse:
,tuli' on palaw, ,wesi'
on wedel.

alusmüür¹ (Fundament),
osalt maa sees¹, osalt ka
maa pääl seisaw müür, mille
pääle maja ehitatakse.

amüseerima³ (amüsi-
ren), ilutsema, lõbusaste
aega wiitma.

ammetfond¹ (Kompen-
tenz), ammeti wõimuse ja
kohuse suurus, piir, määr.

ammoniaak³ (Ammo-
niak), ühest jausst läkastikust
ja kolmest jausst weest kokku
pandud keha; tekitab mäda-
nemise juures.

andante³ (Andante),
muusika tempo tähendus:
parajaste, adagio ja allegro
wahel; toonitükk niijuguses
tempo.

andekstama³ (vergeben),
andeks andma; (tõigi keele-
seaduste wastu tehtud uus
jõna).

apellant³ (Appellant),
apelleerija, see, kes apelleerib.

apellatsioon³ (Appella-

tion), ühe kohtuliku otsuse üle
tõise kohtusse edasikaebamine.

apelleerima³ (appelli-
ren), ühe kohtu otsuse üle
ülemasse kohtusse kaebama.

aplaager³ (Ablager),
see koht ehk seis, milles
ammetnikud ja teenijad ilma
ammetita ja teenistuse ning
palgata elawad.

apleger³ (Ableger), ka-
suma pandud puuoks.

apteef³ (Apotheke), rohu-
kauplus, kus rohtusid wal-
mistatakse ja müüakse.

apteeker³ (Apotheker),
see, kes apteegis tohtri ees-
kirja järele rohtusid wal-
mistab.

Araabigummi³ (Gum-
mi arabicum), akatsia wai;,
tarwitatakse klištre asemel.

areal³ (Areal), maa-
pinna suurus, frunt.

arendused¹ (Ordnungs-
übungen), turnimise harju-
tused, millede läbi korralist
seismist ja liikumist õpitakse;
neli jeltsi: renditamine,
lahku- ja kokkumine,
ümbertäändmised ja
pöörmised, kohalt-liiku-
mised.

arhiw³ (Archiv), kohtu-
liste kirjade kogu alalhoid-
miseks.

arhiwaar³ (Archivar),
arhiwi toimetaja, hoidja.

aristokraatia³ (Aristo-

fratie), „paremate walitus“, mõisnikkude seisus; r a h a a. raha walitus; aristokraat: aristokraatia liige.

armjus¹ (Lieblichkeit), armas olef.

arrest³ (Arrest), kinnipidamine, asjade lusu taha panemine, et neid wõlglaste juures müümise zc. eest ära hoida; kohtualuse kinnihoidmine järeluurimise ajal, et ta põgeneda ei saaks; ka trahwiks.

arrestant³ (Arrestant), see, kes oma õiguse hoidmiseks inimese ehk kellegi waranduse lafeb kinni, arresti, panna; ka wang ise.

arrestat³ (Arrestat), see, kes ise ehk kelle asjad kinni on pandud, arrestis on.

arseenif³ (Arsenif), wäga kihwtine metall; teeb, kui teda natukesse kaupa wõetakse, inimese tubliks ja hobuse elawaks, aga kui ta pruukimine seisma jääb, on ta pruukija priiskus kadunud.

artifel³ (Artifel), jagu mingist asjast, liige, iseäranis seaduse paragrahv.

artilleria³ (Artillerie), sõda tuleriistad, millede juures enam kui üks mees talitamas; sõdawägi, kes suurte tuleriistadega ümber käib.

arw¹ (numerus), ajasõna

ainsus ja mitmus: mõtlen, mõtleme, oled, olete.

arwe² (Hypothese), Soome k. arwoima, mõiste, mõte, mis weel mitte kindel ei ole, aga kui kindel wastu wõetud, et selle abil tutawate nähtuste põhjust ära seletada; näit. meteorid tulewad ilmaruumist.

arwelit² (hypothetisch), arwe järele, mitte kindel, arwamise waral.

arwlema² (eine Hypothese aufstellen), üht arwet üles seadima, üht mõtet kindlana wasta wõtma, et siis mõne tutawa asja tundmata põhjust wõiks ära seletada.

arwusõna¹ (Zahlwort), sõna, mis asjade paljust, arwu, üles annab: üks, kaks, esimene, tõine.

arwustaja² (Kritiker), keegi, kes mingi töö üle kohut mõistab, tema wäärtust mõõdab, ta head ja wead ülesse otsib.

arwustama² (kritisieren), mingi asja, töö üle kohut mõistma, aru andma, teda läbi uurima ja selle järele otsust, aru tegema.

arwustif² (Statistik), asjade ülestirjutus arwude waral. Arwustifu tööpõld on rahwalugemine, aruandmine terwete ja haigete, sündinute ja surmude, kohtu-

professide, kiritööde, kaubitsemise 2c. üle.

arvustus² (Kritik), aruandmine, otsusetegemine mingi asja üle.

arvuteade¹ (Arithmetik), arvude õpetus, rehkenduse õpetus, see jagu suurus-teatest, mis arvude ja nende kujude üle õpetust annab.

asemik (Stellvertreter), see, kes tõise asemel töötab ehk ametis on.

asefõna¹ (Pronomen), sõna, mis nimesõna asemel pruugitav: mina, sina, meie, nemad, kes, see; kuut jagu: isikulisel, enesekohalised, näitavad, siduvad, küsivad, umbarmulised asefõnad.

asfalt³ (Asphalt), maa-pigi, leitatse kivimägedest, tarvitatakse ehitusteks, aastast 1832 uulitsateks.

asjamees² (Agent), Soomekeeli asjamees, kaupmeeste, wabrikute, tulekassjade 2c. asjatoimetajad; suurtel tulekassjadel näit. on igas juuresmas linnas oma asjamees, kes tulekinnitusi wastu wõtab ja pääselt üle sisse jaadab.

asjaselgitus¹ (Realdefinition), selgitus, seletamine, mis asja siju kohta käib; sõnaselgituse wastand.

asjekurants³ (Assecu-

ranz), kinnituse selts, kes tule 2c. eest asju kinnitab.

asjekureerima³ (verafsecuriren), tulekassasse ülesse wõtma, tule 2c. kahju eest kinnitama.

asjessor³ (Assessor), kõrwalisniis kohtukohtades, kohtuliige, kreiskohtu a., konsistoriumi a. 2c.

asjistent³ (Assistent), arsti, profesori 2c. abidemi.

asjonants³ (Assonanz), järnane täheköla, mida tõusujulpile täishäälelisel sunnitawad: Sundis juwel sõudemaie.

aste² (Spondeus), wärsjalg, milles kaks rasket sõnajärku järestikku seisawad: + — ehk — +; näit. ükskõik, kaupmees.

astefond¹, kõik ruudud ühtekokku, millede sisse ma lend wõib astuda.

asjunik (Ansiedler), keegi, kes enesele uue eluaseme walmistanud; „paigamees.“

atentaat³ (Attentat), tühja laimud katse, mõnda kõrget ametnikku 2c. surmata.

atesteerima³ (attestiren), tunnistkirja, atestaati andma; a t e s t a a t: tunnistkiri.

atlas³ (Atlas), 1. maa-kaart, 2. laikiw toimine siidiriie.

autografeerima³ (autographiren), kivi püäl trükkima üht käpikirja, mille see, kes trükitöö tellib, ise kivitrüki tindiga kirjutanud ehk oma kuluga kirjutada lasknud.

autor³ (Autor), kirjanik, mingi kirja, muusikatüki rc. looja.

autoriteet³ (Autorität), teadumees mingis asjas, kelle arvamane ja mõim ses tükis tõiste omast üle käib, keegi, kes waimu poolest tublim on kui tõised.

auuhind (Prämie), iseäralik pall kasuliste tööde rc. eest, nagu wäljanäituste püäl kõige paremate asjade eest.

auufodanik (Ehrenbürger), see, kellele kodaniku õigus ilma maksuta linnawalitjuse poolt anti.

auufus¹ (Ehrlichkeit), auus olek, mis pettust rc. ei falli; mee le auufus, auus, õiglane meel.

awarus (Weite, Sinslänglichheit, Reichlichkeit), awar, suur, lai olek, mitte kitsas olek.

ä.

ääreteed¹, w. malelaud.

ärafiri² (Copia), algupäralise kirja järele tehtud kiri, „mahakiri“.

äraldus¹ (Eigenthümlichkeit), iseäralik loom, olek, kombe, wiis.

äravus¹ (Munterkeit), äraw, kerge, rõõmus, lustilik olek.

äri (Geschäft), kõik, mis tallitatakse, tehakse, olgu ammetlikult ehkerawiisi; tegemine, tallitus, kauplus, toimendus; rätsepa äri on

riiete tegemine, laewamehe ä. laewaga rahateenimine rc. Kunsti ja teadust ei arwata mitte äriliste asjade sekka; kaupmees teeb suuri äriid: tema saab omast ärist suurt kasu; oma äri pärast: oma tallituste hääks; äripäew: tööpäew, hingamise päewa wastand.

ärilik¹ (geschäftlich), ärisse puutum, äri kohalt, hää äri wiisil.

ärker³ (Erker), maja külge ehitatud elamise-ruum, tuba pööningul.

b.

banderoll³ (Banderole), tollimaksu ammetlik paberilint mõne kauba, nagu tubaku-paki ümber.

balkon³ (Balcon), ülemise elu akna ette ehitatud pörmand väljas seinä külles.

balloteerima³ (ballotieren), valimise juures valgete ja mustade kuulidega salaja häält andma.

balsameerima³ (balsamieren), balsamiga mõidma.

Baltlane (Balte, Baltiker), Baltimaa elanik; see, kes Balti Saakslaste erakonna poole hoiab.

baptistid³ (Baptisten), „ristijad“, usujeltsi liikmed, kes mitte lapsi ei risti, vaid täisealisi inimesi.

bariton³ (Bariton), puhumiseriist, millega kõrgemat bassihäält, mis bassi ja tenori (II. ja I. bassi) vahel on, puhutakse; see häält ise.

bass³ (Basso), kõige madalam häält laulus ja muusikas.

bataljon³ (Bataillon),

õõaväe jagu, neljast liiniroodust ja ühest kütiroodust kokku pandud.

batarei³ (Batterie), mitme (8) juurtüki üleseadmine sõalisteks tarbeks; see wall, mille pääl need juurtükid seisawad; elektri b.: ühendatud nõuud elektri sünnitamiseks.

batšillus³ (Bacillus), pikiline kommasarnane elukas, ainult juurendama klaasi all nähtaw, mis koolera-haigust zc. sünnitab; kolera-idu.

beitšima³ (beizen), kõrwetaja wedelikuga, nagu witrioliga, puud päält kõrwiks tegema.

bimstein³ (Bimstein), kore kivi, mis seeläbi sünnib, kui laawa kuumalt wette kuffub; tarmitatakse puu, metalli zc. sulamiseks.

brigaad³ (Brigade), õõaväe jagu, pool diviisiat.

brongse³ (Bronze), punasest wäsest ja Inglise tinast kokku sulatatud pruunjas metall, walamise tarwis hää.

Siin puuduwaid sõnu waata p alt.

D.

Da kapo³, w. kapo.

Damast³ (Damast), toimine riie, mitmet feltsti.

Deflameerima³ (Deflamiren), pähä õpitud laulu, luuletust zc. ette rääkima.

Delta³ (Delta), jõesuus kahe jõharu wahel olem jaar; enamiste kolmenurga line.

Demokraat³ (Demokrat), demokraatilise walitsuse jõber.

Demokraatia³ (Demokratie), rahwawalitsus, niisugune riigi walimise kuju, milles kõik riigialamad walitsusest oja wõtawad.

Departemang³ (Departement), kohtu jauskond, walitsuse jagu, see maakond, mis ühe kohtu, walitsuse osakonna all seisab.

Despoot³ (Despot), walitseja, pärisorjade isand, wali würst.

Desjatin³ (Desjatine), mõõt Wene maapinna suurusse tarwis, 3 wakamaad.

Diploom³ (Diplom), tähtjas kiri, mille läbi würstid, feltskonnad zc. tähtjaid asju toimetawad, näit. kellelegi kõrgema seisuse, nime zc. annawad, auufiri; kiri, mis kellegi õiguse ehk eesõiguse õjaliseks tunnistab,

tunnistusfiri, näit. koolmeistri diplom, kandidadi d., adwokaadi d., auukodaniku d., salandõuuniku diplom, zc.

Diplomat³ (Diplomat), riigiammetnik, kes riigi wälimist politikka juhatab, nagu riigi saadikud wõdrastes riikides.

Diplomaatia³ (Diplomatie), wälimine politif, õigused ja seadused, mis riikide wahel olemas.

Direktor³ (Direktor), juhataja, eestseisja, esimees, koolid., teatrid., tollid. zc.

Direktorium³ (Direktorium), direktoride fogu, walitsusfogu, juhatuskond.

Distant³ (Distant), sopran, kõige kõrgem hää lkoorilaulus.

Distipliin³ (Disciplin), korraspidamine; mingi teadupõld.

Diwiisia³ (Division), üks jagu korpusest, sõawäest, kofku pandud kõigest brigaadast.

Diwision³ (Division), jagu sõawäge, kõhest eskadroonist kofku pandud.

Do³ (ütledito, õigemdetto), seesjama, sedasjama, näit. neli naela soola, kuus naela d^o, s. o. kuus naela ka soola.

Doktor³ lüh. Dr. (Doctor), õpetatud meeste auunimi.

Doktorant³ (Doctorant), see, kes doktoriks on saamas, doktori kandidaat.

Dokument³ (Document), kohtulik paber mingi asja tunnistuseks, tõenduseks.

Dollar³ (Dollar), Ameerika Üh. riikide raha, 1 rbl. 33 kop. väärt.

Don³ (Don), sõna, mille Hispaania ja Portugaalia mõisnikud oma nime ette panemad, nagu Saksa von.

Donna³ (Donna), sõna, millega Hispaania ja Por-

Siin puuduvad sõnu waata t alt.

tugaalia naesterahwas oma kõrgemat mõisniku sugu tähendavad; nagu Saksa von sõna ees pruugitaw.

Dopelt³ (doppelt), kahekordset.

Duett³ (Duett), kahe laul, kahehäälega laul.

Dünamik³ (Dynamik), see jagu wiisika (mehaanika) õpetusest, mis kehade liikumist seletab.

Dünamit³ (Dynamit), püsirohku farnane pulber kivide, kaljude rc. lõhkumiseks.

E.

eba¹ (un-, mis- rc.), Soomekeeli: epä- (üttele ebä-), tähendab sõna mõtte wastandit; ebausf: ekslik, wale usf, ebajumal: tühine jumal, ebasõber: waenlane, ebarõõm: kurbdus.

ebadus¹ (Unechtheit), mingi olemuse omadus, mis teda päristest, tõsistest, riskumata omaseltgi asjadest lahutab, mingi asja walf olef; näit. kõik need tundedmärgid ühtekokku, mis ühe walftraha õigest rahast lahutawad.

ebatohene kõnetwiis¹ (indirecte Redeweise), aja-

sõna kaju, milles mitte otsekohe, kindlal wiisil ei räägita: mina paluda, mina olla, tema minna, nemad tegewat rc. otsekoheste kõnewiisi wastand: mina palun, olen, lähen.

ebatarfus¹ (Afterweisheit), laidetaw, eksw, tühine, pilkamise wääriline tarfus, ninatarfus.

ebatäht¹ (Unstern), täht, mis halba ette kuulutab.

ebatänu¹ (Undank), halb, laidetaw tänu, tänamata meel, tänamata tegu.

ebatõde¹ (Unwahrheit), wale, ekslik „tõde“.

ebelüfumine¹ (Flimmerbewegung), wähieste pu-
dufarmakeste liifumine ila-
naha pääl, nagu keele, juu
jeinte 2c. pääl, mille abil
ilnaha pääle jäänud pu-
rukeseid 2c. edasi aetakse.

edenew joon¹ (abstei-
gende Linie, Descendenz),
järeltulijad ehk lapsed jugu
poolest: poeg, pojapoeg, tü-
tar, tütretütar jne.

emir³ (Emir), ülemate,
walitsejate nimi Oriendis
ja Põhja-Aafrikas.

eesistnik¹ (Vorsitzer),
ühe istumise, koosoleku ju-
hataja.

eeskawa¹ (Programm),
kontserdi, pidu 2c. pääl ette-
tulemate asjade lühikene ni-
mekiri; kontserdi e. pääl
näit. on kõik kontserdi lau-
lud ülemel.

eesfiri (Vorschrift), kiri,
mille järele kirjutamist õpi-
takse, mille järele midagi
tehaakse, käsk, seadus.

eeskõne (Prolog), kõne,
mis näitemängu algul näi-
telawalt peetakse; tähendu-
sed raamatu eesotsas.

eeskõneleja¹ (Vorred-
ner), see, kes enne tõist rää-
gijat kõneles, kõne pidas.

eesmärk (Vorzeichen),
noodi alandamise, ülenda-
mise ja keelamise märgid;

märk, mis tulewat asja tä-
hendab, eestäht.

eesolek¹ (Ursache), see,
millest mingi tagajärg wälja
kaswab, mis tagajärje ees
on. Wäsimuse e. on töö,
tarkuse e. õpetuse jaamine,
tuule e. õhu mitmesugune
soojendamise.

eesriie (Vorhang), riie,
mis näitelawa ja waatajate
wahel ripub.

eesõna (Vorwort), kiri,
mis raamatu etteotsa tema
seletuseks trükitakse, eeskõne.

eesõna ja tagasõna¹
(Präposition), sõnad, mis
tõiste sõnade ees ja taga
pruugitawad on: enne, pä-
rast, taga, all.

Eesti (Estenland), tu-
leb lauludes ette: Eestis
elama, s. o. Eestimaal, Eest-
laste isamaal, kodumaal
elama; nimetaw "Eest" ehk
"Eesti", nagu "Soome"
ehk "Suomi", ei ole pruu-
gitaw.

Eestia (Estenland), Eest-
laste isamaa.

eesiline¹ (estnisch), Eest-
laste wiisi järeline, Eestlaste
omaline, Eestimaal pruu-
gitaw, Eesti loomu järeline;
eesiline kõnekäänd, eesiline
pruuf.

Eestimaa¹ (das von
Esten bewohnte Land), see
maa, kus Eestlased elawad,

j. o. Tallinna kubermang ja põhjapoolne Viimi kubermang nende maa äärtega, kus Gestlased elavad.

eestistama¹ (verestnischen), Eesti keelde tõlkima, Eesti ijeloomu järele ümber tegema; eestistatud raamat, näitemäng, jutustus.

eestistus¹ (Bereitnischung), tõlge võerast keelest Eesti keelde, Eesti ijeloomu järele muudetud võeras asi.

Gestla² (das von Esten bewohnte Land) maa, kus Gestlased elavad; waata **Saksla**.

eestseisus (Vorstand), mingi seltsi osakond liikmeid, kes seltsi eest seisavad, kostatavad ja seltsi asju ajavad.

eestvedaja (Spizführer), põlgaw sõna eestwõtja asemel, keegi, kes tõisi nagu jurnud materjaali enese taga weab.

eestwõtja¹ (Spizführer), keegi, kes üht hulka juhatab, kes hulga ees käib, kes mingit asja esimehena toimetab.

eheniferdus² (Sculpturverzierung), kiwist, puust j. n. niferdatud kaju hoone j. n. ilustuses.

eht³ (echt), õige, õigusline, rikkumata, segamata; eht Inglise kaup näit. on

niisugune kaup, mis just Inglismaal on tehtud, aga mitte kuskil mujal Inglise kauba nime all walmistatud.

eitamise määrasõnad¹, w. jaatamise määrasõnad.

eitaw kõne² (verneinende Redeweise), niisugune kõneviis, mis ütleb, et midagi ei sünni: ma ei ole, ei kirjuta, ei mõtle; jaatama kõne wastand: ma olen, kirjutan, mõtlen.

ekonomii³ = rahwamaajandus.

eksaam³ (Examen), katse, koolikatse, teadu, tarkuse järelekatsumine.

ekamineerima³ (examiniren), eksaami teha lastama, katsuma.

eksemplaar³ (Exemplar), üks ainus tükk mitme järele jaeft; 10 eksemplaari ühest raamatust, 2 e. mingist pildist j. o. 10 tükki, 2 tükki j. c.

eksempeel³ = ülesanne.

eksituli¹ (Irrlicht), tuli, mis joodes ja rabades ijenejeseft põlema läheb; tuleb gaasidest, mis maa jeeft üles tõusewad, kus midagi mädaneb; tema olemus ei ole teaduslikult täieste tõdesatud.

ekspedeerima³ (expe-

diren), minema saatma, saat-
miseks valmis tegema.

ekspeditioon³ (Expedi-
tion), minema-saatmine,
kauba, asjade zc. edasi-saat-
mine, niisuguse saatmise koht.

eksperiment³ (Experi-
ment), katse, mis läbi õpetust
võib finnitada.

ekstra³ (extra), iseäralik,
mitte tavalik, igapäine,
päälekaubane.

ekstsellents³ (Excellenz),
„üliläämus“, auunimi kõr-
gete ammetnikkude juures,
nagu kuberneride ja mi-
nistrite ja muude kroonu-
ning väeammetnikkude juu-
res, „tõsisest riiginõunikust“
ja kindral- majorist päale
hakates.

elajariik² (Thierreich),
kõik elukad ühtekokku, kellel
oma elu, liikumine on.

elavus² (Lebendiges),
kõik see, millel elu sees, mis
elav on, nagu kõik loomad
ja taimed; elutuse vastand.

elektri vägi³ (Elektri-
cität), looduse vägi, mis
waigu, klaasi, weewli zc.
õrumise juures nähtawale
tuleb, wäikesi asju külge
tõmbab, jädemeid annab zc.

elektrofor³ (Elektro-
phor), waigukook elektriväe
junnitamiseks.

ellips³ (Ellipse), piker-
guseks tõmmatud ringjoon.

elulane² (Lebewesen),
keegi, kellel elu sees, elav
olemus.

elumees¹ (Lebemann,
Bonvivant), keegi, kelle juu-
rem püüd ja hüüd enese
toitmine, hästi elamine on.

elund² (Individuum, Ein-
zelwesen), mingi omakohalt sei-
jaw olemus, elukas, millel ise
oma elu olu on, (Organ?).

elundama² (individuali-
siren), mingi elundit, elukat
ta iseloomus tõiste seas ette
tooma, tema olemust näi-
tama.

elundus² (Individuali-
tät), mingi elundi, eluka
iseloom, olemus, see, mis
teda tõistest sarnastest eluka-
test lahutab, (Organisation?).

elunema¹ (lebendigwer-
den), eluse tulema, elu
saama, elama hakkama.

elutus² (Lebloses), kõik,
mis ilma eluta on, nagu
kõik kiviiriigi olemused; ela-
vuse vastand.

eluwedelik² (Proto-
plasma), see wedel mater-
jaal, millest kõik rakud koos
on; tema sees liiguvad ala-
tasa väikesed terakesed.

enamus (Majorität),
juurem hulk hääleandjaid
mingi asja juures; wähe-
muse vastand.

**enesekohalised aje-
jõnad**¹ (Reflexivpronomen),

afesõnad, mis rääkija pääle tagasi tähendavad: ennast, enese, oma zc.

enneminewif¹ (plusquamperfectum), aeg, mis enne minewikku mööda läinud: olin palunud, olin kirjutanud.

enneminewifu tulewif¹ (futurum plusquamperfecti), ajasõna kuju: olin jäänud paluma, o. f. tulema.

era¹ (privat-), sõhiz, mitte ammetlik; erafool, eratöö.

erakond (Partei), ühendus inimesi mingi otsuarbe kättesaamiseks, iseäranis poliitika wäljal; wabamaelne ja wanameelne erakond, kõikslaawlaste erakond.

erakondlik¹ (parteiisch), ühe erakonna poole hoidaw, erapoolik, oma feltskonna kasu püüdw; erakondlik seletus: asja wiltu pööramine oma erakonna hüäks.

erand¹ (Ausnahme), olemus, asi, mis iseäranis, eralde seisab, mis mitte tõiste sekka ei sünni, mis üleüldisejt seadusejt mööda läheb; üldendi wastand; näit. kõik juured kaswawad maa sees, erand: 'õhujuurid', mis mitte maa sees ei kaswa, waid õhus.

erandseadus¹ (Ausnahmegesetz), seadus, mis ainult

mõne maakonna, linna ehk seisuse kohta mõneks ajaks antakse, mis mitte termesse riigisje ei puutu; üleüldise seaduse wastand.

erane¹ (apart, besonders), iseäralikult, omakohalt, iseäranis olew.

erapool = erakond.

erapooletu (neutral, unparteiisch), mitte ühegi erapoole päralt, ilma erapoolest osa wõtmata, asjalikult.

erapoolik (parteiisch), erapoole kasu otsiw, erakonna poole hoidaw; e. kõne, seletus zc.

esialgune (anfänglich, ursprünglich), hakatusline, ürgaw, esimesejt alusejt tulew; esialgune mõte, töö.

esimees (Präsident, Präses), mingi feltsi ehk kogu juhataja, feltsi eestseisuse esimene liige.

esitelema¹ (vorstellen, eine Person), wõeraid üks-tõisele tutwaks tegema, neid nime pidi nimetama.

estadron³ (Estadron), sõdawäe jagu, 125 meest ja hobust.

etaat³ (Etat), riigi ehk mõne riigiammetniku wõi walitsuskonna aastane sisse-tulek ja wäljaminek.

etendama³ (vorstellen, eine Vorstellung geben), ette

tooma, näitemängu ette kandma; etendus, eten-daja. (Keeleseaduste vastu tehtud, aga pruugile võetud uus sõna, mille eeskuju, [Analogon] puudub.)

etteaste¹ (Scene), näitemängu jagu, mis uute näitlejate ehk näitleja etteastumise-ga algub ja nende (tema) äraminemisega lõpeb.

ettejuhataja¹ (Inspicient), see, kes näitemängu juures näitlejaid õigel ajal näitelavale jaadab.

ettekäänd¹ (Vorwand),

luuletatud põhjus, asjata wabandus; ette käändma.

etteütteleja¹ (Souffleur), see, kes näitlejatele sõnad, sõne ette ütleb.

ettewõte¹ (Vorhaben, Unternehmen), see, mis ette võetakse, mida alustatakse. Aleksandri-kooli ehitamine, Linda seltsi asutamine, wäljanäituste toimetamine zc. on tuttavad ettewõtted.

Euroopa kontsert¹ (europäisches Konzert), Euroopa juurriikide ühendus rahwaiduslises asjus.

i.

feldmarshall³ (Feldmarschall), kõige kõrgem sõadülemate seisus, sõawäe juhataja.

feldweebel³ (Feldwebel), ühe jauskonna wanem alamohwitser, kes enamiste oma jauskonna kirjatoimetaja on.

feudalism³ (Feudalismus), seltside seisuord, milles maad laenu pääl seisawad.

fine³, w. kapo.

frank³ (Franc), Prant-

fuse, Helweetsia, Belgia, Itaalia, Greeka, Hispaania zc. raha, 23 kop. wäärt; 1 fr. = 100 santiimi ehk 20 suusse.

freskopilt³ (Freskobild), seinapilt, mis wärske lubja pääle maalitakse, nii et wärm lubja sisse tungib.

Frehja (Freyja), wana Sakslaste armastuse-jumal, sõitwat kasõidega rakendatud wankris zc.

fuga³ (Fuge), juuroritükk.

Siin puuduwaid sõnu waata w alt.

g.

Siin puudumaid sõnu waata f alt.

galvanismus³ (Galvanismus), Galvani elektri vägi, mis sealäbi tekitab, kui mõned kehad, nagu tsink, wass, salpeterhapu zc. üksteise külge puutuvad.

geograafius³ (Geograph), geograafia, maakera tundja.

gilde³ (Gilde), seltskond, selts; kaupmeeste g.

glauberfool³ (Glauber-salz), weewililik fool, kerge sulama ja porjuma, tarwitatakse rohuts, külma sünnitamiseks, sööda, sinise wärwi, klaasi zc. tegemiseks.

gloobus³ (Globus), kerafarnane maakera kuju, mille pinna pääl maakera kaart on ja mis oma telje otsas weereb.

grafiit³ (Graphit), mustjas, pehmeline kivi, mineral; pruugitakse pliiatsiks zc.

gramm³ (Gramm), raskuse mõõt, ühe täringtsenti meetri wee raskus.

grammatif³ (Grammatik), keeleõpetus, keelerakendus, keele seaduste üleskirjutus.

granit³ (Granit), põllukivi, millest weskikivi zc. tehakse.

guano³ (Guano), linnusõnnik, põlluwäeks tarwitataw.

gulden³ (Gulden), Austria raha, umbes 62 kop. wäärt. 1 gulden = 100 kreuzerit.

gummi³ (Gummi), taime materjal, millest mitmesuguseid asju walmistatakse, nagu galloshid, torusid zc., liimijarnast klistert zc.

gümnaasium³ (Gymnasium), kool, mis ülikooli wastu ette walmistab.

h.

haigemaja (Hospital), maja, milles haigeid põetatakse.

hale¹ (moll), pehme, mahe, hale, kurb hääleloom; näit. c es g; kale wastand.

hapnit² (Sauerstoff),

wärwita gaas, õhus 23%, wees jne. Põleb sõetulel heledaste.

haridus (Bildung, Kultur), inimese waimu ja keha jõuude kooliline kaswatus, kaunistus.

harilik³ = tavaline.

haritlane¹ (Gebildeter),
haritud inimene; (vastand?)

harftuli¹ (Doppelschach),
malendite seis, mille juures
kaks malendit tules seisavad.

harutavad sidos-
nad¹ (conjunctiones disjunc-
tivae), sidosnad harutami-
seks, arendamiseks: ehk, või,
kas, ega.

häälemõõn¹ (unbetonte
Sylbe), rõhuta sõnajärg sal-
mitus; hääletõusu vastand.

hääleõpetus¹ (Laut-
lehre), õpetus keele häälest, tähtedest, nagu nende välja-
ütlemisest, kirjutamisest 2c.

hääletõus¹ (metrischer
Accent), rõhutatud sõnajärg
jalmitus; häälemõõnu vas-
tand.

häälik¹ (Laut), iga rää-
gitud, kuuldam täht: a b
d k m 2c. kaks jagu: täis-
häälikud ja umbhäälikud;
nende seisu järele sõnas on
alghäälikud, seeshäälikud ja
lõpphäälikud olemas: ime,
i-m-e.

hääle enamus² = ena-
mus.

hädakaitse¹ (Nothwehr),
see kaitsemine, mida tarwis
läheb, et üht seadusvastalist
pääletungimist enesest ehk
tõistest eemale hoida.

heinakuu (Juli), seitse-
mes kuu aastas, jaanikuu

ja lõikusekuu vahel, 31
päeva.

helikunst¹ (Musik), muu-
sikaliste kunstide üleüldine
nimi, laul, puhumise-, poogna-
riistade, klaveri-, orel- 2c.
mäng.

hemisväär³ (Hemis-
phäre), lõhki lõigatud kuuli
pool.

herold³ (Herold), aua-
lik hüüdj, kes midagi (sõda,
rahu, keisri kroonimist 2c.)
suusõnal teada annab.

herrandama² (verherr-
lichen), väga ilusaks, suu-
reks, kõrgeks tegema.

herrandlik² (herrlich),
ülkena, suur, kõrge, taewa-
lik; (wahest „herralik“?)

herrandus² (Verherr-
lichung), üliwäga ilusaks,
suureks, kõrgeks tegemine.

hertzog³ (Herzog), kõrge
seisuse liikmete auunimi.

hindarvud¹ (numeralia
pretialia), arvud, mis asja
hinna, väärtuse poolest
tähendavad: üheline, kahe-
line, kolmeline 2c.

hingestama¹ (beseelen),
hinge fiske panema, hinge-
seks, elawaks tegema, wai-
mustama.

hingestus¹ (Beseelung),
hinge andmine, elustus,
wainustus.

hiniin³ (Chinin), rohi

hallisõitnise, palawiku wastu; tehaſe taime (china) koorest.

hirogliifid³ (Hieroglyphen), wana Egiptuſe pildifiri, enamiste mälestuſtude tarwis.

hobufaswandus¹ (Geſtüt), koht, kus hobuſid kaſwatataſe, nagu Tori h. Sindi wabriku lähedal.

hoburaudtee¹ (Pferde-eiſenbahn), raudtee, mille pääl auru aſemel hobuſed weawad.

hoſrath³ (Hoſrath), ametnikkude auunimi, „öe-nõuunif“.

hoiatama¹ (warnen), hoia! hoia! ütleva, ettevaatamiſele manitſema, tulewat hädaohtu meelde tuletama. Soia oma maja tule eeft!

hoiatuſ¹ (Warnung), hoia-üteluſ, tulewaſe hädaohu ettekuulutuſ, et jelle eeft hoida. „Soia omad meeled kurja mõtlemafi!“

hoiufool¹ (Bewahranſtalt), maja, milles lapſi halbuſe eeft hoitaſe, kaſwatataſe, õpetataſe.

hotell³ (Hotel), wõerastemaja.

hõimlane¹ (affimis, свойственникъ), ſugulane abieluſſe aſtumiſe läbi.

hulga määrõna¹ (Umſtandswort der Menge),

õna, mis määrab, kui palju midagi ſünnib: palju, wähe, küllalt, natuke.

humanismuſ³ (Humanismuſ), kaſwatuſteade, mille järele wanad keeled (Greeka ja Ladina k.) päätooliastjad peakiwad olema.

humanistlane³ (Humanift), humaniſmuſe, wanate keelte õppimiſe õber, tundja.

huſar³ (Huſar), terge ratſameeſ wäeteeniſtuſeſ.

huumuſ³ (Humuſ), kõrb ehk muſt muld, mis taimedeſt mädanemiſe läbi ſündinud.

hümne³ (Hymne), wägew, kõrgemõtteline laul, nagu „Sumal keiſrit kaitſe ja“.

hüpe² (Synkope), rõhuga noot rõhuta tahtiauſ.

hüpe (Sprung), hüpatud ſamm.

hüpotheek³ (Hypothek), paber, mille läbi maja, maatükk zc. pandiſ artaſe, ſee maja, maatükk zc. iſe.

hüppeaſte¹ (Röſſelſprung), ratſamehe kõnnaf malemänguſ.

hüüd³, = järk.

hüüdõna² (Empfindungswort), õna, mis imetelemiſt, tundmuſt, hirmu zc. tähendab: oh, ah, uih, tohoo.

i.

iduleht¹ (Reimscheibe), nahakene muna rebu külles, millest lind hakkab kaswama; kolmest nahast, warjunahast, werenahast ja toidunahast kokku pandud, mis ülestikku seisawad.

igawene tuli¹ (ewiges Feuer), niisugune tuli malemängus, milles kuningas wahetusi kahe ruudu sees peab tules käima.

igawlema¹ (langweilen), igawust aratama ehk tundma.

ihuarst¹ (Leibarzt), kõrgete meeste, nagu kuningate, keisrite koduarst.

ilanahk¹ (Schleimhaut), nahk, millega keha siimised seinad, küljed, torukesed on kaetud, nagu juu, kurf.

ilmaklaas² (Barometer), riist, millega õhu rõhku, raskust, wautust mõõdetakse, et koha kõrgust ehk tulewat ilma teada saada, elamhõbedast ja kloorist ehk metallist tehtud.

ilmatarfus³ = tõdeteade.

ilmõitlew¹ (Caritiv) üksteistkümnes kääne, kostab küsimuse pääle kelleta? milleta? jalata, jalgadeta, mereta, meredeta.

ilufõla¹ (Wohllklang),

ilusaste kõlaw hääk kõnes, muusikas zc.

ilufirjutus³ = kena firjutus.

imandama² (schließen, in der Logik), kahest antud mõistest kolmandamat sünnitama.

imandus² (Schluß, Syllogismus), kolmandama mõiste sünnitus kahest walmist mõistest: Walaskalad on imetajad elajad; imetajad elajad hingawad kopsudega; järelikult hingawad walaskalad kopsudega.

imperjal³ (Imperial), kuldraha, rublat 10 wäärt.

infanteria³ (Infanterie), jalawägi, tähtsant; oja sõjawäge.

infusoriad³ (Infusorien), pisikesed wee-elukad, mis üksnes suurendama klaasi all nähtawaks saawad; neid võib ühes ainjas weetilgas lugemata hulk olla.

ingrosjeerima³ (ingrosfieren), üht wõlga mingi omanduse pääle kohtulikult üles firjutama.

inkwistition³ (Inquisition), walurikas tagawormine, ketserite piinamine, et neid tunnistama sundida.

inshenjäär³ (Ingenieur),

ehitusmeister, masinategija, sõjaehituste juhataja.

inspektor³ (Inspektor), ülewaataja, järellatsuja; kooli i.

intelligents³ (Intelligenz), mõistuse, mõtlemise võim, tark elukas, inimene, kes mõib targaks saada.

intress³ (Interessen), tasumine laenatud raha zc. tarvitamise eest, arvatakse enamiste protsentide järele. 5% intressi tähendab: 100 rubla eest viis rubla tasumist; kasjud: raha kasjude pääle panema.

invaliid³ (Invalide), keegi, kes ammetist välja teeninud, kes ammetiks juba kõlbamata.

isamaalik¹ (vaterländisch), isamaa iseloomu järele, isamaal pruugitav; isamaa elust ja olust välja kasvanud; isamaalik mõte, püüdmine, soov.

isekoht¹ (selbstständige, besondere Stelle), iseäraline, oma jault olem koht.

iseloorm² (Charakter, In-

dividualität), mingi olemuse isefugune, omakohane, eralik olek, laad, kombe.

isenik² (Egoist), omakasju püüdja, see, kelle töö ja tegu ainult omakasju pärast on.

isenimi¹ (Eigennamen), nimi, mis ristinime kõrvas perekonnal on, nagu Palu, Mägi.

isenõuu¹ (besondere Maßregel), iseäraline nõu, mis pruugitakse, kui liht nõu ei aita.

isit¹ (Person), elaw, mõtleja, wainuga ehitatud olemus: Sumal, ingel, inimene.

isikuline¹ (persönlich), isikusse puutum, isikust tulew, isiku läbi sündiw; isikuline asefõna tähendab isikut enast: mina, sina, tema.

isikulised asefõnad¹ (Personalpronomen), asefõnad, mis isiku asemel seisawad: mina, sina, tema zc.

Islam³ (Islam), Mohamedi usk.

itwanimed² (nomina materialia), ivaliste, materjaaliliste asjade tähendawad sõnad: jahu, liiw, muld, sawi.

i.

jaanikuu (Juni), kuues kuu aastas, lehekuu ja heinakuu wahel, 30 päewa.

jaotamise ja eitamise määrasõnad¹ (Umstandswörter der Bejahung

und Verneinung), sõnad, mis määravad, kus midagi sünnib: jah, täitsa, teadagi, ei, ei mitte.

jaatamise kõne² (bejahende Redeweise), niisugune kõne, ütlemine, lause, milles mingi tegemine ehk olemine saab avaldatud: olen, kirjutan, mõtlen; eitama kõnewiisi wastand: ei ole, ei kirjuta, ei mõtle.

jagu, w. selts.

jagundus² (Division), selgitus, lause, milles aime mitmesse ära jautatakse: elajad jagunewad selgroota ja selgroo elajateks, linnud on õhu-, maa- ehk wesi- linnud.

jausfond¹, w. selts.

järeldama¹ (folgern), walmi mõiste, mõtte järele uut mõistet tegema, antud mõttest uut mõtet sünnitama.

järeldus¹ (Folgerung), walmi mõiste, mõtte järele tehtud mõiste, mõte: Aristoteles oli Aleksandri koolmeister, järeldus: Aleksander oli Aristoteles'e koolipois'.

järelifult¹ (folglich), seega, nii, sellejärele, sedawiisi, üht asja mööda, mingi olemuse järele tulew, mingist asjast wälja kaswaw; wihma sadab: järelifult on maa märg.

järellõne¹ (Epilog), kõne, mis mängu lõpul näitelawal peetakse.

järellööf¹ (Nachschlag), noodi ehe.

järelpööre¹ (forma analogae), sõnakuju, mis tõise järele tehtud.

järestit¹ (Reihenfolge), asjade üksthõise järel seismine, ford, reas=olef.

järf¹ (Aft), jagu, waade näibendist, mis eesriide ülestõmbamisest mahalaskmiseni kestab.

Jesuiitlane³ (Jesuit), „Jeesuse Seltsi“ liige, kes paawsti wõimu suurendamise eest tööd teeb; kirikamal inimene.

jooksiit¹ (Trochäus), wärsjalg, milles sõnajärgud „raske“ „kerge“ järestitku käiwad; tähendatakse nii: — — ehk — —; näit. maja, mine; w. Dr. Kreuzwaldi „Zuletorn“.

joonabiriist² (Zeichenapparat), riist, masin, mille abil joonestatakse, maalifid, joonestusi walmistatakse.

joonestama¹ (zeichnen), joontest pilti, plaani, ehete tegema, joontega kujutama.

joonestif¹ (Zeichnung), joontest tehtud pilt, plaan, ehe.

joonetama¹ (schraffiren, schattiren), joontest warju

tegema, üht pildi jagu joonte abil mustemaks tegema; joonetus.

joonima¹ (liniiren), jooni tõmbama.

jõefond¹ (Flußgebiet), kõik see maakond, mille wesi ühte jõkke jookseb.

jõulukuu (December), kaksteistkümmes kuu aastas, talwepuu ja näärikuu wahel, 31 päewa.

jõuujahu² (Stärke-mehl), wiljaterade, nagu nisu seest saadud materjaal, juhtru sugulane, paisub soojas wees klištriks, juures soojuses juhtru sarnaseks materjaaliks.

Jõuujäri² („Kraft-Jüri“), pilkaw nimi sellele, kes ülemäära jõuga oma jonna ajab.

jubilaar³ (Subilar), see, kellele üht juubelipidu, rõõmupidu peetakse.

juhataja³ (Register), kirja, raamatu siisu, pää-tükkide lühikene kokkuvõte; juhtkawa, siisilus, siisiford, siisu 2c.

juhtkawa¹ (Register), kirja, raamatu siisu, pää-tükkide ülewaade, kokkuvõte, siisiford.

juhtmõte¹ (Princip), põhjusemõte, teaduse juhataw, ühine mõte, mõte, mis üht teadust, tööd juhatab, eesmärgi poole saadab; mõne inimese tegewuse j. on oma kasu, mõne auupüüdmine, mõne häätegemine 2c.

juhtuwif³ = saatus.

juhtuwus¹ (Zufälligkeit), kogemata ette tulnud asi, lugu, juhtumine.

jumalanna¹ (Göttin), naestesugust jumal.

jumalus¹ (Göttlichkeit, Gottheit), jumalik olek, jumalik waim.

juubel³ (Jubel), suur, elaw, kõlaw rõõm, rõõmupidu.

juubileum³ (Jubiläum), rõõmupidu mingi asja 25-, 50-, 100-aastaseks 2c. mälestuseks.

juudistama¹ (ein Jude werden), Juudiks minema, Juudiks tegema, Juudi keelde tõlkima; juudistaja, juudistus.

jürifuu (April), neljas kuu aastas, paastukuu ja lehekuu wahel, 30 päewa.

K.

kaardi wägi³ (Garde, Leibgarde), sõawägi, mis keisri enese (isikuliseks) wahiks, teenistuseks on, walitud meeste wägi.

kaasajad¹ (Nebenzeiten in der Conjugation), ajasõna kujud, mis olewikust, tulewikust ja minewikust sünniwad: täisminewik, enne-minewik zc.

kaasanne¹ (Mitgabe), kaasa antud, kingitud asi.

kaashäälif³ = umbhäälif.

kaasif, kaasitaja, pulmalaulu, lauljanna; wanus lauludes tihti: „Wiru neidised waatasid, Harju kaasitud kaasid.

kaasinimene¹ (Mitmensch), inimene, kes meiega ilmas kaasas, ühtlasi elab.

kaasiistuja¹ (Beisitzer), ammetniku abi, kes tall kaasas istub, j. o. asju ajada aitab.

kaasrõhk¹, w. rõhk.

kaastäht² (Trabant), kaasläija, kuu, mis mõne suurema ilmatera kaasas käib.

kaasütlew kääne¹ (Co-mitativ), kaastõistkümnes kääne, kostab küsimuse pääle

kellega? millega? jalaga, jalgadega, merega, meredega.

kabeland¹ (Damenbrett), Soome k. kapulauta, lauamäng, mida 64-ruudulise laua pääl 24 keeriga, kwiiga kahe wahel mängitakse.

kabene¹ (Dame), naesterahwas, kenamat, õrnamat jugu inimene.

Kadakasaks („Wachholderdeutscher“), Geßlane, kes ennast Sakslasteks peab ja seeläbi naeruwääriliseks läheb.

kadaflane² (Unehchter, Nichtnationaler), inimene, kes oma sündimisest ja seisusest tahab wälja astuda, ilma et see tall korda läheks; kadakasaks.

kaelafohus³ = trahwifohus.

kahetõne¹ (Dialog), kahe inimese, näitleja tõne üks-tõise wahel.

kahewaheline¹ (zweifelhaft), kahe kaalu pääl olem, mitte kindel.

kahewääriline² (zweiwertig), kahetõrdeise wäärtuse suurune; (mitte kahtlane zweifelhaft, zweideutig).

kahimäng¹ (Sambitspiel), malemäng, mille hakatuses üks soldat meelega ohwerda-

tafse, et enese löögikonda juurendada.

fahewõitlus² (Duell), wõitlus fahe inimese wahel, et mingit pahandust, teutust, laimduft õiendada; püssidega ja mõõkadega toimetatam, seaduse wastane.

fahtlew kõnewiis¹ (modus conjunctivus), ajasõna fuju, milles tegemine fahekaalu pääl on: paluksin, ehitaksin, wõidaksin.

fahtlustaja (Verdächtiger), see, kes fahtlustab, kes halba arwamist tõise pääle weeretab.

fahtlustama¹ (verdächtigen), fahtlaseks tegema, usaldust riisuma, halba arwamist kellegi pääle pöörama.

fahtlustus¹ (Verdächtigung, Verdacht), fahtlaseks tegemine, usalduse häwitamine, halwa arwamise kellegi pääle pööramine, see arwamine ise.

fainend² (Prosa), kõif kirjanduse siju, mis lihtsal, fainel wiisil, ainult teadmise pääle on põhjendatud, ilma luuletuseta; mölgendi wastand.

fainendit² (Lehre von der Prosaform), fainendi sõnastamise õpetus, õpetus, kuidas teaduslist, ajaloolist zc. (mitte luulelist) kirja tuleb

kirjutada; mölgendiku wastand.

fahjittäishäälikud¹ (Diphthongen), fahe täishäälikufõrmuolek: ae, ai, au, ea.

fahjifumbhäälikud¹ (Doppelconsonanten), fahe umbhääliku koosolek: fr, fs, tr zc.

fale¹ (dur), kõwa, rõõmus, falk hääleloom; näit. c e g; hale wastand.

falendarium³ (Kalendarium), see jagu tähtsamatust, milles aasta päewad sees seisawad.

falestus¹ (Verstockung, Verhärtung), falebaks läinud olek, tuimus; jü d a m e f.

falium³ (Kalium), hõbevalge metall, sulab 620 C., roostetab ruttu, lahutab wett hapnikuks ja wesinikuks ja sütitab wiimise põlema.

famin³ (Kamin), kolde farnane tulease miüri ehk ahju sees; soojendab ainult tule paistmisega.

fandidaat³ (Kandidat), keegi, keda ühe ameti pääle walitakse, kes ennast walimiseks pakub ehk kes walitam on; ülikoolist saadaw auunimi, mis näitab, et ta omanik kõige ülema õpekohta on läbi käinud.

fandiiter³ (Conditor), suhkrupagar, suhkrusaiameister.

kangelaesus¹ (Salsstarrigkeit), isemeeliline olek, wastupanek, jonniajamine.

kangelane¹ (Seld, Heros), wägimees, kange mees nagu Kalew, Herkules; õigem „kanglane“.

kanon³ (Kanon), juht, mõõt, pühakirja üksikute raamatute nimekiri pääle nende raamatute, mis mitte Sumalast sisse antud pole; paawsti käsukiri.

kauter³ (Kantor), orelimängija, lauljuhataja jumalateenistuse juures, eeslaulja.

kantslei³ (Kanzlei), kohtukoha kirjutustuba, kirjutajad.

kantselist³ (Kanzlist), kirjutaja, kes kantsleis tööd teeb.

kantsid¹, w. malelaud.

kantsler³, waata riigikantsler.

kapitaal³ (Kapital), intressi (kasude) pääl olem rahajumma, üleüldse rahajumma.

kapo³ (Capo), hakatus, da kapo: hakatusest (weel ükskord korrata); da kapo al fine: hakatusest fineni (lõpuni).

kapsel³ (Kapsel), karp, kast, mis millegi asja ehk looma (konnakarp) ümber on.

karawaan³ (Karamane),

reisijeltskond, iseäranis Aasia ja Ameerikas kamelitega.

kardin³ (Gardine), warjuriie akna, woodi rc. ees.

kardinaal³ (Kardinal), paawsti nõuukogu liige; nende liikmete hulgast walitakse nende endi läbi igakordne paawst.

karrifatur³ (Carricatur), kellegi iseloomu järele moonutatud pilt, pilkamise pilt.

karufell³ (Karouffel), pöörkiigu moodu wõlli ümber keerutatamad sõiduhobused laste naljatuseks, keerkiik, keerõdit.

kasarm³ (Kaserne), soldatite elumaja.

katarra³ (Katarrh), ilanaha põletik, nagu nohus nina ilanaha juures.

kategoria³ (Kategorie), jelts, osakond, liik.

katseline² (Examinand), ekjaami tegija.

kaunisfirjandus¹ (schöne Literatur), see jagu firjandust, mis (kauniste) luuletatud on.

kawa¹ (Disposition), sõnast kawatsema, s. o. meeles pidama, mitte unustama; kõne, kirjatöö rc. päämõtete lühikene ülessead, mille järele kõne rc. saab walmistatud.

kawaleer³ (Cavalier), rüütel, mõisnik, herra.

kawastif² (System) paljudest jagudest ühe juht-mõtte järele kokku seatud asi, asjakond; planeetite, päietese k. 2c. õpekawastif.

käänamine¹ (Declination) nime-, omaduse-, ase- ja armuõna lõpu muutmine: laud, laua, lauda, laudadele 2c.

käänatus¹ (Declination), üks seltskond sõnu, mis ühe põhjusjeaduse järele käänduvad, muutuvad; Gesetti keeles kümme käänatust.

kääne¹, käände (Casus) nime-, omaduse-, ase- ja armuõna lõppude muutmise kaju: jalg, jalga, jala, ja-lasse 2c. 15 käänet: nime-taw, osastaw, sihitaw, omastaw, sisseütlem, sees-ütlem, feestütlem, alaleütlem, alalütlem, alaltütlem, ilmaütlem, kaasaütlem, rajaw, jaaw, olem.

käefatjutawalt¹ (handgreiflich), nii, et käega wõib katsuda, koguni selgeste, silmanähtawalt.

käjifiri¹ (Manuscript), kirjutatud kiri trüki tarwis.

käskiw kõnewiis¹ (modus imperativus) ajasõna kaju, milles kästakse: wõitle! õpi! mine!

käufiri¹ (указъ, Ufas),

Wene keisrilt ehk finatilt antud eeskiri täitmiseks, käsk.

keelelit¹ (sprachlich), kee-lesse puutum, keele poolest, keele järele; k. wiga, k. abi.

keeleteade¹ (Philologie), keelte tundmine, õpetus keeltest ja kirjandustest.

keeleteadlane¹ (Philolog), see, kes keeli studeerinud, kes neid tunneb.

keelumärk (Widerrungszeichen), märk, mis noodi ülendust ehk alandust ära keelab.

keemifus³ (Chemiker), lahutuskunsti tundja.

keemifema³ (Chemie treiben), lahutuskunstilisi töösid tegema.

keerdülesanne¹ (algebraische Aufgabe), täherahkendamiseft wõetud ülesanne, keerulik, kunstlik, raske ülesanne: ema andis oma õuntest poole jau lastele ja weerandi jau isale, ja nüüd jäiwad talle weel 2 õuna järele; mitu õuna tall oli?

keerlus¹ (Doppelschlag) noodi ehe.

keertrepp¹ (Wendeltreppe), keeru tulba ümber käiw trepp.

keeruspael¹ (Sagelschnur), pael, millega muna rebu kahest otsast koorekõlu külge kinni kaswanud.

fehämööde¹ (Stereo-
metrie), see jagu ruumimöö-
test, mis fehämöödmist õpetab.

feiserinna (Kaiserin),
feisri praua.

fellner³ (Kellner), joogi-
ja söögimaja wõeraste talli-
taja, õllepois.

fenakirjutus¹ (Schön-
schreiben, Kalligraphie), õi-
gete, ilusate eeskirjade järele
kirjutatud kiri, iluskirjutus.

feſkaeg¹ (Mittelalter),
aeg, mis ajalooks wana ja
uue aja wahel seisab, ſ. o.
aastast 476 p. Kr. kuni
1500.

feſſjooks¹ (Mittellauf),
jõe pikkufe feſſkoht, mis jõe
hallikast tükk maad allpool
ja jõe suust tükk maad üle-
wespool seisab.

feſſkool¹, w. alakool.

feſſkrundud¹, w. male-
laud.

feſſõna¹ (Particip), aja-
õna kaju, mis ajaõna ja
omaduseõna wahel, feſſ-
paigas seisab, mis mõlematest
osa wõtab: paluw, tegew,
olew, tehtaw; olewiku ja
minewiku f.

fetser³ (Keger), uisust
ära lahkunud wõi langenud
inimene.

fiiljalpeter³ (Chili-
ſalpeter), ſalpetrihapu nat-
ron, leiukoht Peruu piiril,
wärwita, kistub õhuſt niis-

kuse enese ſiſſe, ſulab wees,
tarwitatakse lõhkumisepulbri
tegemise juures, põlluwäeks zc.

fiirkiri¹ (Stenographie),
lihtſaiſt kriipsudeſt kokku ſea-
tud kiri, millega kõnelemist
wõib järele kirjutada.

findel kõnewiis¹ (mo-
dus indicativus), ajaõna
kaju, milles tegewus kind-
laste, tõeste ſünnib ehk
tõeste, ilma kahkluseta ſün-
dimata jääb: reisin, wõitlen,
ei reisi, ei wõitle.

findral³ (General), üle-
ma ſeiſufe ohwitſeer; kind-
ral-kuberner, ülem kuber-
neer; kindral-superintendent,
ülem superintendent.

finniſtäht¹ (Firnſtern),
ſilmanähtawalt finni ſeiſaw
täht, päikese ſarnane täht.

firjalaff² (Siegelaff),
terpentiinist, waiwudeſt zc.
walmistatud punane, must
zc. ſulaw materjaal, millega
kirjale petſat pääle pannakse.

firjand² (Styl, Schreib-
weise), kirjutamise, kirja-
seadmise, kirjapanemise wiis,
kombe, mood, kirjawiis iſe-
loom, nagu ta mitme kirja-
niku juures mitmesugune on:
tõſine, naljakas, ſelge, ſegane,
ferge, raske zc.

firjandaja² (Stylift),
kirjaseadmise meister, tundja;
kirjanik oma kirjawiisil poo-
lest; hää, tubli, feh w f.

kirjandama² (stylistiren), kirja panema, mingi viisi, kumbe, moodu järele üles kirjutama; kenaste k., ladu-
saste k.

kirjandil² (Stylistik), kirjaviisi õpetus, kunst, mille waral kirja seatakse, mõtteid mingil moodul kirja panakse.

kirjandus (Literatur), kõik kirjad ühtekokku, kirjawara; Eesti k., kõik Eesti raamatud, aja. kõik kirjad ühtekokku; kaunis-
kirjandus: luulekirjandus, kauni süuga k.

kirjandusline¹ (literärisch), kirjandusesse puutuw, k. töö on töö kirjanduses.

kirjanik (Schriftsteller), keegi, kes kirju kirjutab, kes raamatuid walmistab, kirjanees.

kirjastaja¹ (Verleger), see, kes mingi kirja oma kuluga trüffi paneb.

kirjastama¹ (verlegen, eine Schrift), mingit kirja oma kuluga trüffima.

kirjastus¹ (Verlag), kirjade trüffi panemine, mille juures trükkifulu kandmise pääle waadatakse; Laakmannil ja Schnakenburgil on juured Eesti kirjastused: nemad on oma kuluga palju Eesti raamatuid trüffinud.

kirjaturg¹ (Büchermarkt),

kaubitsemine raamatutega, raamatute müümine.

kirjeldama¹ (beschreiben), mingisugusest asjast keele waral üht selget pilti andma, ühe asja jagusid, elu ja olu õiges korras ette arutama, ta tundemärkifid ette tooma, näit.: Linnul on sulgedega kaetud keha, kaks jalga, kaks tiiba, nokk, õõnes luud zc.

kirjeldus¹ (Beschreibung), keele waral antud pilt, seletus ühest asjast, mingi asja tundemärkide üleslugemine.

kirjustama¹ (bunt machen), kirjuks tegema.

kirjutusraamat² (Sest), kirjutamise tarwis paarisit pognast niidiga zc. kokku tõmmatud raamatukene.

kisulaud, w. soonus-
laud.

kitšandama¹ (verschmälern, einschränken), kitšamaks, vähemaks tegema, piirifid kokku poole tõmbama.

kitšandus¹ (Verschmälerrung, Einschränkung), kitšamaks, vähemaks tegemine, vähendus.

kitšasriimaline¹ (engherzig, bornirt), vähikese mõistusega, rumal, kes tõistele tarwilist wabadust ei raatfi lubada.

kiudliha² (Muskel), liha, lahiliha, punakas lihakogu,

mis ennast elawate loomade sees wõib kofku tõmmata ja feeläbi liikumist fümmitada.

fiwiõli (Petroleum, Kerosin), lambiõli, jookfex mägedest wälja; tuleõli.

fiwistif¹ (steinichtes Sand), fiwide kogu, fiwirikas maa, fiwiwaremed.

fiwistus¹ (Versteinerung), fiwiks läinud asi, puu, sammal zc.

flade³ (Cladde), kirjutusraamat, kuhu kõik ette tulewad asjad järjest fisse kirjutatakse, kust neid pärast wõib eraraamatutesse wälja kirjutada.

flarnett³ (Clarinette), puust tehtud wile-farnane puhumise-riist, roost keel, otjast puhutaw, kõrgemate häälte tarwis.

flaferima³ (glasiren), klaasiga üle tõmbama, f. potid, talbrikud zc.

flašifika kool² (klassifische Schule) wana keelte kool; reaalkooli wastand.

kliima³ (Klima) ühe koha soojus ja niiskus, tuuled ja ilmad ühtekofku; maakliima suurtes maademetes, merekliima mereäärsetes maades.

klinif³ (Klinik), tohterdamiſe õpetus haigete juures, koht, maja, kus niifugust õpetust antakse.

floor³ (Chlor), kollakas rohiline gaas, rikub elukad kehad ära, ühineb wefinifuga päikeſepaistel plahwatades.

klub³ (Club), ſelts, inimeste ühendus politikalifeks ehk ſeltslifeks tarbeks; Tartu „Kuderklub“, fõudeklub, ajuriklub.

kodafondlane¹ (Hausgenosse), ſee, kes tõifega ühes majas elab, ühes majakonnas elaw inimene.

kodafondſus¹ (Hausgenossenschaft), ſee omadus, miſläbi kodakonna päralt ollakſe; kes näit. üheſt kodakonnast lahkub, kautab ſeeläbi oma kodafondſufe.

kodanif (Bürger), linnaſalane, linna majaomanif, keegi, kes linna hingefirjas on.

kodunema¹ (heimifch werden, zum Heim werden), koduks ſaama, ühel kohal nii ära harjuma, et ta koduks ſaab.

koguarw¹: üffi, kaſſi, kolmi zc.

kogunema¹ (ſich ſammeln), kofku tulema, ennast kofku koguma.

kogunimed¹ (nomina collectiva), fõnad, mis hulga üheſugufeid aſju tähendawad: kihelkond, wald, kari, puieſtif.

fogupilt¹ (Gruppenbild), pilt, mille pääl terve fogu, feltsfond inimesi on.

fohafond¹ (Ort, Gebiet, Rayon), mingi piiratud koht, maa.

fohaltliikumised¹ (Übungen von der Stelle), turniharjutused, millede juures turnijad oma seisukohta muutwad.

foha määrasõna¹ (Umstandswort des Ortes), sõna, mis tegemise kohta määrab: siin, seal, ligidal, keskel.

fohendama¹ (richten, im Schachspiel), malendit kohe jeadma.

fohtolulised munted¹ (casus loci verbales), ajasõna kujud nimetavas kõneviisis; nellja feltsi: ajasõna sisjeütlem: paluma, tänama; a. jeestütlem: palumast, tänamast; a. ilmaütlem: palumata, tänamata.

fohtukoht¹ (Behörde), ammetnikkude töökoht, kus walitsuse asju tallitatakse, ilma et seal kohtut peetaks, nagu rentei, wiina aktsiise walitsus.

fohtunif³ = fohtumõistja.

fohtupalat³ (Gerichtspalat), kõrgem fohtukoht.

fohtu-uurija¹ (Untersuchungsrichter), fohtu am-

metnik, kes kohtualuseid asju läbi kuulatab.

fohus, fohtu (Gericht), jeaduse täitja kohtukoht.

fohus, kohuse (Pflicht), kõik see, mis meie kui kõlbuslised inimesed peame täitma, mis meie eneste pääle oleme wõtnud täita.

fohusfond¹ (Pflichtsphäre), kohuste piirid, kõik kohused ühtekokku.

fohustama¹ (verpflichten), mingit tööd ehk tallitust pääle wõtma ehk panema, midagi kohuseks, jeaduseks tegema; palgaline fojustab ennast kontrahi läbi tööle.

fohustus¹ (Verpflichtung), mingi tallituse, toimetuse päälepanek, wastuwõtmine, töö, mis ei tohi tegemata jääda.

fohwer³ (Koffer), reiskott, papist, nahast, riidest tehtud.

foffufäriu² (Disharmonie, Dissonanz), mitme hääle inetu kõlsemine ühes koos.

foffufõla² (Harmonie), mitme hääle ilus kõlsemine ühes koos.

foffuwõte¹ (Zusammenfassung), hulga jagude foffuwõtmine, -jeadmine; foffumeister wõtab tunni lõpul kõik mõtted lühidelt foffu,

mis tunnis ära seletati; see töö on kokkuvõte.

Kollegium³ (Collegium), ühesuguste ammetnikkude jeltskond; ülikooli õpetund.

Kolmeliikme arvamine (Regel de tri), rehkendamise kolme armuga, kolme ühesuguse liikmega: 2 naela maksavad 50 kop.; palju maksavad 5 naela?

Kolmfõla (Dreiflang), kolme hääle kokkufõla; c e g, a cis e.

Koloniaalkaup³ (Kolonialwaare), kaup, mis koloniidest, asutustest tuuakse, nagu kohvi, suhkru.

Kolonist³ (Kolonist), asuja, kolonii elanik.

Kolonii³ (Kolonie), asutus, võerasse kohta asutatud küla, linn, kihelkond; põllutöö-, käsitöö-, kaubitse-, kalapüügi-, wõitmise-, trahwikolonii.

Kolportör³ (Kolporteur), keegi, kes raamatuid zc. ümber käies laiali lautab.

Kombe ja wiisi määrõna¹ (Umstandswort der Art und Weise), sõna, mis tegemise kombet ja wiisi määrab: fenaste, õrnalt, rahulikult.

Komitee³ = toimekond.

Komma (Komma), kirjamärk, ; tarwitatakse wahel-

lauhite ees ja taga ning ühesuguste lauseliigete wahel.

Kommissjar³ (Kommissär), käskjalg, kellel mingi võeras asi tallitada antud.

Kommissjon³ (Kommission), mingi asja tallituseks kokku astunud jeltskond.

Kommunism³ (Kommunismus), õpetus, mille järele ükifikute riigialamate waranduse ajemel üleüldine warandus peaks olema.

Kompanii³ (Compagnie), kaubajeltskond.

Kompas³ (Kompaß), naela otjas weerew kepikene, mis magnetismuse abil taewa kaaresid näitab; iseäranis laewasõidul pruugitaw.

Komponeerima³ (Komponieren), muusikatükki ehk lauluwiisi looma.

Komponist³ (Komponist), muusikatüki ehk lauluwiisi looja; luuletaja muusika põllul.

Komposisjon³ (Komposition), komponeeritud muusikatükk ehk laul.

Konduktör³ (Kondukteur), piletite järele waataja raudteel.

Kongress³ (Kongress), "kokkutulek", riigi päände ehk wolinikkude koosolek üleüldiste asjade üle nõupidamiseks.

Konkurs³ (Konkurs),

pankrotti jäänud inimese warandus; wõlauskujate wõlanõudmine.

Konserwatorium³ (Konserwatorium), muusika ülikool, kõige kõrgem kool muusika tarwis.

Konfistorium³ (Konfistorium), kiriklik ülemwalitus ühe kubermangu ehk maa-osa tarwis.

Konstituutjia monarhii³ (konstitutionelle Monarchie), riigiwalitjuse kuju, milles riigipää seaduse andmise juures rahwasaadikute joowi pääle peab waatama, nagu Inglismaal.

Konjul³ (Konjul), riigi asjatoimetaja wõera riigi linnas.

Konterbant³ (Contrebande), iga kaup, mis seaduse wastu (ilma tollita), üle riigi piiri wiitakse.

Kontinent³ (Kontinent), kindel maa, nagu Euroopa, Aafrika, Ameerika; saare wastand.

Konto³ (Conto), kaubitsemise rehnung, raamat, mille sisse kauba wõtmine ehk andmine kaubasooprade wahel üles kirjutatakse.

Kontor³ (Komptoir), kaupluse ehk muu asjanduse tallituse-tuba.

Kontrolleerima³ (controliren), järele waatama,

tööd üle katsuma, wastarehnungi tegema; kontrolle, kontrolöödr.

Kontsert³ (Concert), laulu, muusika etendus.

Konwent³ (Convent), koosolek, nõuukogu; kiriku k.

Konwerents³ (Konferenz), koosolek arupidamiseks mingi asja üle; koolmeistrite k., wallawanemate k.

Koolifond¹ (Schulbfund), üks piiratud maakond oma koolidega mingi ühise walitjuse all; Tartu koolifond on Tallinna, Viivi ja Kuura kubermangud, mille ülewaataja kuratori nime kannab.

Koolitlane¹ (ein geschulter Mensch), koolitatud inimene. (Wastand?)

Koolitus¹ (Schulung), koolitatud, õpetatud olek.

Koraal³ (Choral), kirikulaul, näit. Ma tulen taewast ülewelt, Müüd paistab meile kauniste.

Korallid³ (Korallen), meres kaswawad pöösa jarnased kiwid, korallilooma foorikud.

Koran³ (Koran), Mohamedlaste usuraamat, Araabia keeli kirjutatud.

Ford (Ordnung), asjade õige seis, milles iga asi oma õigel kohal on.

Fordama¹ (wiederholen),

tõist korda tegema, läbi wõtma; koolmeister kordab õpetust, s. o. wõtab õpetuse uueste weel kord läbi.

Kordarw¹ (Ordnungszahl), arw, mis üht asja hulga reas tähendab: esimene, tõine, kolmas rc.

Kordus¹ (Wiederholung), tõistkorda tegemine, läbiwõtmine, uueste läbiõppimine.

Korjandus¹ (Kollekte), wabatahtliste annete korjamine mingi otstarbe hääks, see korjatud raha ise.

Korporatsioon³ (Korporation), kogukond inimesi, kes ülemalt mingi ühise asja tarwis finnitatud on; üliõpilaste k., mõisnikkude k.

Korpus³ (Korpus), jagu sõdawäe, milles on: 3 jala-wäe diviisiat, 2 hobuwäe diviisiat, 1 suurtükiväe brigaad, 1 töowäe bataljon, 1 kütide bataljon.

Korpusrida³ (Korpuszeile), nii suure kirja rida, millega see eesolew raamat trükitud; wähem kui „Cicero“ ja suurem kui „Petit“.

Korrapäraline aja-sõna² (verbum regulare), ajasõna, mis üheainja pööratuse järele käib; korrawastase a. wastand, mis kahe pööratuse järele muutub.

Korrawastaline aja-

sõna² (verbum irregulare), ajasõna, mis enam kui ühe pöörde järele muutub; korrapäralise a. wastand, mis üheainja pöörde järele käib.

Korridor³ (Corridor), ahtakene ruum tubade, kambrite wahel suurtes majades.

Kõrifaupleja² (Seirathsvermittler), keegi, kes kõnimise = kandidaatide eest muretseb, neid kätte juhatab.

Kosmopolit³ (Kosmopolit), see, kes terwet maailma nagu oma isamaaks peab.

Kõiflaawlasted² (Panflawisten), ühe Wene era-konna liikmed, kes kõiki Slaawisugu rahwaid ühes riigis tahawad ühendada.

Kõlamünt² (Klangstärke), kõla kõwadus: piano, forte rc.

Kõlaw riim² (weiblicher Reim), kahejärguline riim: weri meri, tuba luba, jõudma jõudma.

Kõnekäänd² (Phrase), ütlemise wiis, kõnelemise pruuk, mingi isefugune lause.

Kõnend² (Rhetorik), kõnepidamise kunst, kõnepidamise õpetus.

Kõnendlit² (rhetorisch), kõnendi loomu, kena kõne järele, ilusate sõnadega öeldud.

Kõneriistad² (Sprechorgane), juu jaud, millede

abiga kõneldash: keel, ham-
bad, molad jne.

kõnetool¹ (Rednertri-
büne), kõrge järg, mille
püäl kõnesid peetakse.

kõnetund¹ (Sprech-
stunde), tund, mill wõeraid
kõnelemisele wõetakse.

kõnewiisid² (modi), aja-
sõna kujud, mis tegewuse
loomu, moodu tähendamad:
palun, paluksin, palu! pa-
luw, palugu, mina paluda
(paluwat); kuut jeltfi: kin-
del, kahtlem, käsikw, nime-
taw, soowiw, ebakohene
kõnewiis.

kõnnak (Gangart), kõn-
dimise wiis, kombe; malen-
dite kõnnak.

kõnnitee¹ (Trottoir),
tasastest kiwidest w. tehtud
jalgtee uulitsate ääres.

kõrwalööf¹ (Seiten-
schlag), see takti jagu, mille
juures taktitepiga kõrwale
küüakse.

kõrwalistnik² (Bei-
figer), see, kes kohtuniku w.
kõrwal istub ammetit pida-
des, abi, abiline.

kõrwasnurk¹ (Neben-
winkel), nurk, mis mõne
tõise nurga sirgenurgaks
täiendab.

kõwendus¹ (Indura-
tion), sõna painutamise kuu:
saagi saaki, tondi tonti,
kallist kallim.

kraad³ (Grad), ringjoone
360nes jagu, mingi jagu
pikkuse mõõdu külles, nagu
soojamõõtja külles; aste,
omaduse juurus.

kraater³ (Krater), tule-
purtskawa mäe hauk, mil-
lest tuli, laawa w. wälja
tuleb.

kraweerima³ (gravi-
ren), kirja, kujusid metalli,
kiwi w. sisse lõikama.

krediit³ (Kredit), usal-
dus raha-asjus. Kui wõla-
wõtja tõeste wõib maksta,
siis on tall hää k., on
maksmist wähe loota, siis
waene k.

krediitkassa³ (Kredit-
kasse), kassa, mis mingi
pandi, nagu maa pääle,
raha laenab.

kujustif² (Ornamen-
tif), kujude, ehete, maalide
kogu; õpetus, kuidas kujusid
ilustuseks wõib kenaste
koffu seadida.

kujutama¹ (bilden, ge-
stalten) kuu andma mingile
materjaalile, mõttele, ko-
gule; kujutus.

kumerpind¹ (krumme
Fläche), niisugune pind, mis
lohus ehk küüras on, mille
sisse mitte õigeid joonesid
ei wõi tõmmata; labapinna
wastand; w. pind.

kummut³ (Commode),
kapimoodu majariist, millel

laudade asemel juhulaadikud
sees.

kuninganna¹ (Königin),
kuninga proua.

kunstõna¹ (Kunstwort,
terminus technicus), sõna,
mis iseäranis kunstis ja
teaduses pruugitaw, nagu
aime, selgitus, alläitlew.

kunstõnnik (Kunst-
dünger), kunstlikult walmis-
tatud sõnnik maa wäeta-
miseks, nagu superfosfaat,
luujahu.

kunstuni² (Hypnotis-
mus), unesarnane olek elu-
kate juures, mis kunstlikult,
nagu õerumise, waguja wah-
timise läbi zc. saab sünni-
tatud.

kupong³ (Koupon), se-
del, mille wastu wäärtpaberi
intressid wälja maksetakse.

kuraas³ (Courage), jul-
gus, südius.

kurator³ (Kurator), kel-
legi inimese, kassa, kooli,
iseäranis ülikooli ja terve
koolikonna eestseisja, juha-
taja, ülewaataja.

kuratorium³ (Kura-
torium), walitsuskogu, kes
mõne ajutuse zc. üle walitseb.

kurbmäng¹ (Trauer-
spiel, Tragödie), kurblik
näidend, näitemäng, milles
kangelane kurblikel wiisil oma
elu kantab, kuna ta mõte

wõidab. „Mihkel ja Liisa“,
„Leppimine surmas“.

kurjategu¹ (Verbrechen,
преступление), ränk, raske
seaduse üleastumine, nagu
wargus, tapmine. Süüteu
wastand.

kurs³ (Kurs), jooksew
hind, tõusewa ja langewa
hinna seisukord, iseäranis
raha juures.

kuulmenahk¹ (Zrom-
melfell), nahkene kõrwa
haugu põhjas, mis kuulme-
wedelikku wälimiseft õhust
lahutab.

kuulsus¹ (Berühmtheit),
kuulus nimi, kaugele kõlaw
aau.

kuuljustama¹ (berühmt
machen), kuulsaaks tegema,
kiites kaugele tuttawaaks
jaama.

külgehakkawus¹ (An-
steckbarkeit), see wõim, mille
abil haigus külge hakkab.

külmus¹ (Kälte), külm
olek; soojuje wastand.

kümnendimurrud¹
(Decimalbrüche), murrud,
mis seeläbi sünniwad, kui
arwud ifka 10ne läbi jaa-
wad jautatud: $\frac{1}{10}$, $\frac{1}{100}$,
 $\frac{1}{1000}$, kirjutatakse 2.56 j.
o. 2 terwet $\frac{5}{10}$ ja $\frac{6}{100}$.

küsimärk¹ (Fragezei-
chen), kirjamärk ?, seisab
küsilause taga: Mis on
tõde?

küsimus (Frage), lause, mis kostust nõuab, küsitaw, räägitaw asi: kooliküsimus, kooli elu olu läbivääkimine; eluküsimus, asi, mille külles elu rippub.

küsitwad ahesõnad¹ (Interrogativpronomina), ahesõnad, mis küsimiseks tarvitatud saavad: kes? mis? misjugune?

küsitwad sidesõnad¹ (conjunctiones interrogati-

vae), sidesõnad küsimiseks: kas arwad? mis on?

küünla-kuu (Februar), tõine kuu aastas, näarikuu ja paastukuu wahel, 29 ehk 28 päewa.

kwartett³ (Quartett), neljahäälega laul neljast lauljast, need neli lauljat ise.

kwatember³ (Quatember), aastaneljandiku hakatus.

kwittung³ (Quittung), tunnistäht mingi maksu wastuwõtmise üle.

I.

laatjaret³ (Lazaret), haigemaja; suuruse poolest wähem kui hospital.

laawa³ (Lava), tulepurtskamast mäest wälja wisatud wedelik; kui ta kuumalt wette kukkub, saab temast himstein.

labamõõde² (Planimetrie), see jagu ruumimõõdest, mis labamõõtmist õpetab, nagu põllu, heinamaa ja iga laba, pinna mõõtmist.

labapind¹ (ebene Fläche), niisugune pind, mille sisse igapidi õigeid joonesid võib tõmmata, tasane, ilma kõveruseta pind; kumerpinna wastand; w. pind.

ladustif² (Mosaik), mit-

mefarwalistest kehadest (kividest, puust, sawist rc.) kokku lautud pilt, maal.

laen (Anleihe) raha, mis riik ehk mingi jeltsfond iseäraliste kulude katmiseks laenab.

laewandus¹ (Rhederei), mitme inimese ühendus laewasõidu toimetamiseks.

laewastif¹ (Flotte), wägi, üks arm laewu ühe juhatuse all; kaubalaewastif, kõik kaubalaewad kokku, mis ühe maa päralt on.

lahefõla² (Consonanz) häälte lahe, kena, puhastõla; ummisõla wastand; näit. c e g, d fis a d.

lahendama¹ (Auflösen),

üht ülesannet wälja rehken-
dama, ära seletama, ära
tegema, ummistõla lahe-
kõlale wiima.

lahendus¹ (Auflösung),
ülesande wäljarehken-
dus, walmistegemine, see, mis
ülesandest wälja tuleb, kui
ta walmis tehakse, ära
seletatakse.

**lahu- ja kookumi-
nef**¹ (Zusammenlaufen und
Auseinanderlaufen), turni-
mise harjutus, mille juures
turnijad üksteisest eemale
lähewad ehk üksteisele ligi-
newad.

lahvistama¹ (Losma-
chen), lahti tegema.

lahufäänded¹, seest-
ütleva ja alaltütleva käände
ühine nimi.

lahuslikult² (analy-
tisch), lahustuse, jagamise,
ühest ära wõtmise teel;
sidesliku wastand.

lahustama² (analy-
siren), üht aimet ta tunde-
märkidesse jautama, midagit
ta jagudesse ühest ära wõt-
ma; sdestama wastand.

lahustus² (Analyse),
jautamine, ühe asja lahu-
tamine ta jagudesse, aime
lõhkumine ta tundemärki-
desse; sdestuse wastand.

lahusus² (Differenz, Ab-
weichung, Besonderheit), la-

hus, eralde, isepäinis olek;
ühijuse wastand.

lahutuskuust² (Che-
mie), mateerie, „olluse“ koku-
panek ja lahutamine, õpe-
tus, mille järele lehad koku-
pandud on ja kuidagi neid
wõib ürgofadesse ära lahu-
tada.

laseerima³ (Lackiren),
lakiga üle tõmbama.

lask³ (Lack), poleerimise
wedelik, wärnitsest, waku-
dest rc. walmistatud.

laulumäng¹ (Oper),
niisugune näidend, näite-
mäng, mis laulu- ja muusi-
kaga saab ette toodud.
„Preciosa“.

lauje¹ (Satz, in der
Grammatik), sõnades üteldud
mõte, mõtte ütlemine sõna-
des; n. päike paistab, wihm
kasmatab rohtu.

laujestif² (Phraseolo-
gie), lausetete kogu, mingi
keele laused ühtekokku.

lausuma¹ (sagen), üht
lauset rääkima, ütleva.

lanteerima³ (Lautiren),
tähtede hääle järele wee-
rima: mitte em i mi, en a
na, mina, waid ümisesdes:
m i mi, n a na, mina.

lautus³ = ulatus.

lawiin³ (Lawine), lume-
kogu, mis mägedelt alla
weereb.

läbisti¹ (durchschnittlich),

läbistiku, keskelt läbi; saab üks mees 1 nael, tõine 2 naela ja kolmas 3 naela leiba, siis tuleb mehe pääle läbisti 2 naela leiba.

lākastif² (Stickstoff), wärwita gaas, õhus 79⁰/₁₀₀, lākastaw, süsinikuga ühendatud saab temast lihwtine cyan, hapnikuga jalpet r- hapatus.

lāhifond³ = ligifond.

lehefuu (Mai), wiies fuu aastas, jürifuu ja jaanifuu wahel, 31 päewa.

lehesuurus² (Format), raamatu lehe pikkus ja laius.

lehis (Laub), kõik lehed ühtekokku, puulehtede kogu, ühe metsja, põõsja, puu lehed, lehestif.

leiufoht¹ (Fundort), foht, aje, kust midagi leitakse, kus midagi olemas on, kust näit. mingi taim kaswamaist leitakse.

leping¹ (Kontrakt), mitme inimese wahel maha tehtud kaup, nagu ostuleping, tööleping.

libisew riim¹ (gleitender Reim), kolmejārgune riim: polnima walmima, heidawad peidawad.

ligifond¹ (Umgebung), ligi olew maakond, see maa, mis kellegi ligidal, ümber seisab; linna l., metsja l.

lihatoitlane² (Fleisch-

esser), inimene, kes lihatoitu sööb, kes ennast mitte taimetoitlase wiisi ainult taimedest ei elata; taimetoitlase wastand.

lihtajad¹ (tempora simplicia), ajasõna kujud, milles ledes ainult üht sõna tarwitatakse: palun, palusin; liitaja wastand: olen palunud, olen saanud palutud.

lihttüwi¹ (einfacher Wortstamm), ühe juurega sõna tüwi: kaew, kaew-an, kaew-ud, kaew-udele zc.

liigiaine¹ (Artunterschied, differentia specifica), aine, mis selgitatawa asja eraolewuse üles annab: kala on, külma werega, lõpuste wahelt hingaw, wees elaw, aimustega ehitatud, ojuw' selgroo-elajas.

liigifond¹, w. selts.

liigitama (klassificiren), liikidesse jagama, jagudesse panema.

liigitus¹ (Klassifikation), liikidesse, seltsidesse, fondadesse arendamine.

liik, w. selts.

liikumata wara, = raudwara.

liitajad² (tempora composita), ajasõna kujud, milles enam kui üks ajasõna tarwitataw: olen palunud, olen

küsitud saanud; lihtaja wastand: palun, elan.

liittüwi¹ (zusammen-gesetzter Wortstamm), niisugune sõna tüvi, milles mitu sõnajuurt on: elatama, elata-tes, elata-mata inime-ne, inime-se zc.

limonaad³ (Limonade), weest, suhkrust ja tsitronist walmistatud juhataw jook.

lijamärk¹ (Anmerkung), tähendus mingi paragrahwi ehk pääseletuse juurde.

litografeerima³ (lithographiren), kiwi pääl trükkima.

litografija³ (Lithographie), kiwitrükk, kiwitrükk-kunst.

liugus² (Schneller), noodi ehe.

loifpind¹ (concave Fläche), lohus, loigus olem pind, nagu munakoort sees-poolt; ümarpinna wastand; w. pind.

looduse õpetus² (Naturgeschichte), looduse kirjeldus, õpetab looduse kehast (elaja-, taime- ja kiwiriiki) tundma; tõine jagu loodus-teatest.

looduslik (naturgemäß), looduse järele, nii, kuidas loodus nõuab, looduse seadusi mööda.

loodusteade¹ (Naturwissenschaft), teated, õpetus

loodusest, terwe looduse tundmine; langed kahte jaku: looduse õpetus ja wiisika.

loomafreis² (Zodiacus), loomade järele (oinas, härg, wähk, lõwi zc.) nimetatud tähepiltide freis, mille kõrwal päike rändab.

loomateade² (Zoologie), teadus loomadest.

loomastik¹ (Fauna, Thierreich), kõik loomad ühtekokku; loomariik.

loomulik (natürlich), loomuse järele, õigel wiisil, mitte kunstlik, mitte wägivaldne.

looshe³ (Loge), iste näitemajas, millel sein kahepool kõrwas ja taga, enamiste mitme waataja tarwis ruumi.

lord³ (Lord), isand, herra, Inglise baronite, hertsogi poegade ja kõrgete riigiammetnikkude auunimi.

loterii, loto³ (Lotterie, Lotto), loosimine, mille tarwis raha sisse maksetakse, et siis loosimise juures raha „wõita“ ehk kõigest ilma jääda.

lõbu, lõbusus (das ästhetisch Schöne), see olemus, mis haritud meelele lõbus, kaunis, kena, armas on.

lõhe¹ (Spaltung), lahu-

tus inimeste keskes, erafondade seis üksteise vastu.

lõige¹ (Cäsur, metrischer Einschnitt), peatus salmirea keskpäigas; näit. „Zuba on sündinud mees, kes waltitseb Argiri rahwast.“

lõikaja² (Sekante), õige joon, mis kahest kreisjoones olewast punktiist läbi läheb, ilma et ta kreisi keskpunktiisse puutuks.

lõikusekuu (August), kaheksas kuu aastas, heinakuu ja miiklikuu wahel, 31 päewa.

lõpphäälik¹ (Auslaut), sõnatiime wiimne täht: ilu, ema 2c.

löögifond¹ (Schlaggebiet im Schachspiel), kõik ruudud ühtekokku, millede sees üks malend võib tõista.

lugend² (Lecture), lugemine, raamatu lugemine, loetaw raamat, kiri; (wahest pacem: loend?)

lugulaul² (Epos), salmikutes jutustatud kangelase elulugu, nagu Kalewipoeg.

lugunema¹ (sich zu einer Begebenheit entwickeln), loots sündima, juhtumiseks saama;

asjad lugunewad, j. o. neist saab üks sündinud lugu.

luufere¹ (Skelett, Knochengeriist), kõik keha luud ühtekokku, nagu nad elawas kehas seisawad.

luule (Phantasie), luuletamise mõim.

luuletaja (Dichter), laulik, see, kes laulusid, salmisid, näidendid, westandid loob.

luuletajanna¹ (Dichterin), naestesugust luuletaja.

luuletama (dichten, phantasieren), laulu, salmikut, mölgendit looma.

luuletus¹ (Poesie, Inhalt und Form zusammen), luuletatud kirjatükk, mõte.

luuletuskunst¹ (Dichtkunst), kenaduse kujutus keele läbi, kunst, mõim, mille abil salmikuid, juttusid 2c. valmistatakse.

lülielajad¹ (Articulata), lülidest kokku pandud elajad, nagu kärbsed, liblikad, sitikad, hõrilased, mesilased.

lüli samba-elajad² = selgroolased.

lüli sammas¹ (Rückgrat), loomade seljaluude sammas, kõik seljaluud ühtekokku.

III.

maafler³ (Mafler), kaubafell, kauba asjade ajaja.

madalif (Liefland), madal maa.

madrats³ (Matratze), karwadeft, ragoskii zc. tehtud padi magamiseks.

magistraat³ (Magistrat), linna walitsuse kohtukoht, linna asjade toimetajate fogu.

magneet³ (Magnet), asi, millel magnetismus sees, nagu magneedi wael.

magneesium³ (Magnesium), sooladest saadud metall, hõbewalge, weniw, põleb tules wäga walgel leegil.

magnetismus³ (Magnetismus), mõne keha omadus, mille abil ta rauda külge tõmbab; teda wõib terase külge jäädawalt, raua külge ajuti jübuda; põhja ja lõune m.

maguelajad¹ (Gastrozoa), ilma luuta ja lülita pehmed loomad, nagu ussid.

mahafiri³ = arakiri.

mahalööf¹ (Niederſchlag), suure rõhuga takti jagu, mille juures taktikepp maha poole langeb.

maitsemise käsn² (Geschmackwärtchen), wäikesed

puđufoontega täidetud käsnakesed, mättakesed keele pääl, millede waral meie maitseme.

majandama² (wirthſchaften), maja pidama, koduseid asju õiges korras hoidma.

majandus² (Wirthſchaft), Soome k. talous, sõnast maja, nagu laemandus sõnast laew, asjandus sõnast asi; majapidamine, majapidamise asjad, koduste asjade korraspidamine.

majandusline² (wirthſchaftlich), hää majapidamise wiisi järele, kokkuhoidlik.

majastif¹ (Häusercomplex), majade fogu.

majesteet³ (Majestät), riigiwalitſeja kõige kõrgem auunimi, suurus.

maksuahtrus¹ (Zahlungsunfähigkeit), olek, milles oma maksusi et jõueta toimetada.

male¹ (Schachspiel), kuulus mäng, mida kahakesi (ka neljakesi) 64-ruuduse laua pääl mängitakse, sõamäng.

maleland¹ (Schachbrett), 64 ruuduse jautatud laud male mängimiseks, mille ristread rent-

teedeks, püstread rongteedets ja põikread põikteedeks kutsutakse; põiktee pahemalt poolt ülewast nurgast paremale poole alla nurka on walge maantee, pahemalt poolt alt nurgast paremale poole ülesse nurka must maantee, esimene ja wiimne (8.) reentrida on kantid, esimene ja wiimne rongtee ääreteed; kefet lauda seiswad neli ruutu on keftruudud.

malend¹ (Schachstein), malemängu sõdamees: kuningas, lipp, odamees, ratsamees, waner, soldat.

maletama¹ (Schachspielen) malet mängima; maletaja.

malew¹ (alle Schachsteine zusammengenommen), terwe sõawägi ühtekokku malemängus.

mall, malli (Transporteur), winklimööd kreisjoone kraadide mõõtmiseks.

manifest³ (Manifest), riigivalitsuse awalik kiri mingi uue seaduse ehk seaduse üle.

manif³ (Маншка, Borhemb), rinna ette pandaw särk, särgirind.

manjet³ (Manchette), käiksewarus.

manöwer³ (Manöver),

sõjalik harjutus mitmesuguste sõjariistadega.

mapp³ (Mappe), nahast ehk papist tehtud kirjatasku.

mark³ (Mark), Saksariigi raha, 30 kop., Soome m. 25 kop., 1 m. 100 penni.

markii³ (Marquis), kõrgete mõisnikkude auunimi Prantsusmaal.

marshall³ (Marschall), tähtsate asjade toimetaja, korrapidaja; sõamarschall, õuemarschall, landmarschall, korrapidajad sõas, keiserlikus õues ja maa walitsuse asjus.

maskepall³ (Maskenball), pall ehk tantsuõhtu, mille osaliste paled mitmesuguste palekatetega finni kaetud on.

matšalka³ (Мочалка), pärna niinest kistud pinnusejed pühkimise, pesemise zc. tarwis.

mausoleum³ (Mausoleum), ülikena hauamälestus; esimese niisuguse ehitas Karia kuninganna oma abikaasale Mausolos 353 e. Kristusi.

määrartw¹ (Adverbialzahlwort), artw, mis üht fogu määrab: üksi, kahekesi, kolmekesi zc.

määreraamat² (Schmierzerei), põlgduse wääriline raamat. See sõna tähend-

dab selle pääle, et raamat halvaste kirjutatud, nagu kokku määritud on.

määrolulised muuted¹ (casus verbi adverbialis), ajasõna kujud nime-
tamas kõnewiis; kaht feltfi: määrofastaw (ininitus
verbalis): paluda, tänada; määreesütlem (inessivus ad-
verbialis): paludes, tänades.

määrofastaw¹, waata
määrolulised muuted.

määreesütlem¹, m.
määrolulised muuted.

määrõna¹ (Abverb),
õnajagu, mis määrab, kuda,
mill, kus, kui palju, kus
tegemine sünnib; wiis jagu:
kõmbe, aja, koha, hulga,
jaatamise ja eitamise m.:
hästi, ammu, süa, wähe,
tõeste.

määrus¹ (Verhältnis),
mingi asja olewuse seis,
olek, tõise asja, olewuse
wasta; 2 määrub 4 wastu
nagu 3 6 wastu, f. o. 2
läheb niisama 2 korda nelja
sisse nagu 3 kuue sisse.

määruslikult¹ (verhält-
nißmäßig), määruse järele,
oma suuruse, wäärtuse jä-
rele; töö saab m. palgatud,
f. o. saab oma suuruse jä-
rele palgatud.

mälu (Gedächtniß), mee-
lespidamise wõim, see jõud
meie waimus, mille waral

nähtud 2c. asjad mälestu-
sesse kinni jääwad.

märatsema (schwär-
men), juure wainustusega
segaseid mõtteid ja tühhi
püüdmissi awalbama; m ä
r a t s e j a , u s u m ä r a t s e j a ,
märatsus.

märgufiri¹ (memoran-
dum), kirjatükki mingi rah-
waõiguslise ehk riigilise küsi-
muse üle, milles juhatusi,
märku antakse.

mäsaja (Anarchist),
keegi, kes riigi seadustorra
wastu ülesse astub.

mäsipaber¹ (Makula-
tur), paber, mille sisse kaup-
2c. mäsitakse.

meelestama¹ (vorstel-
len), meeles olewaid piltisid
waimu filma ette kutsuma,
asja kaju meelde tuletama.

meelestus¹ (Vorstel-
lung), pilt, kaju, mida meie
ühelst asjast ehk sündmusest
oma meele sees waimu filma
ette seame; mõtlemise ma-
terjaal.

meelus¹ (Gefinnung),
meele, mõtte seis, kellegi
arwamine häa ja halwa
kohta, et oma elu selle järele
seadida.

meeter³ (Meter), Prant-
suse, Saksa 2c. pikkusemõõt,
3 jalga 3½ tolli; 40,000das
jagu maakera telje pikkusest;

1 m. 100 tšentimeetrit, 1 tšentim. 100 millim.

meldima³ (melden), teada andma, tulemist teatama.

mereminister³ (Marineminister), mereasjanduse üle walitsew minister.

meridian³ (Meridian), niisugune tširklijoon, mis maakera pinda mööda mõlemast nabaist läbi läheb ja ekwatoriga täiswinkli sünnitab; 360 m-i; nullm. Ferro saarest, Pariisist zc.

mesikeelne (mit honigsüßer Sprache), wäga magusa keelega, meelitates, magusaste, armsaste rääkim.

metall³ (Metall), üks jagu kiwiriigi kehadest: raud, hõbe, kulb, wask, tina, elawhõbe, platina zc.

meteorid³ (Meteorsteine), kiwid, mis ilmaruumist maa pääle kukuvad.

methodid³ (Methodik), õpetus, kuidas lapsi zc. tuleb õpetada, õpetuse wiis.

metronoom³ (Metronom), masinakene, millega muusikas takti pikkuist mõõdetakse.

mihhlikuu (September), üheksas kuu aastas, lõikusekuu ja wiinakuu wahel, 30 päewa.

miiting³ (Meeting), koosolek politikaliste ja selts-

eluliste küsimuste hääks Inglise maal ja Põhja-Ameerikas.

mikroskoop³ (Mikroskop), suurendaw klaas wäikeste asjade waatamiseks.

millimeeter³ (Millimeter), kümnes jagu sentim. 1000das jagu meetrist.

minewif (Bergangenheit), minew aeg, see aeg, mis ju mööda läinud; mitte „möödanif“.

minewifu teeskõna¹ (participium praeteriti), teeskõna kuu mööda läinud ajas: palunud, palutud, rääkinud, räägitud.

minewifu tulewif¹ (futurum praeteriti), aja-kõna kuu: sain palunud, sain tänanud.

minister³ (Minister), kõige ülem riigi ammetnik riigipää (keisri, kuningas) järele, kes riigiwaltisust juhatab; rahaminister, sõjaminister, sisimiste asjade minister zc.

missiw³ (Missiv), saatekiri; lufuga kirjatasku.

mitmus¹ (Plural), grammatika kuu, milles mitmest olemusest räägitakse: lauad, toolid, majad; ainsuse wastand: laud, tool, maja.

monarhiid³ (Monarchie), isewaltisus, riigiwaltisuse

fuju, milles ainult ühe riigipää käes kõik valitsemise võimused seisab; rahvariigi wastand.

monoteismus³ (Monoteismus), ühejumala-usk; politeismuse wastand.

morfiim³ (Morphin), opiumist valmistatud kibe rohi, toob und ja ka surma.

moshee³ (Moschee), Mo-hamedlaste palvetkoda.

mõiste¹ (Urtheil), mõtte-fuju, milles meeletuste, asjade, olevuste määrust üksteise vastu mõteldakse; m. wälimine fuju on lause.

mõjudus (Wirkung, Macht), tegew võim, tegewa võinu läbi sünnitatud tagajärg; keisri sõnal on suur mõjudus.

mõjufond¹ (Macht-sphäre), mõjumise, woli, võimuse suurus.

mõlgend² (Poesie, nur den Inhalt derselben bezeichnend), luuletuste sisu, luulelik mõte, kainendi wastand; kolm jagu: tunnend, wes-tand, näidend.

mõlgendit² (Poetik), mõlgendi, luuletuste õpetus, õpetus luuletuste mõtetest, fujudest, jagudest.

mõlglit², mõlgendlik (poetisch), luulelik, laulu-farnane, kaunis, lõbus, sünnis

laulu tarwis; m. mõte, maafond, ligifond.

mõõnuhilp² (unbetonte Sylbe), rõhuta hilp, sõnajärg jalnikus.

mõrsja (Braut), kihlatud neiu; mitte „pruut“.

mõtlemisemärk (Gedankenstrich), kirjamärk —, tarwitatakse lisalause ees ja taga, jääb, kus wana mõtte-rida lõpeb, ning kus luges des tarwis pikemalt peatada.

mõttefond¹ (Gedanken-tragweite), mõtte suurus, laugus, põld, mille üle üks mõte ulatab.

mõttetarkus³ = tõde-teade.

mõtteteade¹ (Logik), mõtlemise fuju ja seaduste õpetus, juhatus, mille järele tuleb mõelda.

mõtteteadlane¹ (Logiker), mõtteteate õpetaja, tundja, see, kes mõtteteate järele mõtleb.

mõtteteadline¹ (Logisch), mõtteteate järele õige, mõtlemise fuju ja seaduse omane, nende järele kokku pandud.

mõllima³ = melbima.
mööbel³ (Möbel), maja-riist, nagu tool, kapp.

murd¹ (Bruch), murtud, jautatud arw, nagu $\frac{1}{3}$, $\frac{2}{7}$, $\frac{4}{5}$ zc. täisarwu wastand: 1, 2, 8, 6 zc.

murdarv¹ (Bruchzahl), arv, mis termest kogust üht jagu tähendab: pool, kolmandik, neljandik zc.

muuseum³ (Museum), wana asjade kogu, nende panipaik, olutuba.

muft maantee¹, waata malelaud.

muſſe³ (Musse), mõningate jeltskondade maja, nagu akadeemia m., bürgerm.

muudatus (Veränderung), muutmine, tõijeks saamine, uuendus.

muumie³ (Mumie), roh-tudega mädanemise eest hoit- tud surmukehad, iseäranis Egiptuse haudades.

muuse³ (Muse, Musée), kunstijumal wanade Greet- laste juures, kunst ise, ise- äranis luulekunst.

muusika³ (Musik), too- nikunst, helikunst.

muusikant³ (Musikant), muusika tegija, pillipuhuja.

muusikus³ (Musiker), muusika tundja.

muutmine¹, sõna, (Fle- xion), sõna tõijeks tegemine, nagu: elu, elama, elanik, kõwa, kõwem, kes, kelle, neli, neljas, olema, olles, olgu; neljasugune: painuta- mine, käänamine, wõrdle- mine, pööramine.

mütoloogia² (Mytho- logie), õpetus paganau- lülist jumalast, nagu Zeu- sist, Jupitrist, Ukust, Wane- muisest.

müürileht¹ (Plakat), kuulutus kiri, mis müüride, seinte, tulpade zc. külge lüüakse, et teda kõik wõik- sivad lugeda; mitte „nurga- leht“.

II.

nael sterlingit³ (Pfund Sterling, Livre), Inglise raha, umbes 10 rubla wäärt.

naisjumal³ = jumalanna.

naisõpetaja³ = õpetajanna.

naljamäng¹ (Lustspiel), naljakas, lustakas, rõõmulik

näidend, näitemäng, nagu „Poisimehed“, „Priidu Kuldnupp“.

naljand² (Humor), nali mis seeläbi sünnib, kui wastandid ükstõise kõrwa pannakse, nagu juured ja wäikesed, tõsised ja naljakad zc. asjad.

naljandlik² (humo-

ristifch), naljandi pääle põhjendatud, nalja, naeru sünnitaw.

narmastif¹ (Zellstoff), narma sarnane taimejagu, nagu lina kiud, puuwill.

natrium³ (Natrium), hõbewalge metall, sulab 95⁰ C., roostetab õhus ruttu, lahutab wett, tema pääl ujudes.

näärifuu (Januar), esimene fuu aastas, 31 päewa.

nägelane² (Theoretiker), inimene, kes oma teadust, kunsti ainult paberi pääl ehk suusõnal õpetab, kes teadust uurib, ilma et ta ise kunsttöösid zc. walmistaks; tegelase wastand.

nägelema² (theoretisieren), mingit tööd ainult mõtetes toimetama, mingit nägelust, õpetust, juhatusi üles seadima; tegelema wastand.

nägelif² (theoretisch), õpetuse, teadmise najal olem; nägelif tohter, kes rohitsemist õpetab ehk uurib ilma haigete arstimisest osa wõtmata; tegelikust wastand.

nägelduš² (Theorie), õpetus mingi teaduse, kunsti põhjustest; tegeluse wastand; õpetused, mille järele maafera ilmaruumis liigub, mille järele müristamine sünnib,

rahe tekkib, wormalised pais-tawad zc. on nägeldušed.

nägunema¹ (sich gestalten), nagu, kuju saama; kiwi näguneb nikerdaja käes.

nähtus¹ (Erscheinung), kõik see, mis nähtawale tuleb, mis näha on. Kell kukur, sell kohus; tõsi tõuseb, wale wauib; sõda järele tuleb sagedaste katk.

nähtustif² (Perspective), kunst, mille abil asju nii maalitakse, joonestatakse, kuidagi ühes kindlas kohas filmale paistuwad; selle kunsti õpetus.

näidend² (dramatische Poesie), see jagu mõlgendit, luuletust, mis meile juhtumised, sündmused zc. elawalt näitepõrmandul ette toob, näitemäng, nagu „Saaremaa omupoeg“, „Säärane Mu'lk“, „Precioſa“; neli jagu: kurbmäng, naljamäng, tõemäng, laulumäng.

näidendif² (Dramaturgie), näidendi, näitemängu õpetus, mille järele näidend luuletada tuleb.

näitawad aſeſõnad¹ (Demonstrativpronomen), aſeſõnad, mis räägitawa asja pääle tähendawad: see, need, säärane, seesama.

näitejuht¹ (Regisseur), näitluse juhataja.

näitelaul¹ (Couplet),

naljakas laul, mida näidates, kättega wehkeldes, näuga moonutates zc. ette lauletakse, enamiste flaveri, muusika zc. kaasmänguga.

näitelawa¹ (Bühne), põrmand, mille pääl näidatakse, näitemängu mängitakse.

näitelawalik¹ (dramatisch), näitlemiseks kõlbulik, näitelawa tarvituste järele.

näitemäng = näidend.

näitemüü¹ (Bazar), iluasjade kaubamaja, asjade wäljamüümine; näitemüügid Aleksandri-kooli hääks, raamatukogude asutamiseks.

näiteosa¹ (Rolle), see jagu näitemängu, mis ühel näitlejal on mängida.

näitepõrmand³ = näitelawa.

näiteseinad¹ (Coulissen), need seinad, mis kahel pool näitelawa on.

näitleja¹ (Schauspieler), näitemängu mängija; näitlejanna.

näitlema¹ (Theater spielen), näitemängu mängima.

näitlikult (anschaulich), näitamise waral, nägemise najal; koolmeister õpetab n., kui ta õpetatawaid asju näitab.

näitus (Beispiel), mingi olewus, mis tõiste farnaste olewuste kergemaks arusa-

miseks ette tuuakse, nagu: Sõnad saawad muudetud, näituseks: wakk, waka, wakka, üks, ühe, üht zc.

neidus² (Jungfräulichkeit), neiulik olek, karst, häbelik, puhas wiis, neiu kaunid omadused.

neiu kõne¹ (Jungfernrede), esimene kõne, mida keegi parlamendis peab.

nihilismus³ (Nihilismus), nihilistide püüdmine.

nihilist³ (Nihilist), Ladina k. sõnast nihil, ühtki, mitte midagi; ühe mäsaja partei liige, kes olewast riigi- ja eluforrast ühtki ei taha järele jätta, waid kõik ära häwitada.

nihilistlik³ (nihilistisch), nihilismust awaldaw.

nime sõna¹ (Substantiv), sõna, mis üht asja, olewust nimetab: Gesti:aa, keel, wili, suurus; „pää sõna“.

nimetaw kääne¹ (Nominativ), esimene kääne, mis küsimuse pääle kes? ja mis? kostab: jalg, jalad, meri, mered.

nimetaw kõnewiis¹ (modus substantivus), ajasõna kuju, milles ajasõnast kees sõna saab, milles ajasõna kohtolulisi ja määrulisi muuteid awaldab ning milles ta aegnimisõnaks saab: palun, palunud, paluma, palumas,

palumast, palumata, paluda, paluja, palumine zc.

nomaadid³ (Nomaden), rändavad inimesed, kes oma eluaseta ajuti wahetawad, „kolijad“, näit. Muustlased.

noodijoonestif¹ (Notensystem), noodi wiis joont ühtefokku.

noorestama¹ (verjungen), nooreks tegema, uueks looma; noorestus.

notarius³ (Notarius), ülema kohtu kirjutaja; kontraktide, testamentide ja muude dokumentide ammetlik kinnitaja suurtes linnades Wenemaal.

nowella³ = uudisjutt.

nõuufoda (Rathhaus), maja, foda, milles nõuu-

koju oma koosolekuid peab ja asju tallitab.

nõuufogu¹ (Rath), seltskond mehi, kes mingi ühiskonna, nagu linna, riigi zc. asjadest nõuu peab ja neid toimetab.

nulliteet³ (Nullität), otsus, millel scaduse ees mingit mõjumist ei ole, mis midagi ei maksja, nulli wääriline asi.

nurf (Winkel), winkel, ühest punktist kahe tõmmatud joone laiali = minek; rööpuse wastand; sirge = nurk, täisnurk, teraw = nurk, kõrwasnurk.

nürinurf¹ (stumpfer Winkel), nurk, mis täisnurgast suurem on; terawnurga wastand.

D.

oaas³ (Oase), rohiline saar liiwakörbes; kõrbesaar.

obelisf³ (Obelisf), neljandiline, teraw sammak, ühest kivist raiutud, Egiptuses 50—150 jalga kõrge.

oblaat³ (Oblate), hapnemata leiwataignast tehtud õhufene liblufene, mis p. armulaua antakse.

obligatsioon³ (Obligation), kohtulik paber, mille läbi wõlauskujale mingi pant,

kinnitus antakse, nagu mõni maja, maatükk.

odawus¹ (Billigkeit), odaw olek, odaw hind.

ocean³ (Ocean), suur meri, ilmameri.

oflad³ (Ofklad), selts, seisus, maksuseisus.

offima³ (verauktioniren), oksjoni wiisil ära müüma.

oksjon³ (Auction), enam-pakkumise teel äramüümine,

enamiste wõlgade pärast kohtulisel sundusel.

olemus¹ (Wesen), Soome k. olento; kõik tundemärgid, mis mitmel asjal ühtlasi on; puu o. on juured, tüvi, oksad; raamatu o. köidetud lehed, kaaned ja neljakanti kuju.

olewif (Gegenwart), olew aeg, see aeg, mis praegu käes on.

olewifu teifšõna¹ (participium praesentis), teifšõna kuju olewas ajas: tegew, olew, tulew.

olew kääne¹ (Esstiv), wiistõistkümnes kääne, kostab küsimuse pääle kellenä? millenä? jalana, jalgadena, merena, meredena, s. o. kui jalg, jalast pärast j. c.

olewuma¹ (existiren), olewas olema, elama, olema.

olewus¹ (Existenz), olewas olemine, elu, olu.

ollus³ (Stoff), asjade materjaal, siju, see, millest asjad on, mateerie.

olufäänded¹, seesüt- lewa ja alalüttelewa käände ühine nimi.

olukoht¹ (Domicil, Aufenthaltort), see koht, ase, kus ollakse, eluakse; meie kodumaa ülikooli olukoht on Tartus.

oluford² (Aggregatzustand), kehade wedeluse ja

paakuse seisuford; kolme sugune: kōwa, wedel, gaasifujune.

olulised ajafõnad¹ (intransitive Zeitwörter), ajafõnad, millede mõte mingisuguse olu, oleku, asja pääle ei lähe, mis sihituft ei nõua: surema, olema, elama, kaswama.

omadus (Eigenschaft), iseloomuline olek, see, mis ühel asjal isepäinis on; omandus = warandus.

omadusefõna¹ (Adjektiv), fõna, mis omadust, iseloomu, laadi tähendab: kena, ilus, rumal, rikas j. c.

omatäsu (Eigennutz), püüdmine, iseenelele kasu jaata ilma tõiste kahjust hoolimata, see kasu ise, mis nii saadakse; üleüldise, tõiste, rahwatäsu wastand.

omastaw kääne¹ (Genitiv), neljas kääne, kostab küsimuse pääle kelle? ja mille? jala, jalgade, mere, merede.

omnibus³ (Omnibus), suur sõiduwanker, mis enamiste üht ja sedasama teed käib.

onfel³ (Opfel), onu.

opium³ (Opium), kufelilli (Mohn) jahwtist kufiwatatud rohi; teeb uniseks, sünnitab ka surma, kui teda palju wõetakse.

oratorium³ (Oratorium), waimulik näitemäng muusikaga, waimulik laulmäng; tuuakse ilma näitlemiseta ainult muusika ja laulu waral ette.

ordaal³ (Ordal), keht ajal kohtu juures pruugitud Jumalalt saadud otsus kellegi süü ehk süütamuse üle: tuleproow ja weeproow.

orient³ (Orient), hommikumaa.

orden³ (Orden), auumärk, mis mingi teenistuse eest riigiwalitjuse poolt antakse; kannetakse rinnas ja kaelas.

organ³ (Organ), "tööriist", loodusteates mingi loomalik ehk taimelik kehajagu, millel oma tegewus sees, nagu film, süda, kops, õis.

organist³ (Organist), orelimängija.

orkaan³ (Orkan), kange torn.

orkester³ (Orchester), muusikafoor, milles puhumise- ja wiburistad mängivad; selle foori mängupai.

osa, w. selts.

osafond¹, w. selts.

osastaw kääne¹ (Partitiv), tõine kääne, mis küsi-

muste pääle keda? ja mida? kostab: jalga, jalgu, merd, merefid.

ostuhind¹ (Kaufpreis), see hind, mille eest midagi ostetakse.

otsatus¹ (Unendlichkeit), ilma otsata, lõputa olemine, otsata asi; arwude rida lähed otsatuseni, s. o. arwureal ei ole piiri, lõppu.

otsetohene kõnewiis² (direkte Redeweise), ajaõna tuju, milles kõnewiis kindel, käskiw, joowiw, kahtlane on: palun, paluksin, palu, palugu; ebatohese kõnewiisi wastand: tema olla, nemad rääkida.

otsetohene jugulane¹ (direkter Berwardter), kõige ligem, lähem jugulane.

otstarwe, otstarbe, ots-tarwet (Endzweck), see, mida mingi tegewus wimaks peab tooma; kraawitamise tarwe on maa kuiwatamine, maa kuiwatamise tarwe on parem wiljakasw, parema wiljakaswu tarwe on suurem sissetulek, selle tarwe on parem elu re., nii on siin parem elu kraawitamise otstarbe, kuna maa kuiwamine ja suurem põllusaak wahetarbend on.

Õ.

õhkamisemärk (Aus-
rufzeichen), kirjamärk !, sei-
sab õhkamise sõna ja lause
taga.

õigusfond¹ (Rechtsbe-
fugnisse), õiguse juurus,
laius.

õigusstama¹ (berechti-
gen), õigust andma mingi
asja pääle.

õigusstus¹ (Berechti-
gung), kuidagi saadud õigus
mingi asja tarvis.

õigusteade¹ (Juris-
prudenz), õiguste, seaduste
tundmine, õpetus, teadus
õigustest, seadustest.

õigusteadlane¹ (Su-
rist), see, kes õigusteadet
studeerinud, kes teda tun-
neb, advokaat.

õlakate² (Epaulette),
riigi ammetnikkude teenis-
tuse, seisuse märk õlade pääl.

õnnemäng² (Hazard-
spiel), üks mäng, milles
ainult juhtumine võidu ehk
kaotamise toob; seaduslikult
keelatud.

õnnestama¹ (beglücken),
õnneliseks tegema, õnneks
minema; õnnistama = õn-
nistust soovima, paluma,
andma.

õpe- ja **õpi-** (Lehr- u.

Lehr-), sõnades õpetama ja
õppima; õpekeel: see keel,
milles õpetatakse, õpikeel:
õpitam keel; õpetuba, õpituba.

õpekeel¹ (Unterrichts-
sprache), see keel, milles
õpetatakse, õpetuse keel, kuna
õpikeel õpitam keel on.

õpefond² (Kursus),
mingi õpeasja läbiõtmine,
läbiõppimine, õpetuse osa,
mis mingis koolis zc. läbi
õdetakse.

õpelause² (Lehrsatz),
mingi lause, ütelus, mis
mingi teaduse põhjusõpetus-
tega võib tõdestatud saada,
mida paljude nähtustega
võib tõendada; näituse w.
geomeetria raamatutest.

õpemeister¹ (Lehr-
meister), osav õpetaja, meis-
terlik juhataja.

õpeplaan¹ (Lehrplan),
plaan, mille järele kooli-
õpetajad õpetavad, mille
pääle kõik õpematerjaal lühi-
delt ülesse tähendatud.

õpetajanna¹ (Lehrerin),
õpetaja abikaasa, naestesugust
õpetaja.

õpetlane¹ (Gelehrter),
õpetatud mees, inimene, kes
palju õppinud; (wastand?)

õpikeel¹ (die zu ler-

nende Sprache), see keel, mis õppida on, õpitam keel.

õpifond¹ (Pensum), kõik see, mis õppijale ühekorraga käes on õppida, enamiste ühe päeva tarwis.

õpilane¹ (Schüler),

Schüler), õpetatav inimene, koolilaps, kaswandik.

õpp, õpu (Lehre, Unterricht), õpule wõtma: õpetuse, seletuse alla wõtma, seletama hakkama.

ö.

ökonoomii³ = ekonomii, w. rahwamajandus,

ökonoom³, ekonom (Ökonom), majapidaja, seltsi-

maja jookide ja söökide mu-retseja, põllupidaja.

öötama² (nächtigen), ööb pidama.

p.

paastu-kuu (März), kolmas kuu aastas, küünla-kuu ja jürikuu wahel, 31 päewa.

paigamees³ = asunik.

paigutama¹ (placiren), paika, olukohta andma.

paine¹, painde (Mutationform), sõna painutamise kuju, muude: koobas koopa, jälje jälge, kallas kalda zc.; kaks painet.

painutamine¹, sõna, (Mutation), sõna tüwe muutmine: paiga paika, jala jalga, pärja pärga zc.; wiit seltsi: pikendus, kõwendus, pehmendus, sarnandus, wähendus.

painul (Pension), 'armuleib, abi, mis wäljateeninud ammetnikkudele antakse.

palat³ (палата), suur kivihoone, keiserlik maja, sõjariistade maja; kõrgem walitsuse ehk kohtu koht; haigete saal hospitalites.

palawik (Fieber), haiguslik olek, milles kehasoojus tõuseb ja enamiste ka süda rutemine tufsuma hakkab, külma ehk soojuste tundmine; ei ole mitte ise haigus, waid mõne haiguse märk, tagajärg.

paledus³ = aade.

palei³ (Palais), kuninglik eluhoone, tore maja.

palet³ = õlafate.

paljudus¹ (Vielheit), paljude asjade olemus, asjade paljus; wäheduse wastand.

paljus³ = mitmus.

pallee³ = palei.

pankrott³ (Bankrott), wõlgade sisse kimpujäämine; petlik p., niisugune p., mis wõlausaldajate kahjuks meelega tehakse, mille trahw mitme aastane wangipõlw on.

pankrotteerima³ (bankrottiren), pankrotti jääma, tegema.

pankrottlane³ (Bankrottirer), see, kes pankrotti jääb ehk teeb.

pantomim³ (Pantomime), kunst, mille abil palega, näuga tõiste näud järele tehakse.

paraad³ (Parade), sõawäe näitemaršimine kõrgete ülemate ees.

paremus¹ (Bessersein, Vorzug), parem olek, omandus, mis tõistest ees on.

parlament³ (Parlament), riigipäew, saadikute kogu riigi tallituste tarwis.

baron³ (Baron), mõisnikkude seisus krahwi ja lihtmõisniku wahel.

partei³ (Partei), inimised, kes professiis üks-tõise wastu waidlewad.

parteilik³ = erapoolik.

partitur³ (Partitur), noodiraamat, milles laulu, muusikatüki rc. hääled täieste sees, neljahääleline noodiraamat.

pascha³ (üttele päscha; Pascha), Türgi kõrgete ametnikkude auunimi, nagu kindral, minister, kuberneer.

pastor³ (Pastor), kirikõpetaja, „karjane“.

patent³ (Patent), walitsuse poolt wälja antud kiri, mille läbi mingi asi seadusliheks tehakse; p. läbi antakse näit. keisri walitsuse hakatuse teada; p. läbi antakse ülesleidjale õigus, et ta mõni aasta oma ülesleidust üksi wõib pruukida, et sellest kasu saada.

patenteerima³ (patentiren), patendi läbi midagi järelwabritsemise eest hoidma.

patrimonialgrund³ (Patrimonialgrund), pärimõis, wanematest päritud mõis.

patrioot³ (Patriot), isamaa armastaja.

patriotismus³ (Patriotismus), isamaa armastus.

patronaadi³ õigus (Patronatsrecht), kirikõpetaja walimise õigus.

patrulje³ (Patrouille), feltskond soldatid, kes wahi pääl ümber käiwad.

pääajad¹ (Hauptzeiten

in der Conjugation), aja-
fõna kujud: olewik, tulewik,
minewik; kaasaja wastand.

päälsitaudsus¹ (Ober-
flächlichkeit), päälsitaudne
olek, mis mitte asja põhja
ei tungi.

pääpööritus² (Schwin-
del), haiguslik olek pääajus,
mille juures selge nägemine
ja mõistus segaseks läheb.

päärõhk¹, w. rõhk.

pääsetäht¹ (Billet),
väikene lehekene, mille eest
raha maksetakse, et tema
ettenäitamise läbi kontser-
dile, näitemängule, raudtee
 sõidule mõiks pääseda; pilet.

pääfõna³ = nimefõna.

päästepaat¹ (Rettungs-
boot), väikene laew uppu-
jate päästmiseks.

päätip¹ (Zenith), otse
pää kohal ülewel seisaw tipp,
punkt.

päewaford¹ (Tagesord-
nung), koosolekute nõuu-
pidamise alla wõetawate as-
jade järjestik, üksteise järele
tulemine, selle järjestiku üles-
kirjutus.

pärgament³ (Perga-
ment), nahast tehtud paber
tähtsate dokumentide tarwis.

pärisnimi (Eigennamen),
nimi, mis ühele olewusele
eralde antud: Linda, Kalewi-
poeg, Jaan, Wiljandi, Amee-
rika.

pedagog³ (Pädagog),
lastekaswataja, kaswatus-
teate tundja.

pedagogif³ (Pädagogif),
kaswatussteadus, õpetus,
kuida lapsti tuleb kaswata-
da ja koolitada.

pedell³ (Pedell), üli-
kooli teener, üliõpilaste
järelwaataja.

peegeldama³ (spiegeln,
bespiegeln), peegle päält
mingit kaju näitama.

peenendus¹ (Dilution),
häälikute tillendatud, peh-
mendatud, i-hääle moodu
wäljarääkimine, nagu: lille-
mu'tt, laulu noot, öowaht zc.

peetripennig³ (Pe-
terspfennig), wabatahtlik
anne paawsti hääks.

pehmendama¹ (erwei-
chen), pehmeks tegema.

pehmendus¹ (Emolli-
tion), sõna painutamise
kaju: sada saja, rada raja,
pärja pärga.

peretond (Familie),
üks jagu suguwõsast, mille
liikmed õige ligidalt sugu-
lased on, iseäranis wane-
mad oma lastega ja laste-
lastega ühtekokku.

peridus² (Zustimmung,
Genehmigung, Geneigtsein),
peri olek, poolt olek, ühes
nõuus olek, mingi asja
poole hoidmine.

perpetuum mobile³

(perpetuum mobile), masin, mis iseennast peaks ümber ajama, ilma et ta mujalt jõudu saaks; niisugust masinat ei ole võimalik teha.

pidustama¹ (feiern), pidu pidama, pidulikult toimetama; pidustus, pidustaja.

piimatallitus (Milch-wirtschaft), piimalehmade pidamine ja nende piimast võdi, juustu zc. tegemine, müümine zc.

pikendus¹ (Elongation), sõna painutamise kuju: liiva (sees), liiva (kühweldama), auru (katel), auru (tegema).

pikkusmõõde¹ (Longimetrie), see jagu ruumimõõdetest, mis pikkusi õpetab mõõtma.

pilet³ = pääsetäht.

pilgelaul¹ (Spottgedicht), pilkamiseks tehtud laul.

pind¹ (Fläche), kahe ulatusega (pikkusega ja laius-
tega) ruumisuurus, joontega rajatud ja ise teha raja; kahte seltsi: 1. labapind, 2. kumerpind; viimne mitmet seltsi: a) ümar-
pind, b) loikpind, d) segapind, e) torupind, g) kuulipind zc.

pistol³ (Pistole), lühikene käsipüüs.

piston³, kornet à piston (Cornet à Piston),

trumpetide sarnane valgest wäsest tehtud puhumiseriist, sarn, esimese hääle mängimiseks.

plaaniglob³ (Planiglob), joonestus tasase asja (paberi) pääl maa- ja taewa-pool-kuulist.

planeet³ (Planet), päikese ümber rändavad ilmadehad: Vulcan, Mercur, Venus (koibutäht), maakera, Mars zc.

platina³ (Platin), kallismetall, leitakse Uraalist zc. puhastes terakestes, halli karna, raskestulama (1480⁰).

plebeejer³ (Plebejer), waene, õiguseta inimene Rooma riigis; madala meelega inimene.

poleemif³ (Polemif), waidluskunst.

poleerima³ (poliren), puud, metalli zc. lakkidega zc. tasaseks, läikima tegema.

politehnikum³ (Polytechnikum), ülikool ehituste, käsitööde, kaubitsemise, põlutöö zc. tarwis.

politeismus³ (Polytheismus), mitme jumalaukk; monoteismuse wastand.

politeist³ (Polytheist), keegi, kes palju jumalaid usub.

politif³ (Politif), teadus, õpetus riigi juhata-
miseft, ülespidamistest, elust;

tegeline p., see p., mis tegewate meeste, nagu ministrite käes pruugitam on, nägelik p., õpetus poliitika; sisimine p., see p., mille järele riigi sisimine elu juhataakse, välimine p., mille abil töiste riikide asju oma riigi vastu seatakse, kõrge p.; asjaline p., p., mis end olevate asjade päale põhjendab, aateline p., p., mis end kõrgete z. mõtete päale üles ehitab; erakonnalik, luulelik p.

politifaline³ (politifch), politikasse puutum, politikast tulew, politika otstarbeline.

politika³ ringwaatus (politische Rundschau), teadustused suurte riikide poliitikalifest seisukorrast.

politifus³ (Politiker), politikamees, see, kes poliitikalist tööd teeb, kes politika päale osaw on.

politsei³ (Polizei), see riigivalitsuse tegewus, mille läbi riigis hää awalik kord jalal hoitakse; laadapolitsei, terwise p.

polituur³ (Politur), hiilgus, siledus; välimine osawus.

polk³ (Polk), sõawäe jagu, neljas jagu diviisist, tokku pandud kolmest liinia

bataljonist ja ühest roodust = rügement.

poolstaw³ = täht.

poolitaja² (Aquator), see maakera ringjoon, mis maakera telje pääl püsti seisab ja maakera lõune ja põhja poolkeraks jautab.

poolroot³ (halbe Rotte), umbes 60 meest sõawäge, kahest wjwoodast koos.

portšion³ (Portion), kõhutäis, söök, mis korraga ärasöömiseks ette antakse.

pošlin³ (ПОШЛИНА, Gebühr), maks kirjalkude lepingute eest.

poštriim¹ (männlicher Reim), ühe järgune riim: kaar saar, wõi löi, waew laew.

põhiarw¹ (Kardinalzahl), arw, mis üht hulka esialgusel seisul tähendab: üks, kaks, kolm zc.

põhjendawad sidosõnad¹ (conjunctiones causales), sidosõnad põhjendamise tarwis: sest, sellepärast, sest et.

põhjus (Grund), mingi asja, mõtte, olewuse alus, mille päale ta on toetatud.

põhjusfiri (Statut), mingi seltsi seaduste kogu, mille järele selts oma elu juhatab.

põhjuslause² = algõpetus.

põikpää¹ (Querkopf), jõleba arwamistega inimene, narr.

põikseis¹ (Querstand), asjade halb kokkuvõndimine, nõudmiste segimine, mille juures üks nõudmine tõise vastu käib.

põiktee¹, w. malelaud.

põlg¹ (Verachtung), põlgdus, ärapõlgamine.

põlisus¹ (Dauerhaftigkeit), põline, jäädam olek.

põrmitsema (glupen, ein kümmerliches Leben fristen), „kõõrdi“ waatama, kõõrditama; wiletsaste elama, oma eluga waewlema; põrmitseja.

pööratus¹ (Conjugation), osakond ajasõnu, mis ühe põhjusseaduse järele muutuvad; seitse pööratust.

pööre¹, pöörde (Personaleindung des Zeitwortes), ajasõna lõpp isikute tähendamiseks; kolm pööret: 1. p. palun, wõitlen; 2. p. palub, wõitleb; 3. p. palub, wõitleb.

pööre², pöörde (Krisis), raske tööbe rassem filmipilk, pöörmine kas parane mise ehk furma poole.

pühend² (Roman), luulelik jutustus westandi põllul, suurem kui uudisjutt, annab täielise pildi inimese elust; „Marion ja Malwiine“, „Su-

malate kants“, „Zuhan ja Salme“.

puhumänguriist² (Blasinstrument), sarw, pa-sun, trompet, mänguriist, mis puhumise abil häält annab.

puiestif¹ (Park), puude falk, metsafalk lageda pääl, aias zc.

punkt³ (Punkt), kirjamärk, tarwitatakse lause lõpul.

pühandama, pühendama (heiligen, feiern, einweihen, widmen), pühaks pidama, sisse pühitsema; iseäraliseks tarwitamiseks pühalikult kinnitama, soowima. Kaamatuid pühandatakse ühele ehk tõisele. Pühandus, pühendus.

püüdefond¹ (Strebziel), püüete eesmärk, suurus, kõik see ühtekokku, mis püütakse.

prerii³ (Prairie), niit, sööt, aru; Põhja-Ameerika rohulagendik, rohtlaan.

prints³ (Prinz), riigivalitseja perekonna liikmete auunimi meesterahwale, printseis naesterahwale.

pristaw³ (Приставъ), kohtu ehk politsei ülem, ka järelewaataja ja kohtu käs-kude täitja.

produkt³ (Produkt), põllu-saak, mis wabrikutes kaubaks

tehaſe, ſee, mis mingiſt tööſt wälja tuleb.

professor³ (Profefſor), ülikooli õpetaja.

profuröör³ (Profureur), ſeaduſte ja kohtute ülewalwaja kubermangus.

profuröörlik³ (profuratoriſch), profuröörisje puutum, tema poolt tulew.

prorektor³ (Prorektor), ülikooli rektori abi, rektori aſemele aſtuja professor.

proteſt³ (Proteſt), waſtuſeiſmife awalbus.

Proteſtant³ (Proteſtant), kriſtliku kiriku liige, kelle uſk 16. aſtaſajas reſormatiſioni läbi Katoliku uſuſt ära lahkus, kes ainult piibli põhja pääl uſub; proteſtantismuſ.

proteſteerima³ (proteſtiren), mingi aſja waſtu oma waſtuſeiſmiſt awalbada.

protokoll³ (Protokoll), kiri, mis ühe koſoleku, järeluurimise, kohtutallituſe 2c. üle kirjutataſje.

proſent³ (Procent), lühen datud kirjamiſil $\frac{0}{100}$, „ſaja päält“; $\frac{5}{100}$ tähendab: aas-tas rubla päält wiis kop., 100 rbl. päält 5 rbl. 2c. Etſlikult tarwitataſje ſeda ſõna, kui näit. üteldaſje: „Proſendid on makſtud“;

peab üteldama: „Intreſſid on makſtud.“

protſeiſ³ (Proceß), kohtulik tüli, waidluſe, teutuſe 2c. diendus.

protſeiſima³ (proceſſen), kohtu läbi aſju diendama, õigust taga oſtima.

prowiſion³ (Proviſion), toidu tagawara; maks, mis mingi töö külleſt wõdetakſe, nagu möldri „ma'tt“.

prunt³ = mõrſja.

puduſoon² (Nerv), walged, läikiwad ſooned, kiud, mis päänajuſt ja ſelgrooüdiſt kõige keha ſiſje laiali jooſewad ja millede abil meie waim wälimiſeſt ilmaſt teaduſt ſaab; puduſoonte waral näeme, kuuleme, tunneme haifu, maitſeme ja tunneme meie.

puſſet³, buffet (Buffet, ütle büſä), waatekapp kaliste jooginõuduude tarwis; joogilaud.

puhaſtuſtuli² (Fegfeuer), Rooma Katoliku kiriku-õpetuſe järele üks nuhtluſtuli, milles furnute waimud enne taewasje ſaamiſt puhaſtatud ſaawat.

puieſtee¹ (Allee), tee, millel kahelpool ääres puurjda kaſwab.

R.

raamatufogu (Bibliothek), hulk raamatuid üheskoos; laenuur.

raekoda³ = nõukoda.

rahaforjandus¹ (Collecte), rahaforjamine mingi asja hääks, see raha ise.

rahukohus (Friedensgericht), kohus, mis leplikult katjub protsessi lõpetada.

rahvaskool (Volksschule), kool, milles rahwa lapsed õpivad, et pärast jälle rahwa sekka elama jääda, nagu walla- (küla-) ja kihelkonna kool.

rahvaskoolmeister (Volksschulmeister), koolmeister, kes rahvaskoolis õpetust annab, walla- ja kihelkonnakooli õpetaja.

rahvamajandus² (Volkswirthschaft), õpetus rahwa seisukorrast, kuidas ta on ja kuidas ta peaks olema, iseäranis rahwa tegewusest, saagist ja äraprunkimisest, rahwa majapidamine, töö, tallitus zc. ise.

rahwamees (Volksmann), mees, kes rahwa eest seisab, tööd teeb, waewa näeb, wõitleb, rahwale palju hääd teeb, rahwast armastab.

rahwariik¹ (Republik),

niisugune riigi walitsemise kujud, milles walitsemise asjad rahwa jaadikute, kõigi riigialamate poolt seks walitud inimeste käes seisawad, niisugune riik ise; monarhii wastand, milles walitus ühe würsti käes on.

rahwajaadik¹ (Abgeordneter), rahwa poolt walitud mees riigipäewale.

rahvus (Nation, Nationalität), üks jagukond inimesi, kes sugu ja sündimise, keele ja elukombete (ka elukoha) poolest ühendatud on, kuna rahwas kõiki rahwaid ühes riigis tähendab; mitte „ r a h w a u s “.

rahvuslik (national), rahwusesse puutum, rahwusest tulew, wäljakaswaw.

rajaw kääne¹ (Terminativ), kolmtoiskümnes kääne, kostab küsimuse pääle kelleni? milleni? jalani, jalgadeni, mereni, meredeni.

rafet³ (Rafete), püsirohuga zc. täidetud toru, mis põledes ülesse tõuseb ja kaugele paistub.

raff¹ (Zhier u. Pflanzenzelle), wäikene põie-, mullisarnane kotikene, millest kõik looma ja taimede koha

on kofku pandud; kasmab eluwedelikust; rakunahk, rakufisu, rakusüda.

rakunahk¹ (Zellmembran), õrn, kofkutõmbam nahakene raku ümber, millest wedelitub wõiwad läbi pääseda.

rakufisu¹ (Zellinhalt), wedel, enamiste wärwita, ofalt ka kollakas ehk punakas materjaal, mis raku nahka täidab ja mille sees wäikesed terakesed, raku südamed, ujuwad.

rakustif³ = narmastif.

rakusüda¹ (Zellkern), keset rakku seisaw terakene.

ratsutama¹ (reiten), ratsa hobusega sõitma; ratsutaja.

raudwara (Inventarium), raudene, liikumata wara, nagu hooned.

rawitus¹ (Pflege, Aufwartung), hoolekandmine, tallitamine, harjutus, harimine; haige r., kehaliigete r.

reaalkool³ (Realschule), kool, milles uuemaid, elamaid keeli, juurusteadust, loomusteadust zc. õpitakse; klassika kooli wastand.

reekwiem³ (Requiem), waimulik toonitükk furnute mälestuseks.

reform³ (Reform), uus worm, kaju, seaduse muutmine.

reformator³ (Reformator), keegi, kes ühe reformatsiooni jalale seab, nagu Lutherus.

reformatsioon³ (Reformation), uue kaju andmine, uuendus, isearanis Lutheruse usupuhastus.

reformeerima³ (reformieren), uut kaju andma, parandama, puhastama.

reglemang³ (Reglement), teenistuse eeskiri, seadus.

rektor³ (Rektor), üli-kooli direktor, juhataja, esimees.

relatiivene³ (relativ), tõise järeline, muu najaline, absoluutese wastand; r. mäe kõrgus on ta kõrgus ligi-olewast maa- ehk weepinnast mõõdetud kõrgus, kuna ta absoluutene kõrgus ilma merepinnast tuleb mõõta.

religion³ (Religion), inimese osadus Sumalaga.

reliikwia³ (Reliquie), pühalik mälestus, kallid mälestusasi.

renditamine¹ (Reihen), turnimise harjutus, milles mõnesugust seisu õpetatakse.

rent (Reihe), turnijate seis, milles kõik turnijad ühe (kõwera ehk õige) joone pääl seisawad; kahesugune: rind ja rong, pääle selle weel segarent.

renteerima¹ (rentiren), kasu saatma, maksma, renti andma.

renterei³ (Renterei), kohtukoht, kus kroonu maksusi sisse maksetakse.

rentfond¹ (mehrere Reihen zusammen), maks ehk enam renti ühtekokku.

retsept³ (Recept), tohtri täht, mille järele apteegis rohtu valmistatakse.

rentteed¹, w. malelaud.

rewideerima³ (revidiren), läbi katsuma, w. atama, läbi uurima, et parandamist võiks ette võtta.

rewident³ (Revident), rewideerija, läbiwaataja, järeldatjaja; kooli r., kubernangu r., posti r.

rewisjon³ (Revisjon), läbikatsumine, tagauurimine, olema seisukorra järelwaade asja parandamiseks.

revolver³ (Revolver), wäikene (6 laenguga) püss, täidetakse tagaotsast, pöörab lastes ise uue laengu ette.

rheuma³ (Rheumatismus); walutaw haigus lihas ja luunahkades; tuleb enamiste külmetamisest.

ridaartw¹: esiteks, töiteks, kolmandaks j. c.

ridastif¹ (Reihen), ridade loogu, hull ridastid üheskoos.

riidetuba² (Garberobe), tuba, kuhu üliriided seljast ära pannakse, nagu näitemajas, kontserdil j. c.

riigifantsler³ (Reichskanzler), riigi kõige ülem ammetnik, pääminister.

riiginõunik (Staatsrath), auunimi kroonuteenistuses; tõsine r. nimi tõstab oma kandja parandama mõisnikuseisuse sisse, kuna teda eluaga ekstsellentiks kutsutakse.

riim³ (Reim), sõnade sarnane kõla wärsirea lõpul, milles ainult algustäht erane on: laew waew, kuu puu, sõitlema wõitlema; neli jagu: postriim kõlaw, libisew, sarnane r.

riiwaja¹ (Zangente), joon, mis ringjoont ühes punktis riwab, puudutab ja ise wäljaspool ringpinda seisab, joon, mis ringi poolmõõtja wälimise otja püäl ristloodis seisab.

rifastama¹ (bereichern), rikkaks tegema, jõuukaks minema; rifastus, rifastaja.

rind¹ (Frontreihe, Stirnreihe), turnijate seis, milles õla õla wastu ju paled ühel pool seisawad.

rindfond¹ (Mehrere Reihen zusammengenommen), mitu rinda ühtekokku.

ringfiri¹ (Zirkular),

firi, mis mitmes eksemplaa-
ris korraga mitmetele saade-
takse.

ringwaatus (Rund-
schau), vaatamine ümber
ringi, ringkonna läbiwaata-
mine; politika r., kirjandus-
lik r.

rinnaforn¹ (Brust-
korb), selgroo päalmine
pool ühes külleluudega ja
rinnalaastuga.

rohilaan¹ (Steppe),
maa, mille pääl juur rohi
kaswab, kuna puud puudu-
wad, nagu Wolga kallastel,
mõnes kohas Ameerikas ja
mujal.

rohufunst² (Pharma-
cie), kunst, mille abil roh-
tusid arsti eeskirja järele
walmistatakse ja wälja an-
takse.

rohufunstone² (Phar-
maceut), rohuwalmistaja,
apteeker.

rohuteade¹ (Arznei-
wissenschaft), teade, teadus
terwest ja haigest inimesest ja
see kunst, mille waral hai-
gusi eemale hoitakse ja pa-
randatakse.

rohuteadlane¹ (Medi-
ciner), rohuteate tundja,
arst, tohter, kes rohuteadet
studeerinud.

romaan³ (Roman), pi-
kalt laialt jutustatud luule-
line elulugu, sündmus, juh-

tumine; „Marion ja Mal-
wine“, „Prints Waldemar.“

romaanlik³ („roman-
lich“), romaani sarnane, kena,
ilus.

rong (Flankenstellung),
turnijate seis, milles nad
rongis marsimise tarwis
walmis on, ükstõise taga,
kõikide paremad käed üheloop.

rongfond¹ (mehrere
Reihen zusammen), mitu
rongi ühtekoiku.

rongtee¹, w. malelaud.

root (Rotte), 125 meest
jõawäge, kahest poolroodust
koiku pandud.

rõdu¹ (Beranda), lahtise
toasarnane ehitus maja ukse
ees.

rõht (Accent, Betonung),
rõhumine, wautamine, litju-
mine, iseäranis sõnajärgu
pääle, noodi pääle.

rõjemõõtja¹ (Hygrome-
ter), riist, millega rõsedust,
niiskust mõõdetakse, juukse
karwast, taimewarrest, soo-
jamõõtjatest r. tehtud.

rõõbit¹ (parallel), sõnast
rõõbe, rõõbas; ühekaugel
kõrwa olles; rõõbitud joo-
ned, niijugused j., mis rat-
tarõõbaste moodu kõrwa
jooksewad; reejalased jookse-
wad rõõbitult.

rõõpus¹ (Parallelis-
mus), rõõbit olek, joonte

fõrwustifune, ühefaugune seis.

rubrik³ (Rubrik), liif, jagu, selts; liigi ehk jau päälfiri mingis aruande-lehes.

ruumimõõde¹ (Geometrie), see jagu juurusteatst,

mis ruumimõõtmist õpetab. Jaud: pikkusmõõde, labamõõde ja kehämõõde; päalesse ülem ruumimõõde oma jagudega.

ruutpõrmand² (Parquet), ruutlaudadest tehtud põrmand.

i.

saatefond¹ (Deputation), seltsfond mehi, keda rahwa ehk seltside 2c. poolt mingi asja pärast kuhugile saadetakse, näit. keisri juurde.

saatus¹ (Schickjal) juhtumine, mille põhjus meil tundmata ja millest meid ei wõi ära hoida, mis nagu ülemalt saadetud, läkitatud on; Cesti pärispõlw oli kurb j.

saaw kääne¹ (Factiv), neljastõistkümnnes kääne, kostab küsimuse pääle kelleks? milleks? jalaks, jalgadeks, mereks, meredeks.

Saksla² (von Deutschen bewohntes Land), maa, kus Sakslased elawad; tema piirid lähewad Saksa riigist üle, näit. ka Austraasje, Ameerikasje, kus Sakslased elawad.

saksus² (Deutschthum), sakjalik elu, olu, sakjalik mood, kombe, loomus, kõik,

mis Sakste iseloomusje puutub ja sellest tuleb.

salanõunik¹ (geheimer Rath), auunimi, tõsine j., ekstsellentfi kõrgune auunimi.

salatuli¹ (verdecktes Schach) niisugune tuli malemängus, mille juures wastase kuningas tulesse jääb, kui üks malend eest ära tõstetakse.

saldo³ (Saldo), see arm, mis rehnungi, konto seletuses järele jääb; on wõlg ehk warandus.

salmitaja² = laulik.

salmit (Vers, Strophe, Gedicht), wäikene laulukene, salmitene.

salmind² (Poesieform), luuletuste salmitud kuju, kõnewiis, mis weerde, takti, riimi 2c. külge seutud; wabandi wastand.

salong³ (Salon), saal,

feltsituba, uhke ruumikas kammer.

jalustama¹ (verheimlichen), jalajasje ära peitma, salgama.

jalustus¹ (Verheimlichung), jalajasje ärapeitmine, ärasalgamine.

jamakohane² (homolog), ühenimeline, ühesarnane.

jammäs² (alliterirender Buchstabe), täht, mis mitme sõna algul järestiku seisab.

jammäsriim² (Alliteration), see kõla, mida sõnade ühesugused algustähed annavad: Leiba luusje lastemaie, wõtab wihu wõltsiwallaft.

jandar³ (Gendarm), sol-datiline politsei-ammetnik, hobusega ehk jala, enamiste süsimiste asjade ministeeriumi juhatuse all.

janft³ lühendatud St. (Sanft, St.), püha.

jarnadus¹ (Ähnlichkeit), ühesarnane olek, ühtemoodu loomus.

jarnandus¹ (Assimilation), sõna painutamise kuju, milles üks täht oma naabriga kokku sulab: muld, mulla, fond, konna, hamba, hammas 2c.

jarnanema¹ (ähnlich werden), ühesarnasjeks minema, oma loomu tõise loomu wasta ära wahetama.

jarnane riim¹ (identischer Reim), ühe riimijärgu ehk sõna kordamine: kasekene lillekene.

jeadlus¹ (Verordnung, Einrichtung), mingi asja siseseadmine, kord; kooliseadlus, koolide siseseadmine.

jeaduse jõuline¹ (rechtskräftig), jeaduse ees maksaw, mittel jeaduse sundus pääl seisab.

jeede¹, jeete, jeedet (Verdauung), seedmise wõim, äraseedmine.

jeedlik¹ (verdaulich), seedmiseks kõlbulik, sünnis.

jeeria³ (Seria), rida, nimelt numbrite rida.

jeespidisus¹ (Innerlichkeit), sõnast jeespidine, jeespidise; jeespidine olek, süsimine külg; tihedus, südamelik olek; wäljaspidisuse wastand.

jeestütlew kääne¹ (Elativ), jeitsmes kääne, kostab küsimuse pääle kellest? millest? kust? jalast, jalgades, merest, meredest.

jeeshäälif¹ (Inlaut), sõnatüwi keskpaigas olew täht, nagu k-u-s, kes, isu 2c.

jeesütlew kääne¹ (Nesiv), kuues kääne, kostab küsimuse pääle kelles? milles? jalas, jalgades, meres, meredes.

segartvud¹ (gemischte Zahlen), murrud ja täisarvud segamine: $5\frac{6}{7}$, $24\frac{1}{141}$.

segapind¹ (gemischte Fläche), labapinnast ja kumerpinnast z. kokku pandud pind; w. pind.

segarent¹ (gemischte Reihe), turnijate seis, milles selg selga ja juu juud vastu ehk parem käsi paremat, pahem pahemat kätt vastu seisab; (maks).

seis (Stand), asjade olukord, kord, milles asjad seisavad, kuna *s e i s* inimese olekut seltslikes elus tähendab: talupoeg, mõisnik, kodanik.

seisus (Rang, Stand), riigialamate seisukord nende välimises, seaduslikes auus: talupoja s., waimulikkude meeste s., mõisnikkude s.

set³ (Secte) mingi uju seltskond.

selgitama¹ (Definieren), selgitust kokku seadima, aime tundemärkifid üles lugema.

selgitus¹ (Definition), Soome k. määritys; aime tundemärkide üleslugemine: kala on külma werega, lõpuste wahelt hingaw, wees elaw, oimustega ehitatud, ujuw selgrooelajas.

selgroolased¹ (Vertebrata), elajad, millel täielik, muskulitega kaetud luu-

fere on, nagu hobune, kana, konn, räim, aga mitte kärbes, wihmaus zc.; ka selgroolisteks elajateks, lülijambelajateks nimetatud.

selgroolised elajad² = selgroolased.

selts (Gesellschaft, Gruppe, Abtheilung zc.), mingi kogu ühejuguiselt asjust; seltsi wõiks nii liigitada: 1. selts, 2. seltskond, 3. jagu, 4. jagukond, 5. oja, 6. ojakond (Section), 7. liik, 8. liigikond; kui elukaid liigitatakse, siis tuleb weel juurde jugu, jugukond, pere, perekond.

seltseluline² (social), seltselusse puutuw, riigi rahwaste elust tulew.

seltsiaime¹ (Gattungsbegriff, genus proximum), see aime, mis selgitatawa asja ligema kõrgema aime üles annab: kala on külma werega, lõpuste wahelt hingaw, wees elaw, oimustega ehitatud, ujuw, selgrooelajas.

seltskond, w. selts.

semester³ (Semester), kooli poolaasta, kooliaeg juwest Jõuluni ehk Jõulust juweni.

semikoolon³ (Semikolon), kirjamärk; tarwitatakse kahe koosolema päälause wahemärgiks.

seminaar³ (Seminar),

kool, milles koolmeistrid, õpetajaid 2c. käsmatatakse.

sentimeeter³ (Centimeter), jäädandes jagu meetrist.

sholastika³ (Scholastik), keefaja tödeteade, mille waral arusaamata, tundmata asju, iseäranis usuasju, taheti tõdestada.

side¹ (Copula), ütelduse käimine aluse kohta: tuli, on' palaw, weji, on' wedel, lumi, ei ole' foe.

sidelikult² (synthetisch), kokkuwõttes, ühte sidudes, sidestuse najal.

sidesõna¹ (Bindewort), sõnade ja lausete sidujad sõnad: ja, ning, ehk, et, kui; seitse jagu: ühendawad, harutawad, wõrdlewad, tingiwad, põhjendawad, tõisendawad, küsiwad j.

sidestama² (synthetisch verfahren), üht sidestust walmistama, mõtteid üheks kawastikuks, ühiseks mõttekonnaks kokku wõtma; lahustama wastand.

sidestus² (Synthese), meeletuste ja aimate, mõtete kokkujõudumine üheks ühifuseks, foguks, mõttereaks; lahustuse wastand.

siduwad asesõnad¹ (Relativpronomen), asesõnad, mis ühendamiseks tarwitatakse: kes, misjugune, kumb.

sihiline ajasõna¹ (tran-

sitiives Zeitwort), niisugune ajasõna, mille tegewus ühe asja pääle sihib: lööma, korjama, hoidma, armastama; olulise ajasõna wastand: rõõmustama, käswama, seisma.

sihitaw kääne¹ (Accusativ), kolmas kääne, wastab küsimuse pääle kelle? mille? jala, jalad, mere, mered, näit. murrab jala katki.

sihitus¹ (Objekt), see asi, mille pääle mingi tegewus sihib: kütt laskeb jäne st, kohus nuhtleb warast, inimene palub Jumalat.

siiber³ (Schieber), rauast tehtud uks, mis ahju lööri ette liikatakse, et ahju soojus korstnasse ei pääseks; (liikfeuks?).

silmaring¹ (Horizont), see maatükk waataja ümber, mille ta korraga üle ära wõib waadata, teadufond, mille üle keegi walitseb.

silp³ (Sylbe), sõnajärk, nagu tu-le-ma, ol-gu 2c.

silt³ (Schild), nimekiri uste kohal, kaubamajade seinte pääl 2c., mille pääl kaupmehe nimi ja kaup üles tähendatud.

siimpatii³ (Sympathie), kaastundmus, sõbrust sünnitaw olek, loomus.

siinat³ (Senat), kõige ülem kohtukoht Weneriigis;

kõige ülem ilmalik kohus Wenemaal.

finator³ (Senator), finati liige.

finfonii³ (Symphonie), muusikatükk mitmesuguste muusika riistadele.

finf³ (Zink), tinafarnane metall.

finod³ (Synode), kirikõpetajate koosolek; püha finod ehk walitsew j., kõige kõrgem waimulik kohus Wene-riigis.

firgenurf¹ (gestreckter Winkel), nurf, mille mõlemad harud ühe õige joone sees seisawad, 180 graadi ehk pool ringjoont suur.

firn³ (Schirm), wari, wihmawari, päewawari, tuulewari.

fiselus³ = juhtkawa.

fifikond³ = juhtkawa.

fijimaa¹ (Inland), see maa ja riik, kus selle sõna pruutija elab; Gestlaste j. on Wenemaa, Prantslaste j. Prantsusmaa; wäljamaa wastand.

fijipuu¹ (Tannholz), puu, millest laewa sijimine wärk ehitatud.

fisseütlew¹ kääne (Illativ), wiies kääne, kostab küsimuse pääle kellesse? millesse? kuhu? jalasse, jalgadesse, meresse, meredesse.

fisfewedu¹ (Import),

kõik kaup, mis ühte riiki wäljamaalt fisfe weetakse; wäljamedu wastand.

fisfewõte¹ (Einnahme), fisfe wõetud raha.

fitse³ (Skizze), kava-
farnane töö, lühidelt jutustatud jutu siju, ülestähendatud joonestus; lühidelt ette joonestatud maal.

fjohwa³ (Sophia), polsterdatud toolifarnane iste mitme inimese tarwis.

fjojamõõtja² (Thermometer), riist, millega soojuse (ja külmuse) suurus mõõdetakse, elawhõbedast, spiiiritusest, klaasist, metallist zc. tehtud; Reaumuri j. on 80, Celsiuse j. 100 graadiline.

fjoolo³ (Solo), üks, üksik lauluhääl, tutti wastand.

fjoomestama¹ (finnifiren), Soomlasteks tegema, Soome keelde tõlkima. Soomes tus.

fjoomuslaud¹ (Schindel), paar jalga pikk ja tolli 4 lai lauakene katuse katmiseks; on niisugune laud paku küllest lõhutud, kistud, ilma hõõwlega wõi liimeistriga silumata, siis on ta nimi **kisuland**. (Roima kallastel pruugitaw).

fjootiw kõnewiis¹ (modus optativus), ajasõna fuju, milles soowi, ihaldust,

tahtmist awaldatakse: mina palugu, sina palugu, nemad palugu.

• **soovõne**², w. soowiw kõnewiis.

sopran³ (Sopran), kõige kõrgem hääl neljahäälega laulus, diskant, meestekooris esimene tenor.

sorteerima³ (sortiren), sortidesse, seltsidesse arendama, seltside järele kokku seadima.

otsialdemokratlane³ (Sozialdemokrat), ühe poliitikalise erakonna liige, kes riigi alamate eluorra muutmist mäsšamise läbi tahab ette võtta.

otsialism³ (Sozialismus), inimeste seltskonna eluorra parandamise püüdmine.

otsialist³ (Sozialist), inimeste eluorra parandamise soowija, osalt ka mäsšaja, kes olewat riigiforda pühaks ei taha pidada.

soust³ (Sauce), raswast, wõist zc. walmistatud kaste.

õonajuur¹ (Wortwurzel), õona esialgune keha ilma lõputa ja muutuseta, näit. ilm, puu, laud, tee, maa; pääjuur ja kaasjuur: raud=jas, kõrts=mis.

õonadõpetus¹ (Wortlehre), see jagu grammatikast, mis õonadest, nende

juurtest, tüvedest, muutmistest zc. seletust teeb.

õonajelgitus¹ (Nominaldefinition), jelgitus, mis asja nime, õona selgeks teeb; asjajelgituse wastand.

õonastama¹ (sprachlich darstellen), õonade abil, keele waral oma mõtteid awal-dama, kirja seadima; õonastaja.

õonastif¹ (Wortschatz, Wörterverzeichnis), õonade kogu, õonaraamat, õonade juhtkawa.

õonastus¹ (Darstellung vermittelt der Sprache), mõtete awalbus õonade, keele abil, mõtete ülessejead.

õona tüwi¹ (Wortstamm), see õonajagu, mis õona muutmises kindlaks jääb: tule-n, tule-d, tule-b, tule-me, tule-mas, tule-w zc.; kahesugune: lihttüwed ja liit-tüwed.

õore firi¹ (geperrett gedruckte Schrift), firi, mille tähed üksteisest natukene kaugemale lüfatud, näit. „Meil aia äärses tänawas“.

õormiline¹ wärsijalg (Daktylus), wärsijalg, milles tõusu järel kaks mõonajärku käiwad: + — —; näit. elagu kaswagu, õitseguga.

õpatseerima³, patseerima³ (spazieren), jalutama. **õpiraal**³ (Spirale), kruwi

wiisi ümmarguse asja ümber painutatud traat, wits 2c.

spiritismus³ (Spiritismus), usk, mille järele surmude waimudega wõib kokku saada nõidumise teel 2c.

staatua³ (Statue), elu-juurune ehk juurem nikerdatud, walatud 2c. kuju.

jugulus¹ (Anverwandtschaft), suguwereelik kõide, ühest sugust olek, suguwõsaliik seis.

juhulaadik³ (Schießlade), lükataw kast laua all, kummutis 2c.

juits¹ (Batt), kuninga seis malemängus, kus ta küll tules ei ole, aga ju esimese sammuga tulesse astub.

julumärk (Parentese), kirjamärgid () ehk [], mida lisatähenduste ees ja taga tarwitatakse.

jummad ann³ = kohwer.

supelkoht¹ (Bad, Badeort), koht, mereäär, hallikas, kus terwise hääks supeldakse ehk mille wett terwiseks pruugitakse.

supelmaja¹ (Badehaus), suplemise tarwis pruugitaw maja.

superwošwat³ (Superphosphat), wošworhapu lubi, luust, guanost 2c. walmistatud põlluwägi.

furnud kapitaal (totes Kapital), niisugune raha,

wära, mis furnult, s. .o ilma kasuta, ilma intressita seisab.

juurriigid (Großmächte), Euroopa juuremad riigid: Wenemaa, Inglism., Prantsusm., Sakjam. ja Austriamaa.

juurusteade¹ (Mathematik), teadus juuruste mitmesugustest kujudest. Taud: puhas s. (arwuteade ja ruumimõõde) ning tarwitatud s. (maamõõtmine, weeloodimine 2c.).

juurwõim¹ (Großmacht), juur riik, nagu Wenez., Saksa-, Prantsusmaa 2c.

juwitama¹ (im Sommer auf dem Lande leben), juwel maal elama; linnalased juwitawad, kui nad juwel maale elama lähewad; juwitaja, juwitus.

jündesjelgitus¹ (genetische Definition), niisugune jelgitus, mis jelgitatawa olemuse sündimise ette toob: kreisjoon on see joon, mis siis sünnib, kui meie tsirkli ühe otsa paberi sisse pistame ja tõise otsaga esimese ümber ümmarguse joone tõmbame.

jüünik² (Kohlenstoff), lihtne keha, mida keemilikult enam lahutada ei saa, „ollus“, millest diamant on kokku pandud; läkastifuga

ühendatud saab temast kihv-
tine cyan.

jüütegu¹ (Bergehen, про-
ступокъ), kergem, vähem
seaduse üleastumine. Was-
tand: kurjategu.

itanovoi³ (становой),
iseäraline ammetnik Vene-
maal.

stempelmark³ (Stem-
pelmarke), mark, mida mõne-
suguste kirjatükkide, nagu
palvekirja, kaebukirja 2c.
pääle tuleb panna, et kroonu
sissetulekut st. rahaga suu-
rendada.

stempelbogen³ (Stem-
pelbogen), tühi kõrgehinna-
line paber, mille pääle
mõned kontrahid, lepingud
2c. tulevad kirjutada, ja
millede hind kroonu kassasse
läheb.

stimmima³, **timmima**³
(stimmen), mänguriista
hääle seadima.

studeerima³ (studiren),
üliskoolis õppima, uurima.

streif³ (Strife), ühine

töö seisumajätmine tööliste
poolt, et tööandja käest kõr-
gemat palka saada.

streifima³ (striften), tööd
ühel nõuul seisma jätma,
et suuremat palga saada.

sugunimed¹ (nomina
appellativa), sõnad, mis ole-
wuste sugu liikmeid üle-
üldse tähendawad: inimene,
lind, kala, järw, põld.

sulafus¹ (Servilismus),
madal, alatu, sulaselit
meelsus.

sulejahwatus¹ (Ge-
schreibsel), halb, põlgamise
wääriline kirjatükk.

surewus¹ (Sterblichkeit,
Mortalität), surew olek, elu
kadumine surma läbi; sur-
nute arw ühes kohakonnas.

suurwürst (Großfürst),
Wene keisri ja ta liikmete
aunimi.

süülane² (Verbrecher),
süüalune, süüandja, kurja-
tegija.

swamm³, w. wamm.

t.

tabel³ (Tabelle), üle-
nähtaw armude, asjade 2c.
kõrkusead ajaloo, armustiku
2c. põllul.

tagajärg¹ (Folge), see,
mis ühe eesoleku järele tu-

leb, mis ühest mõjudusest
wälja kaswab. Laiskuse t.
on waesus, wiljaikalduse t.
on nälg, kuritöö t. trahm;
eesoleku (parem: eesjärje)
wastand.

tagajärjelikult¹ (folglich), selle järele, jadamööda, sellepärast; tagajärjes põhjendatud, temast tulew.

tagajuurdlemine¹ (Nachforschung), täieline tagandõudmine, tagaurimine.

tagandama¹ (removiren), tagasi lükkama, näit. kohtu juures mõnda kohtumeeft ehk tunnistajat mingi põhjuse pääl tagasi astuda lastma.

taganew joon¹ (aufsteigende Linie, Ascendenz), eelkäijad ehk esiwanemad jugu poolest, isa, isaija jne.

tagasein¹ (Hintergrund), näitelama tagumine sein.

tahwet³ (Stafette), kirjamedaja ratsa hobusega.

taimestik¹ (Flora, Vegetation), kõik taimed ühtekokku, taimeriik.

taimeteade¹ (Botanik), teadus taimedest, taimeriigi õpetus.

taimeteadlik aed¹ (botanischer Garten), aed, milles mitmesuguseid taiminende tundmaõppimiseks kaswatatakse.

taimetoitlane² (Vegetarier), inimene, kes ennast taimetoidust elatab, kes liha ei söö.

taks³ (Taxe), seaduslik hind mõne töö ehk asja

juures; ka mõni kroonumaks, nagu stemplitaks.

takseerima³ (taxiren), hinda, väärtust välja arvama.

takt³ (Takt), muusikalise aja ford, taktijoonte wahel olevad noodid; kahejaulik: $\frac{2}{1}$, $\frac{2}{2}$, $\frac{4}{4}$, $\frac{2}{4}$ 2c. kolmejauline: $\frac{3}{1}$, $\frac{3}{2}$, $\frac{3}{4}$ 2c.

taktiaeg³ (Tempo), ajamõõt muusikas, kiiruse kraad, milles tükk tuleb etendada; 5 pääjagu: largo, adagio, allegro, presto.

tallitus¹, ajalehe (Expedition), kõik toimetused, mis pääle toimetuse ja trükkimise ajalehe juures on: tellimiste vastuwõtmine, lehtede arasaatmine, kuulutuste vastuwõtmine 2c.

talwekuu (November), üksteiskümnes kuu aastas, wiinakuu ja jõulukuu wahel, 30 päewa.

tanta³ (Tante), tädi, wana naesterahwas.

taolus¹ (Gleichheit), ühtaoline olek.

tapeet³ (Tapete), seinapaber, paber, millega toa seinad seest ära lüüakse.

tarwe¹, tarhe, tarwet (Zweck), see, mida mingi tegewuse läbi kätte püütakse; põlluwäetamise t. on hää lõikus; otstarwe, wahetarwe.

tafapind² = labapind.
tafu¹ (Entgelt), tafu-
 mine, maks.

tafundus² (Erfaß), see, millega midagi ära tafu-
 takse, maksetakse, tafa te-
 hakse.

tawaline¹ (gewöhnlich),
 Soomek. tawallinen, Wirus
 pruugitaw, niifugune, kui
 see ikka on; t. riides käisi-
 wad wallawanemad keisri
 ees s. o. riides, mis nad ka
 muidu ikka kannawad, käisi-
 wad 2c.

tawalifesti¹ (auf eine ge-
 wöhnliche Weise), nii wiisi
 kui see enamiste ikka sün-
 nib, näitemäng läks t.;
 käsi lafsutati t.

tähefõla² (Euphonie),
 keele, kõne ilufõla, tähtede
 fena häääl kõnes.

tähestif¹ (Alphabet),
 kõik tähed ühtekokku, mis
 ühes keeles tarwitatakse, nii
 ritta seatud, kui aabitse raa-
 matus, s. o. abdeghijklmno
 prfstuw.

täheteade¹ (Astrono-
 mie), teadus ilmakehadest,
 taewalautuse fehadest.

täheteadlane¹ (Astro-
 nom), tähetundja, ilmakehade
 uurija.

tähtpäew¹ (Termin),
 aeg, milleks mingi toimetus
 peab jaama tehtud.

tähtraamat (Kalender),

raamat, milles aasta päewad
 ja mõned muud järelwaada-
 tawad asjad, nagu walit-
 sejate suguwõsa, laadad 2c.
 fees.

tähtsus¹ (Wichtigkeit),
 tähtjas, tähelepanemise wäärt
 olek, see omandus, mille läbi
 mingi asi tähtjas, tarwi-
 line, suur on.

täisarw¹ (ganze Zahl),
 jautamata arw, nagu 1, 2,
 3, 4 2c. murru wastand:
 $\frac{1}{2}$, $\frac{2}{5}$, $\frac{4}{21}$ 2c.

täisealine¹ (mündig),
 wanaduse poolest täiskaswa-
 nud inimeste seas olew, ise-
 äranis seaduse ees; alaealise
 wastand.

täishäälif¹ (Vocal),
 tähed: a, e, i, o, u, ä, õ, ö, ü.

**täishäälifute taga-
 järg**³ (Vocalharmonie), peh-
 mete täishäälifute seis sõnas:
 ärätämä, külmetämä 2c.

täisiga¹, täisealus²
 (Mündigkeit), täisea wana-
 dus oma õigustega; alaea
 wastand.

täisminewif¹ (Perfec-
 tum), täieste mööda läinud
 aeg: olen palunud, olen kir-
 jutanud.

**täisminewifu tule-
 wif**¹ (futurum perfecti),
 ajaõõna fuju: olen saanud
 paluma, o. s. tänama.

täisnurf¹ (rechter Win-

kel), nurk, mis 90 kraadi suur, neljas jagu ringjoonest.

täisruut¹ (Quadrat), nelinurk, millel kõik küljed ja nurgad ühesarnased on.

tänav¹ (Straße), uulits; (võiks võera sõna uulitsa asemel pruugile võetud saada.)

tärgeldama³ (stärken mit Stärkemehl), jõunjahuga kõvaks tegema (pesu).

täring¹ (Kubus, Würfel), keha, millel 6 ühesuurust külge ja mille nurgad kõik ühesugused on.

täring-jalg¹ (Kubitusfuß), keha ehk ruum, mis 1 jalg kõrge, lai ja pakas; täringjüld, t. meeter.

tärn³ (Stern, Orden), auutäht, tähesarnane märk: *.

tätoweerima³ (tätowieren), ihunaha mitmesuguste värviujudega kirjutama; Indiaanlaste ja Lõunemere saarlaste juures pruugitav.

teade¹, teate, teadet (Wissenschaft, Nachricht), teadus, sõnum.

teaduhimu¹ (Wißbegierde), himu, tahtmine, igatsus teadmise, õpetuse järele.

teadufond¹ (Wissensgebiet), see teaduse suurus,

mis kellelgi käes on, teadmise põld, teaduse vald.

teadumees¹ (Mann der Wissenschaft), õpetatud mees, kes teadusele elab.

teadusfond¹ (Wissensgebiet), teaduse suurus, ulatamine, piirid.

teataja¹ (Correspondent), see, kes (iseäranis ajalehele) teadusi, teateid annab, kirjasaatja.

teatama (benachrichtigen), teadmist, sõnumit andma.

teeprett³ (Theebrett), plekist tehtud lauakene, mille pääl theenõuusiid zc. kanna-takse.

tegelane¹ (Praktiker), inimene, kes oma ametit peab, kes ise ameti tallitust teeb, kes ise oma õpitud kunsti ette toob, nagu maalib, mängib.

tegelane¹ (Held in der Dichtkunst), see isik, inimene, kes luuletustes, nagu näitemängides, romaanides, uudisjuttudes zc. päämees, suurem tegija on; Kalevi laulu t. on Kalewipoeg, „Marion ja Malwiine“ tegelased need mõlemad naesterahwad, iseäranis wiimne.

tegelema¹ (praktizieren), mingit tööd tegewalt toimetama, näit. tohtrina, admo-

kaabina, f. o. tohtri, adwo-
kaadi ammetit pidama

tegelik¹ (praktisch), tege-
wa elu otstarbeks sünnis,
osaw; nägeliku wastand;
nii õpetab näit. professor
põlluharimist nägelikult, f.
o. ainult suusõnal, kuna
põllumees teda nurmes adra
ja ätega tegelikult, f. o.
tehes, tegemise abil õpetab;
tegelik ja nägelik põllumees,
koolmeister zc.

tegelus¹ (Praxis),
kunsti tegemus, õpetuse
andmine, töö tegemine, kuna
tegeluse wastand nägelus
ainult suusõnalist ehk kirja-
list kunsti, õpetuse ehk töö
asja ette arutab; tohtri t.
on tema haigete paranda-
mine, koolmeistri t. laste
õpetamine.

tegewif¹ (aktive Form
des Zeitwortes), ajasõna
kuju, milles üht tegemist,
sündimist üteldakse: laulan,
teen, ehitame; tehtawiku
wastand: lauletakse, tehakse,
ehitatakse.

tegewus¹ (Handlung,
Thätigkeit), näitemängu loo
sündimine, mis näitelawal
tegemist, liikumist, tallita-
mist nõuab; kõik ühe ini-
meise tegemine kas üleüldse
ehk ühel teatawal põllul
koffu mõetud.

tegiiaütlew², w. aeg-
nimesõnad.

teguõna³ = ajasõna.

tehas¹, (Manufactur-
fabrik), Soome keeli teh-
das; maja, wabrik, milles
käsitööd tehakse.

tehtawif¹ (passive Form
des Zeitwortes), ajasõna
kuju, milles üteldakse, et
midagi tehtakse: räägitakse,
õpitakse, elatakse; tegewiku
wastand: räägin, õpin,
elan.

telegraf³ (Telegraphie,
Telegraph), kaugele-kirjutaja,
kaugele kirjutuse kunst, elekt-
ri-wäe ja traadi läbi.

telegrafeerima³ (tele-
graphiren), telegrafi abil
sõnumeid andma.

telegrafist³ (Telegra-
phist), telegrafi toimetaja,
kes telegrafi sõnumeid wastu
wõtab ja telegrafi abil edasi
saadab.

telegramm³ (Tele-
gramm), telegrafi läbi an-
tud teadustus.

teleskoop³ (Teleskop),
pikkfilm, „kiiher“, kiiist, millega
kaugele nähakse.

tellurium³ (Tellurium),
gloobuse sarnane masin,
mille waral need nähtused,
mis päikese aasta käigul
ilmuwad, ette tuuakse.

temperatur³ (Tempe-

ratur), soojuise ja külmuise kraad.

tempo³ (Tempo), tahti ajamõõt.

tenor³ (Tenor), segafooris bassi ja alto wahemine hääl, meestefooris faks ülemat häält: I. ja II. tenor.

terwise politsei³ (Sänitätspolizei), see walitsuse tegewus, mis terwise eest hoolt kannab; ammetlised hoolekandjad üleüldise terwise eest.

terwisweşi¹ (Bad), weşi, mis terwise hääks suplemiseks pruugitakse; terwisweel olema (im Bade sein).

testament³ (Testament), wiimne tahtmine ja jellefama üleskirjutus, paranduse jautamine ehk finnitamine.

Thalia³ (Thalia, Thaleia), näitemängu jumalanna.

thema³ (Thema), kõre päältfiri, ülesanne kirjalku ehk suusõnalise töö tarwis.

these³ (These), mingi mõttereia fisu, arwamine; Lutheruse thesed usupuhastamiseks.

tiitel³ (Titel), mingi inimese ammeti ehk auu tähendam nimi; raamatu, kunstwärgi nimi; kirjade pääl S. T. f. o. salvo titulo: ilma ammeti ja auunime kirjutamata, lihtsal adressil.

tiiwustama¹ (beslügen), tiiwu andma, lenda-waks tegema, kiirust andma.

tillendama¹ (ganz klein machen), õige tillikefeks, wäikefeks tegema.

tillendus¹ (Verkleinerung, Geringmachung), õige tillikefeks tegemine, tillikefeks tehtud asi.

tingiwad sidosõnad¹ (conjunctiones conditionales) sidosõnad tingimise ütlemiseks: siis, kui, muidu.

tiinktuur³ (Tinktur), wedel rohi.

tipp¹ (Scheitel), kõige kõrgem koht; punkt, millesse nurga harud kokku lähewad.

tirann³ (Tyrann), hirmus, armuta walitseja.

toidunahk¹ (Drüsenblatt, Nahrungsblatt), idulehe alumine nahk, millest süüfond, iseäranis toitmise riistad elukale kaswawad.

toimefond¹ (Komité), üks seltsfond inimesi, mis millegi asja toimetamiseks kokku astunud.

toimetaja (Redacteur), ajalehe kirjutaja ja wastutaja; wastutaja t. wastab seaduse ees kõige eest, mis ta lehes trükitud.

toimetama (redigiren, verrichten), ajalehte, raamatut kirjutama, juhutama,

kokku seadima; midagi tallitama, tegema.

toimetus (Redaction, Berrichtung), ajaleh: juhatus ja kirjutamine, mingi asja tallitus.

toimetuskond¹ (Wirkungskreis), kõik toimetused, tööd ühtekokku; toimetuste foku, põlv.

toll³ (Zoll), maks, mis mitmesuguse kauba eest riigikasja hääks tuleb maksta.

toode¹ (Darbringung, Dargebotenes), sõnast tooma, nagu waade j. vaatama; see, mis tuuakse, mis tuues pakutakse, näit. uus raamat.

tooni-aste¹ (Intervall), wahel kahe tooni wahel, näit. c—d, c—e, c—cis, g—d 2c.

toonimünt¹ (Klangfarbe, Timbre), tooni wärm, kõla iseloom, tooni mahedus, pehmus, kurbus, rõõm 2c., wahel, mis inimese, wiuli, orel, flaweri 2c. hääle wahel on.

toonitõug¹ (Tongeschlecht, Tonart), tooni iseloom, kahte sugu: kale ja hale; näit. c e g, c es g.

toonitükk¹ (Tonstück), laul, muusikatükk, mingi kompositsion.

torpeedo³ (Torpedo), merepõhja lastud nõuu püsirohuga ehk dünaamiidiga, et waenlase laewa ära purustada.

torupind¹ (Cylinderfläche), pind, mis mingi täielise toru ümber on, toru sarnane; w. pind.

tõdestama¹ (beweisen), Soome k. todistaa; üht asja, mõistet, mis weel kindel pole, tõiste kindlate mõistete waral tõeks tegema.

tõdestus¹ (Beweis), Soome k. todistus; kahtlase mõiste, asja tõekstege mine tõiste mõistete, mõtete läbi.

tõdeteade¹ (Philosophie), püüdmise tõde tundmisele, „tarfuse armastus“.

tõemäng¹ (Schauspiel), tõsine näidend, näitemäng, enamiste õpetliku süuga. „Dö ja päew“.

tõisend¹ (Variante), muudetud, tõistmoodu kirjutatud laul, kirjatükk.

tõisendama¹ (variieren). tõistmoodu tegema, muutama, tõist kaju andma [ehk saama; muusikant tõisendab lauluwiihi, luuletaja laulu 2c.

tõisendatavad sidesõnad¹ (conjunctiones adversativae), sidesõnad tõise, wastase mõtte ütlemiseks: aga, ehk küll, siiski.

tõisendus¹ (Variation), mingi asja tõiseks-tegemine, muutmine, muudetud asi ise, muusikatüki muutmine,

mille juures wiisi olemus enamiste alale jääb.

tõmbus¹ (Vorschlag), nootide ehe, eeslõõk, lühikene noot pika noodi ees, millest ta oma wältuse saab.

tõusujärg² (betonte Sylbe), rõhuga järg, sõnajärg salmis.

tööfond¹ (Arbeitsfeld), töö suurus, piirid, wäli, põld.

tööstif² (Industrie), kõik tööd ühtekokku, millede abil toores materjaal (põllusaak 2c.) kaubaks saab wabriketud.

töötama² (arbeiten), tööd tegema, tööl olema.

trabant³ (Trabant), planeetitega kaasläijad tähed, nagu kuu; kõrgete meeste ihuwaht; erakonna esimehe pime järelkäija.

trahwifohus¹ (Criminalgericht), fohus, mis trahwiväärilisi asju, kuritööd seletab; „kaelafohus“.

tribuut³ (Tribut), maks, mida allahoidetud riikwad, maakonnad wõitjale riigile peawad maksma.

triiphoone³ (Treibhaus), hoone, milles taimi kaswatatakse, taimetoda.

triller³ (Triller), noodi ehe, kahe tooni waheldamisi

mängimine, laulmine; näit. c h c h c 2c.

trio³ (Trio), kolme- hääleline laul ehk muusikatükk.

troonifõne¹ (Thronrede), see kõne, millega riigipää ehk tema asemel wastutaja minister rahwasaadikute koosolekut (riigipäewa) awab; ta tähendab jutule wõetawad asjad ära ja annab wäikese ringwaa- tuse sijnimisest ja wälimisest politika seisust.

tjaar³ (Царь, Zar), sõnast Cäsar, Slaawlaste walitsejate auunimi.

tšello³ (Cello), wiuli järnane mänguriist, suurem kui wiul, vähem kui kontra- bass.

tšement³ (Cement), jami- ja lubjast 2c. walmis- tatud materjaal müüri ehitamiseks 2c., mis wees kindel on.

tšenseerima³ (censiren), trükkiluba andmiseks ehk keelamiseks üht kirja läbi waa- tama; koolitunnistust andma.

tšensor³ (Censor), ametnik, kes kirjad läbi katjub, et neid trükkimiseks lubada ehk keelda.

tšensur³ (Censur), amet, mis kirjad läbi katjub ja trükkimiseks luba annab

ehk andmata jätab; kooli-
tunnistus.

tšentimeeter³ (Centi-
meter), sajas jagu meetrist.

tšentral³ (Central-),
kest-, pää-, näit. pääkomitee.

tšesarewa³ (Цезарёва,
Cäsarewa), Wene keiserinna,
keisri proua.

tšesarewitš³ (Цеза-
ровичъ, Cäsarewitš), Wene
troonipärija.

tšesarewna³ (Цеза-
ровна, Cäsarewna), keiser-
likkude perekondade tütar.

tširkus³ (Circus), kreis,
ring, mille sees hobustega
sõidetakse ja waatajatele mit-
mesuguseid naljatusi tehakse.

tšiwilasi³ (Civilsache,
гражданское дѣло), kohtu
asi, mis tšiwilkohtusse läheb;
w. tšiwilkohtus.

tšiwilkaebaja³ (Civillä-
ger, гражданский истецъ),
kaebaja tšiwilasjade pärast,
wõlgade, mõnesuguste nõud-
miste ehk maksimiste pärast.

tšiwilkohtus³ (Civilege-
richt, гражданский судъ),
kohus wõlgade, päranduse
asjade, mitmesuguste nõud-
miste ja niisuguste aruande
tarwis; wastand: kriminaal-
ehk nuhtluse kohus, mis
kurjategude üle kohut mõistab.

tuding³ = üliõpilane.

tuijulane¹ („Stühm-
ler“), see, kes nagu tuišk

ilma õige sihita ja põhjata
tallitseb; waata „Maarahwa
Kasuline Kalender 1859“.

tuleandmine¹ (Schach-
bieten), „Tuld kuningale!“
maletajate hüüd, kui nad
tõise kuninga kimpu ajavad.

tulekaitse¹ (Feuerwehr),
korraks seatud seltskond mehi
tulekahjude kustutamiseks.

tulewik (Zukunft), tulew
aeg, see aeg, mis alles ees,
tulemas on.

tulewiku minewik¹
(futurum exactum), tulew
aeg, mis mõttes ju mööda
läinud: saan palunud, saan
kirjutanud.

tulufäänded¹ sisse-
ütleva ja alalütleva fäände
ühine nimi.

tundemärk¹ (Kennzei-
chen), märk, millest üht asja
ära tuntakse.

tunnel³ (Tunnel), maa
alune tee, mäe alt läbi
jooksew raudtee.

tunnend² (Lyrik), see
jagu mõlgendit, luuletusi,
mis inimeste tundmuste
seeft wälja kaswanud ja
nende kohta käiwad, nagu
armastuse-, isamaa-, lewade-,
kurbduse-, rõõmu- zc. laulud.

tunnendik² (Lehre von
der lyrischen Poesie), tun-
nendi, tundeluuletuste õpe-
tus.

tunnisfiri² (Attestat), ammetlik tunnistus elukohta, teenistuse j. üle.

tuntus¹ (Erkenntniß), see, mis meele meelte ja waimu läbi ära tunneme, meelestuse materjaal, mingi olemuse äratundmine, teada- jaamine.

tuntuspõhjus¹ (Erkenntnißgrund), mingi teadmine, mille waral mõni

tõine teadmine kindlaks saab.

tupetõuf¹ (Puppe), insekti, nagu libliku tõuf jell ajal, mill ta ennast kesta sisse peitnud.

turnima³ (turnen), keha- harjutusi tegema, liikmeid nõrgutama, ihuliikmeid harjutama.

tutti³ (Tutti), kõik hääled kokku, koor; soolo wastand.

II.

udupilt¹, õigent war- jupilt (Nebelbild), päewa- piltniku klaasidega sünnita- tud wari juure riide pääle waataniseks, mille juures õige wäikestest asjadest õige juured pildid wõiwad jaada.

ulaanid³ (Ulanen), rat- jawägi, kellel mõõk ja tääf sõdariiastaks.

ulatus¹ (Dimension, Ausdehnung), juurus, kau- gus; pikkus, laius ja kõrgus; joonel on ainult üks u.: pikkus, pinnal kaks ulatust: pikkus ja laius, kehal kolm: pikkus, laius ja kõrgus; ulatused seisa- wad üksteise pääl püsti.

Ultramontaanlane³ (Ultramontaner), „tõijel pool mäge elanik“, jee, kes

paawsti wõimu tahab ülen- dada, walitsust tema kätte anda.

umbarwulised ase- sõnad¹ (pronomina indefi- nita), asefõnad, mis ühe mää- ramata arwu pääle tähen- dawad: iga, mõni, keegi.

umbhäälik¹ (Conso- nant), tähed b, d, g, h, j zc.

ummiškõla² (Dissonanz), häälte umbine, kirisew, paki- tan kõla; näit. c e g h, e es sis a.

ummištuli¹ (ersticktes Matt), malendite seis, mil- les kuningas wõera ratsa- mehe ees nii kinni jääb, et ta enam kuhugile ei wõi nihkuda, sest et tall oma malendid igalpool ees on.

unefuub¹ (Schlafrock),

kuub, mis woodist tõustes
selga aetakse; mitte „laap-
roff“.

univorm³ (Uniform),
ühesugune sõaväe ja mõnin-
gate ammetnikkude ülikond,
kroonu ülikond.

ustavus² (Sicherheit),
kindlus, mille pääle wõib
usaldust põhjendada.

usumäratsimine¹
(Glaubensschwärmerei, Fan-
atismus), ülemäärane tem-
butamine usuasjus, liig-
palaw, haiguslik usutuhin,
mis inimese õigest usust kõr-
wale ehitab.

usuteade¹ (Theologie),
teadus Jumalast, usust, re-
ligionist; neli jagu: a ja =

loolik u., õpetab usu ja
usuteate ajalugu, efsäge-
tiline u., seletab püha kirja
keelte tundmise teel, kawas-
tikuline u. (Dogmatik),
usuasjade teadlik kokkusead
ja põhjendus, tegelik u.,
õpetus kirikulisest elust.
Piibli u. on piibli õpe-
tuste teadlik kokkusead.

usuteadlane¹ (Theo-
log), see, kes usuteadet stu-
deerinud, kirikõpetaja.

undishimulik (neu-
gierig), maias uute asjade,
sõnumite pääle.

undisjutt¹ (Novelle),
luulelik jutustus; „Dma-
tuba, oma luba“, „Dja-
mõlder ja tema minija.“

ü.

ühefõne¹ (Monolog),
ühe näitleja kõnelemine üksi
olles.

**ühendamad sibe-
fõnad**¹ (conjunctiones co-
pulative), sibe-fõnad ühen-
damiseks: ja, ning.

ühinema¹ (sich verbin-
den, vereinigen), ühte mi-
nema, kokku sulama.

ühiskond¹, ühise walit-
suse all seisaw inimeste kogu,
nagu küla, wald, maakond,
linn.

ühitus¹ (Einheitlichkeit),

ühine olek, ühesugune loom,
koosolek; mõtete ü., mõtete
kokkufündimine; lahufuse
wastand.

üffitus³ = ainsus.

üffindus¹ (Einsamkeit),
üffi olek, tõistest eemal ole-
mine.

üldend¹ (Gegensatz von
Ausnahme), olemus, asi,
mis üleüldine on, mis sea-
duse järele käib, mis palju-
dega ühesugune on; erandi
wastand; näituseks seadus:
„Kõik linnud lendamad“;

fiin on ööpik, kurg, luit 2c. ülbendib, sest nemad lenda- wad, aga jaanalind on erand, sest tema ei lenda.

üldislikult² (inducto- risch), üldistuse waral, üksi- kuteft juhtumistest, aimetest üleüldist tehes, laiendades, juurendades; ainusliku was- tand.

üldistama² (inductiv verfahren), üksikute aimate abil üleüldisi aimeid saama, üksikuteft mõtetest, aimetest üleüldisi tegema, laiendama, üleüldiseks tegema; ainus- tama wastand.

üldistus² (Induction), mõtteteates üksikute aimate waral üleüldiste aimate loo- mine, mõttekäik ainsuseft paljuse poole, ühe juhtumise 2c. üleüldiseks tegemine; ai- nustuse wastand.

üleilmaline¹ (überir- disch), taewalik, mitte maa- päälse loomuga.

ülerahwane² (inter- national), kõige rahwaste, riikide juures makjaw; ü. kaubitsemine käib rahwaste pääle waatamata üle mitme rahwa ja riigi, ü. kirjapost weab kirju üle maailma, ilma küsimata, kelle rahwa ehk riigi päralt kirjad on.

ülesanne (Aufgabe), see, mis üles antakse, mis lahendada tuleb; annab kool-

meister lastele ühe tüki rehkendada, siis on see tükk ülesanne; eluülesanne, see, mis elus tuleb ära teha, eluaja päätöö.

üleslööf¹ (Aufschlag), kerge rõhuga takti jagu, mille juures taktikepp üles- poole tõuseb.

üleüldsus¹ (Allgemein- heit), üleüldine olef.

ülikool¹ (Universität), kõige ülem kool, milles kõige kõrgem haridus, tea- dus kätte saadakse. Balti- maa ainus ülikool on Tartus.

üliõpilane¹ **üliõppi- ja**² (Student), Soome keeli ylioppilas, ülikooli õppija.

üliwõrre¹ (Superlativ), omadusefõna, kolmas kraadi- nuude: kõige kenam, kõige suurem, kõige armsam.

ümberhäälif¹ (Um- laut), tähed ä ö ü (wõõras- tes keeltes).

ümberfäändmised ja pöörmised¹ (Umkehren u. Wenden), turnimise harju- tused, millede juures koha taewakaarte poole pöördakse.

ümber rahwastama¹ (entnationalisiren), üht rah- wast tema endisest rahwuseft lahti kiskuma ja tõise rah- wuse sisse ära sulatama.

ümbrif¹ (Couvert), pa- berist tehtud kotikene, mille sisse kiri pannakse.

ürgosa² (Element), ke-
hade algusjäud, milledest
nad koftu pandud ja mida
keemitsemisega abil enam ei wõi
lahutada; 64 tuttawat: alu-
minium, antimon, arsen,
baryum 2c. 2c.

üteldus² (Prädikat),
meelestus, olemus, mis
mõne tõise meelestuse, ole-
muse külge seutakse: tuli
on „palaw“; wesi on
„wedel“.

W.

waatefond² = silma-
ring.

waatlema¹ (betrachten,
beobachten), mingi asja
kaswamiist tekkimist järjest
tähele panema, mingit sün-
dimist ühtewiisi wahtima;
tähetundja waatleb päikese
tõusu; waatleja.

waatlus¹ (Betrachtung,
Beobachtung), mingi asja
sündimise, tekkimise, kaswa-
mise tähelepanemine, mee-
lestuste rida meie mõtetes.

wabameelelane¹ (Libe-
raler), see, kes edenduse,
uuemate asjade sõber on;
wanameelelase wastand.

wabameelne (fort-
schrittlich, liberal), uuen-
duste sõbraline, politikaline
erakond, kes edenemise, uuen-
damise poole hoiab; wana-
meelse wastand.

waband² (Prosaform),
wabane, lihtne, ilma „kõit-
mata“ kõnekujuga, jutustaw,

seletaw, õpetaw keelekuju;
jalnindi wastand.

wabatlane¹ (der Freie),
wabaduses elaw inimene.

wabatriif² = rahwariif.
wabritsema³ (fabri-
ciren), wabrikuga wiisi tege-
ma, hulgaupa, masinate
abil asju walmistama; puu-
sepp wabritseb laudu.

waenus (Feindschaft),
waenulik olef.

waenusstama¹ (an-
feinden), waenulikult pääle
tungima, waenu awaldama,
sünnitama.

waenusstus¹ (Anfein-
dung), waenu awaldus kel-
legi wastu, waenulik pääle-
tungimine.

wagun³ (Waggon), raud-
tee waner.

wahend¹ (Hilfsmittel),
asi, millega soowi ja soowi
täidemineki wahetähe ära täide-
takse, mille abil midagi te-
hakse, „abinõuu“; aabits
on lugemise õppimise w.;

põlluriistad on põlluharimise wahendid, dünamiit on kiwi- lõhkumise w., raha on mit- mejuguste toimetuste w.

wahendaja¹ (Bermittler), see, kes wahendab, wahendit muretseb, aitaja, „abi- nõuu“ andja.

wahendama¹ (vermit- teln), wahendid kätte muret- sema, aitama.

wahendit² = wahend.

wahetarwe¹ (Zweck), tarwe, mis enne otstarwet tuleb kätte saada, et tema läbi siis eesmärgile, ots- tarbele jõuda.

wahetuji¹ (abwechslnd), kord üks, kord teine, mitte järestikku.

wahetüff¹ (Epijode), juhtumine, sündmus, mis näidendi päris jutule zc. wahetele wõetakse, kõrwaline sündmus, juhtumine.

wakjal³ (Waghal), raudtee jaama uhke saal.

walge maantee¹, w. malelaud.

walhalla³ (Walhalla), põhja muinasjutuline elu- paik kangelaste ja õndsate tarwis.

walima (wählen), mõnda töiste seas wälja otsima; feltsi esimeest w., üht feltsi esimehest töstma; walit- se ma = juhutama; keiser

walitseb riiki, feltis walib omale esimehe.

waljudama¹ (ver- schärfen), waljumaks, kange- maks, raskemaks tegema, näit. trahwi.

waljudus¹ (Verschär- fung), waljumaks-, kärede- maks-, kangelmaks-, raste- maksstegemine, näit. trahwi- juurendus.

wallaštama² = awama.

wamm³ (Schwamm), wäikene weielajas, kaswab ükstõise küljes; nende nahad, foorikud pruugitakse peju- wammiks.

wanameelelane¹ (Kon- servativer), keegi, kes wana asjade alalhoidmist soowib; wabameelelase wastand.

wanameelne (konser- vativ), alalhoidja, politika- line erakond, kes kõike wana olemust tahab alal hoida ja kes jellepärast uuenduste wastane on; wabameelse wastand.

wangerdama¹ (ro- chiren), malemängus wanfert kuningaga wahetama.

wangerdus¹ (Rochade), malemängus kuningaga wahet- tus wanfriga.

wapp³ (Wappen), mõne perekonna, feltsi, linna, riigi zc. iseäralik pilt, kuju, tunde- märk, iseäranis kilbi päl.

warjunahk¹ (Horn-

blatt), idulehe päalmine nahk-
kene, millest loomale wari,
päalmine nahk kaswab.

wafalliriik³ (Basallen-
reich), niisugune riik, mis
tõisele riigile, mille ülem-
walitsuse all ta seisab, maksu
maksab.

wastand¹ (Gegenfaz),
wasta olem asi; päewa was-
tand on öö, külma w. soo-
jus, falli w. odaw, suure
w. väike, targa w. rumal,
fõrge w. madal zc.

wastaproow¹ (Gegen-
probe), hääleandmise juures
tõistkorda katsumine, kas
hääled õieti antud, mille
juures need, kes esimesel
korral „ja h“ ütlesiwad,
„ei“ ütlesiwad.

wastasnurgad¹ (Schei-
telwinkel), need kaks ühe-
suurust tippu pidi koos seis-
wat, mitte kõrwu olewat
nurka, mis siis sünniwad,
kui kaks õiget joont üks-
tõisest läbi tõmmatakse.

wastafus² (Gegner-
schaft), sõnast wastane, was-
tase; wastane, waenulik olek,
kõik wastased ühtekokku.

wastif wäršjalg¹
(Anpästus), wäršjalg, milles
kõige kerge sõnajärgu järele
üks raste tuleb: — — —;
näit. et ta jääks, ära löö!
ole wait.

wastujalgne¹ (Anti-

pode), see, kes otse meie
jalgade kohal tõisel pool
maatera seisab.

wastufõla¹ (Echo),
kaja, hääle tagasi kostmine
metfast, mägedest zc. hääle
murdmine müüri, seinä,
metša wastu, nii et ta tõist-
korda kuuldawale tuleb.

watikaan³ (Batican),
paawsti eluase Roomas,
Peetri kiriku kullas; paawsti
wõimus.

wääntäht¹ (Mono-
gramm), ükskõigest kunstliselt
läbi wäänatud, keerutatud,
palmitud tähed, nagu A ja
M, tähendawad Aleksander
ja Maria.

wähedus¹ (Benigfeit),
väikene olek, pisikene asi;
paljuduse wastand.

wähemus¹ (Minorität),
wähem osa hääleandjaid min-
gi asja juures; enamuse
wastand.

wähendus¹ (Elision),
hääliku wäljalangemine sõna
painutamise juures: tuba,
toa, wiga, wea, käsi, kae.

wälde¹ (Währung,
Dauer), Eesti keele hääle
pikkus; näit. tule, tuule,
tuulde, taba, tapa, tappa.

wäljaanne¹ (Ausgabe),
wälja antud raha, kulu.

wäljaheide¹ (Aus-
wurf), kõik see, mis kehast

jülja, röga, higi zc. näul
wälja heidetakse.

wäljalõige¹ (Sektor),
kreispinnast kabe poolmööd-
jaga wälja lõigatud tükk.

wäljamaa (Ausland),
kõik need riigid ja maad,
mis wõerad on, mis mitte
selle riigi päralt pole, kus
selle sõna pruukija on; si-
maa wastand.

wäljanäitus (Aus-
stellung), asjade wäljapanemine
nägemiseks, raha eest
waatamiseks.

wäljaspidisus¹ (Außer-
lichkeit), wäljaspidine olek,
wälimine külg; tühiste as-
jade kraamendamise; jees-
pidisuse wastand.

wäljawedu¹ (Export),
kõik kaup, mis ühest riigist
üle piiri wäljamaale wee-
takse; siiseweu wastand.

wälkwus² (Elektrici-
tät), w. elektri wägi.

wärs³ (Vers), laulu-
jalmi rent, weerete ühine
rida, jalmikutes tarwitataw.

wärsjalg¹ (Versfuß),
sõnajärfude mööd, mille
järele wärsi taht kokku
pandud; jeltid: jookst, wiskaja,
sõrmiline, wastit, aste.

wärsimööd¹ (Vers-
maas), weereline mööd,
mille järele wärs kokku
pandud.

weerdefuju² = wärsi-
mööd.

weere, **weerde**¹
(Rhythmus), taktiline, ühe-
sugune liikumine, ühise
möödi pääle põhjendatud
kõne ilukõla.

weereline¹ (rhyth-
misch), weerde järele, weerde
kohane, taktiline, wärsiline,
jalmi järele möödetud.

weeremäng¹ (Regel-
bahn), pikk tasane laudtee,
mida mööda suure puu-
kuuliga tikkuwad, mis tee
otsal püsti seisawad, maha
pillutakse.

weerg¹ (Spalte), trüki-
kunstis jee rentide kogu,
mis üksteise all ülewast
lehe äärest alla ääreni
käib; eesolewal leheküljel
on kaks weergu, ajalehtedel
on sagedaste mitu weergu.

weeskäija¹ (Tauscher),
jee, kes wee alla, nagu
mere põhja, läheb, et säält
asju ülesse leida.

weeto³ (Beto), keelan,
keelamine, wastupanemine.

weiderdaja¹ (Hans-
wurst, Possenreißer, Clown,
Bajazzo), weider inimene
näidendis, näitemängus,
nagu „Kull“ „Boismeeste“
ja „Lõnu“ „Arthur ja An-
na“ jees.

wefjel³ (Wechsel), wõla-
firi, mille najal tähtajal

wõla tafumist wõib jedamaid nõuda; soloweksel, niisugune weksel, mida wõlawõtja ise peab maksma, kuna tõisi wekslid ka tõiste läbi wõib lasta maksta.

wennastama¹ (Brüder-schaft schließen), wennalist sõbrust maha tegema.

wennastus¹ (Brüder-schaft), wennalik sõbrus, wendus³; wennastust jooma = wennalist sõbrust joogiga finnitama.

Wenela² (Land, wo Russen leben), maa, mille pääl Wenelased elawad; w. Saksla.

wentiil³ (Ventil), masina torude, aukude zc. uks, mis läbiminewa wee, auru zc. läbi kinni ja lahti käib; pumba w.

werenahk¹ (Blutblatt), idulehe keskmine nahakene, millest loomale weresooned ja pudusooned kaswawad.

wesinik² (Wasserstoff), gaasfarnane teha, mida enam ei wõi lahutada; hapnikuga segatud saab temast wesi, läkastifuga ammoniak.

westand¹ (epische Poesie), see jagu mölgendit, luuletust, mis juhtumisi, sündmusi zc. jutustab, nagu Kalewipoeg.

westandif² (Lehre von

der epischen Poesie), õpetus jutustawast luuletusest.

weterinäär³ (Veterinär), loomatohter.

wibujoon¹ (Bogen, der Noten verbindet), wibusarnane joon nootide sidumiseks.

wiif¹ (Batt im Schachspiel), malemäng, mis nii lõpeb, et kumbgi wõitu ei saa; mäng jääb wiigi pääl.

wiina-kuu (October), künnes kuu aastas, mihklikuu ja talwekuu wahel, 31 päewa.

wiifika³ (Physik), loodusõpe, õpetus looduse seadustest, nagu raskusest, walgusest, soojustest, häälest; tõike jagu loodusteatest.

wiitse³ (Vices), abi, wiitsekuberneer = abikuberneer.

wifaar³ (Vicar), mingi ammetniku asemik; kirikõp. w.

wilutama¹ (dressiren), sõnast wiluma (harjuma) nagu põletama sõnast põlema; harjutama, kätte õpetama, „ammetiks“, kombeks õpetama; tuleb ainult loomadest ütelda: tsirkuse hobused on wilutatud.

wilutus¹ (Dressur), kätte õpetatud kunst, ära harjunud tegemine; tsirkuse hobustel on suur w., j. o. nad mõistawad oma kätte har-

jutatud kunsti hästi wälja teha.

wiskaja¹ (Zambus), wärsijalg, mille mõõt „kerge“ „raske“ on: $\smile + ehf \smile -$; näit. Kas näed? Lohoo! w. Dr. Kreuzwaldi „Wanne ja õnnistus“.

wispiif (Wurffspieß), wijataw piif, oda, millega wišates haamu tehaſe.

wolifiri¹ (Bollmacht), firi, millega kellegile ühe tallituse zc. tarwis woli kätte antaſe.

wolifond¹ (Machtſphäre), woli fuurus; kuninga w. ulatab ta riigi piirideni.

woliniif (Bevollmächtigter), ſee, ſell mingi aſja toimetuſeks woli kães.

wošwaat³ (Phosphat), põlluwäeks ja rohuks tarwitataw ſool, mille pääjagu wošmor ja hapniif on.

wošwor³ (Phosphor), wahapehme, kullakas walge, läbipaistaw, kergeste ſulaw, kihwtine teha, „ollus“.

wõimjuš¹ (Macht), wõimu, jõuu mõjuduš.

wõišlema¹ (Konkurriren), kaubitſemiſeks, aſja-ajamiſeks zc. wõitu jookſina, üſtõijeſt mõõda tiikuma.

wõištlus¹ (Konkurrenz), kauba ja ſarnaste aſjade mitmete poolt pakkumine ja ſoowimine ühel ajal, miš-

läbi wõidujooks ütiſtute wahel ſünnib.

wõrdlema¹ (vergleichen), mitme aſja tunde-märkiſid üles otſima ja kõrwu panema, aſjade wäärtuſt zc. kõrwu pannes kaaluma. Wõrdle kätſi puuſärgiga, aastat elueaga, perekonda riigiga zc.!

wõrdlewad ſideſõnad¹ (conjunctiones comparativae), ſideſõnad wõrdlemiſeks: miida (warem), ſeda (parem).

wõrdluš¹ (Vergleichung), aſjade tundemärkide kõrwupanek, aſjade wäär-tuſe, fuuruſe, iſeloomu zc. kaalumine üſtõije waſtu.

wõrdne² (proportional), ühemõõduline, ſarnane, ühte-wiifi koku ſeatud.

wõrge¹ (Zellgewebe), rakkudeſt koku kašwanud kehajagu; wäga mitmet (14) ſeltſi, nagu luuwõrgz, ſide-wõrge, narmaswõrge

wõrre¹, wõrde (Comparationsſtufe), omaduſešna muutmine, milles omaduſe kraad muutub: kena, kenam, kõige kenam; ſuur, ſuurem, kõige ſuurem zc.

wõrrend² (Proportion), üheſugune, ühemõõdune, ſarnane olef.

wõrrelduš¹ (Comparison), omaduſešna iſe-

fugune muutmise kuju, worm:
kena, kenam, kõige kenam.

wõrrelwõrre² (Com-
parativ), omaduseõna kraadi-
muute tõine wõrre, aste:
kenam, suurem, armsam.

wõwod³ (ВЗВОДЪ), wäe-
salk kahe juurtükiga.

wulkan³ (Вулкан), tule-
purtskaw mägi.

würstina¹ (Fürstin),
würsti proua.

würtšid³ (Gewürze),

mitmed mörudad ja ma-
gusjad taimelikud söögi-
asjad, milledega toit
maitsewaks tehakse ja seed-
mist äratatakse, nagu
kohwi, thee, juhtur, sinep,
pipar zc.

würtšikauplus³ (Ge-
würz-, Kolonialwaarenhand-
lung), kauplus, millest würt-
šid müüakse.

Saksa sönastif.

A.

- à 1.
 Abgeordneter 122.
 Ablager 10.
 Ablativ 7.
 Ableger 10.
 absolut 2
 Abt 2.
 Abtheilung 134.
 abwechselnd 169.
 Abweichung 75.
 Accent 35, 128.
 Accise 6.
 Accusativ 136.
 Acte 6.
 Adagio 2.
 Adessiv 7.
 Adjectiv 102.
 Adjutant 3.
 Administration 3.
 Admiral 3.
 Admiralität 3.
 Adresse 3.
 Adverb 87.
 Adverbialzahlwort 86.
 Advokat 3.
 affinis 37.
 Afterweisheit 22.
 Agent 13.
 Agentur 3.
 Aggregatzustand 101.
 Agrarfrage 3.
 Akademie 5.
 Akademiker 5.
 Akt 44.
 Aktie 6.
 Aktiengesellschaft 6.
 Aktionär 6.
 aktive Form des Zeit-
 wortes 151.
 Alabaster 6.
 al fine 51.
 algebr. Aufgabe 54.
 Alfoven 8.
 Allah 8.
 Allativ 7.
 Allee 120.
 Allegro 8.
 Allgemeinheit 166.
 Alliteration 8, 131.
 alliterirender Buch-
 stabe 131.
 Alphabet 147.
 Alto 9.
 Ammoniak 9.
 Amor 1.
 amüsiren 9.
 Analogon 31.
 Analyse 75.
 analysiren 75.
 analytisch 75.
 Anarchist 88.
 Anapästus 171.
 Andante 9.
 Anfangsbuchstabe 7.
 anfänglich 30.
 anfeinden 168.
 Anfeindung 168.
 Anlaut 7.
 Anleihe 74.
 Anmerkung 79.
 anschaulich 97
 Ansiedler 14.
 Anstedbarkeit 72.
 Antipode 171.
 Anverwandtschaft 141.
 apart 30.
 Apotheke 10.
 Apotheker 10.
 Appellant 9.
 Appellation 9.
 appelliren 10.
 April 46.
 arbeiten 157.
 Arbeitsfeld 157.
 Archiv 10.
 Archivar 10.
 Areal 10.
 Arie 1.
 Aristokratie 10.
 Arithmetik 13.
 Arrest 11.
 Arrestant 11.
 Arrestat 11.
 Arsenik 11.
 Articulata 82.
 Artikel 11.
 Artillerie 11.
 Artunterschied 78.
 Arzneiwissenschaft 127
 Ascendenz 145.
 Asphalt 13.
 Asscuranz 13.
 Assessor 14.
 Assimilation 131.
 Assistent 14.
 Assonanz 14.
 Astronom 147.
 Astronomie 147.
 Atlas 14.
 Attentat 14.
 Attestat 161.
 attestiren 14.
 Auction 100.
 Aufenthaltsort 101.

Aufgabe 54. 165.
 auflösen 74.
 Auflösung 75.
 Aufschlag 166.
 Aufwartung 123.
 August 81.
 Ausdehnung 161.
 Ausgabe 172.

Ausland 173.
 Auslaut 81.
 Ausnahme 164.
 Ausnahmegesetz 29.
 Ausrufzeichen 105.
 Ausstellung 173.
 Auswurf 172
 autographiren 15.

Autor 15.
 Autorität 15.
 Axiom 7.
 Ähnlichkeit 131.
 ähnlich werden 131.
 Äquator ¹¹⁶
 Äußerlichkeit 173.

B.

Bacillus 18.
 Bad 141, 153.
 Badehaus 141.
 Badeort 141.
 Bajazzo 174.
 Balcon 17.
 ballotiren 17.
 balsamiren 17.
 Balte 17.
 Baltiker 17.
 Banderole 17.
 Bankrott 109.
 bankrottiren 109.
 Bankrottirer 109.
 Baptisten 17.
 Bariton 17.
 Barometer 39.
 Baron 109.
 Basso 17.
 Bataillon 17.
 Batterie 1.
 Bazar 97.
 besflügeln 154.
 Begebenheit 81.
 beglücken 105.
 begreifen 4.
 Begriff 3.

Behörde 61.
 Beisitzer 47, 69.
 Beispiel 97.
 beizen 18.
 benachrichtigen 150.
 beobachten 167.
 Beobachtung 167.
 berechtigigen 105.
 Berechtigung 105.
 bereichern 126.
 Berühmtheit 72.
 berühmt machen 72.
 beseelen 36.
 Beseelung 36.
 beschreiben 58.
 Beschreibung 58.
 Besonderheit 75.
 besonders 30.
 bespiegeln 112.
 Bessersein 109.
 Betonung 128.
 betrachten 167.
 Betrachtung 167.
 Bevollmächtigter 177.
 Bewahranstalt 37.
 Beweis 156.
 beweisen 156.

Bibliothek 121.
 bilden 70.
 Bildung 34.
 Billet 111.
 Billigkeit 100.
 Bimstein 18.
 Bindewort 135.
 Blasinstrument 118.
 Blutblatt 175.
 Bogen 176.
 Bonvivant 28.
 bornirt 58.
 Botanik 145.
 Braut 92.
 Brigade 18.
 Bronze 18.
 Bruch 92.
 Bruchzahl 93.
 Bruchstorb 127.
 Brüderschaft 175.
 Buchstabe, alliteriren-
 der 131.
 Buffet 120.
 bunt machen 58.
 Büchermarkt 57.
 Bühne 97.
 Bürger 60.

C.

Capo 51.
 Caritiv 39.
 Carricatur 52.
 Casus 53.
 casus loci verba-
 lis 61.
 casus verbi adverbial-

lis 87.
 Cavalier 53.
 Cäsarewa 159.
 Cäsarewitsch 159.
 Cäsar 81.
 Cello 158.
 Cement 158.

cenfiren 158.
 Censor 158.
 Censur 158.
 Centimeter 135, 159.
 Central- 159.
 Charakter 41.
 Chemie 76.

Chemie treiben 54.
 Chemiker 54.
 Chilisalpeter 55.
 Chinin 36.
 Chlor 60.
 Choral 66.
 Circus 159.
 Civilgericht 159.
 Civilkläger 159.
 Civilsache 159.
 Clabbe 59.
 Clarinette 59.
 Club 60.
 Collecte 121.
 Collegium 63.
 Comitativ 47.
 Commissär 64.
 Commode 70.
 Compagnie 64.
 Comparation 178.

Comparationsstufe
 178.
 Comparativ 179.
 Concert 66.
 Conditor 50.
 Conferenz 66.
 Conjugation 111, 117.
 conjunctiones adver-
 sativae 156.
 conjunctiones causa-
 les 116.
 conjunctiones compe-
 rativae 178.
 conjunctiones condi-
 tionales 154.
 conjunctiones copula-
 tivae 163.
 conjunctiones disjunc-
 tivae 35.
 conjunctiones interro-

gativae 73.
 Consonant 162.
 Consonanz 74.
 Conto 65.
 Contrebande 65.
 controliren 65.
 Convent 66.
 Copie 15.
 Copula 135.
 Cornet à Piston 113.
 Correspondent 150.
 Corridor 68.
 Coulissen 97.
 Couplet 96.
 Courage 71.
 Couvert 166.
 Clown 174.
 Criminalgericht 157.
 Cylindersläche 150.

D.

da capo 19
 Daktylus 140.
 Damast 19.
 Dame 48.
 Damenbrett 48.
 Darbringung 155.
 Dargebotenes 155.
 darstellen 140.
 Darstellung 140.
 Dauer 172.
 Dauerhaftigkeit 117.
 December 45.
 Decimalbrüche 72.
 deduciren 4.
 Deduction 4.
 deductiv 4.
 definiren 133.
 Definition 133, 142.
 deklamiren 19.
 Deklination 53.
 Delta 19.
 Demokrat 19.
 Demokratie 19.
 Demonstrativpronomen 96.
 Departement 19.
 Deputation 129.

Deeseendenz 23.
 Desjatine 19.
 Despot 19.
 detto 20.
 Deutschland 129.
 Deutschtum 129.
 Dialog 48.
 differentia speci-
 fica 78.
 Differenz 75.
 dichten 82.
 Dichter 82;
 Dichterin 82.
 Dichtkunst 82, 150.
 Dilution 112.
 Dimension 161.
 Diphthong 50.
 Diplom 19.
 Diplomat 20.
 Diplomatie 20.
 Direktor 20.
 Direktorium 20.
 Disciplin 20.
 Disharmonie 62.
 Diskant 20.
 Disposition 52.
 Dissonanz 62, 162.

dito 20.
 Division 20, 43.
 Doctor 20.
 Document 21.
 Dogmatik 164.
 Doktorand 21.
 Dollar 21.
 Domicil 101.
 Don 21.
 Donna 21.
 Doppelsonso-
 nanten 50.
 doppelt 22.
 Doppelschach 35.
 Doppelschlag 54.
 dramatisch 97.
 Dramaturgie 96.
 Dreiklang 63.
 dressiren 176.
 Dressur 176.
 Drüsenblatt 154.
 Duell 49.
 Duett 22.
 dur 50.
 durchschnittlich 76.
 Dynamik 22.
 Dynamit 22.

E.

Echo 171.
echt 25.
Egoist 42.
Ehrenbürger 16.
Ehrlichkeit 16.
Eigennamen 42.
Eigennutz 102.
Eigenschaft 102.
Eigenthümlichkeit 15.
Einheitlichkeit 163.
Einnahme 138.
Einrichtung 132.
Einsamkeit 164.
Einschnitt, metrischer 81.
einschränken 58.
Einschränkung 58.
einweihen 118.
Einzelswesen 28.
Elativ 132.
Elektricität 173.

Elektrophor 27.
Element 167.
Elementarlehre 8.
Elementarschule 6.
Elision 172.
Ellipse 27.
Emir 23.
Emollition 112.
Empfindungswort 38.
Endzweck 104.
engherzig 58.
Entgelt 147.
entnationalisiren 166.
Epaulette 105.
Epilog 44.
Episode 169.
Epos 81.
Erkenntniß 161.
Erkenntnißgrund 161.
Erker 16.
Ersatz 147.

Erscheinung 96.
erweichen 112.
Eskadron 30.
Essiv 101.
Esterland 24, 25.
estnisch 24.
Etat 30.
Euphonie 147.
Examen 26.
Examinand 52.
examiniren 26.
Excellenz 27.
Exemplar 26.
Existenz 101.
existiren 101.
expediren 26.
Expedition 27, 146.
Experiment 27.
Export 173.
extra 27.

F.

fabriciren 168.
Factiv 129.
Familie 112.
Fanatismus 163.
Fauna 80.
Februar 74.
Fegfeuer 120.
feiern 113, 118.
Feindschaft 168.
Feldmarschall 31.
Feldwebel 31.
Feudalismus 31.
Feuer, ewiges 39.
Feuerwehr 160.
Fieber 108.
finnisiren 138.
Fisftern 56.
Flankenstellung 128.

Fläche 113.
Fläche, concave 79.
Fläche, ebene 73.
Fläche, krumme 70.
Fleischesser 79.
Flexion 94.
Flimmerbewegung 23.
Flora 145.
Flotte 74.
Flußgebiet 45.
Folge 143.
folgen 43.
Folgerung 43.
folglich 43, 145.
forma analogae 44.
Format 77.
fortschrittlich 167.
Frage 73.

Fragezeichen 72.
Franc 31.
Freie, der 168.
Freskobild 32.
Frenja 32.
Friedensgericht 121.
Frontreihe 126.
Fuge 32.
Fundament 9.
Fundort 77.
futurum exactum 160.
futurum perfecti 148.
futurum plusquamperfecti 29.
futurum praeteriti 90.
Fürstin 179.

G.

Galvanismus 33.	Geneigtsein 112.	Glauberſalz 33.
Gambitſpiel 48.	General 56.	Gleichheit 146.
Gangart 69.	Genetiv 102.	Globus 33.
Garde 47.	genus proximum 134.	glupen 117.
Garderobe 126.	Geograph 33.	Gotttheit 46.
Gardine 52.	Geometrie 129.	Göttin 46.
Garten , botaniſcher
145.	Gericht 62.	Göttlichkeit 46.
Gastrozoa 83.	Gerichtſpalat 61.	Grad 70.
Gattungsbegriff 134.	Geringsmachung 154.	Gramm 34.
Gebiet 61.	Gefchäft 15.	Grammatik 34.
Gebildeter 35.	geſchäftlich 16.	Granit 34.
Gebühr 116.	Gefchmackwürzchen 83.	Graphit 33.
Gedankenſtrich 92.	Gefchreibſel 144.	graviren 70.
Gedankentrag=
weite 92.	Gefellſchaft 134.	Großfürſt 144.
Gedächtniß 87.	Gefinnung 88.	Großmacht 142.
Gedicht 130.	geſtalten, ſich 96.	Großmächte 142.
Gegenprobe 171.	geſtalten 70.	Grund 116.
Gegenſatz 164, 171.	Geſtüt 37.	Grundlehre 8.
Gegenwart 101.	gewöhnlich 147.	Gruppe 134.
Gegnerſchaft 171.	Gewürze 180.	Gruppenbild 61.
Gelehrter 106.	Gewürzhandlung 180.	Guano 34.
Gendarm 131.	Gilde 33.	Gulden 34.
Genehmigung 112.	glafiren 59.	Summi 34.
	Glaubensſchwärmerei
163.	Summi arabicum 10.
		Gymnaſium 34.

H.

Hagelſchnur 54.	Held in der Dicht=
kunft 150.	Hospital 33.
Halsſtarrigkeit 51.	Hemisphere 36.	Hotel 37.
handgreiflich 53.	Herold 36.	Humanismus 38.
Handlung 151.	Heros 36.	Humanift 38.
Hanswurst 174.	herrlich 36.	Humor 94.
Harmonie 62.	Herzog 36.	humoriſtiſch 94.
Hauptzeiten 110.	Hieroglyphen 37.	Humus 38.
Hausgenoffe 60.	Hilfsmittel 168.	Hufar 38.
Hausgenoffenſchaft 60.	Hinlänglichlichkeit 16.	Hygrometer 128.
Hazardſpiel 105.	Hintergrund 145.	Hymne 38.
Häusercomplex 84.	hiſtoriſch 5.	Hypnotismus 71.
Heft 58.	Hoſrath 37.	Hypothek 38.
heiligen 118.	homolog 131.	Hypothefe 12.
heimlich werden 60.	Horizont 136.	hypothetiſch 12.
Heirathſvermittler 68.	Hornblatt 170.	
Held 51.		

J.

Zahrhundert 2.	Induration 69.	Interrogativprono-
Zahrtausend 2.	Industrie 157.	mina 73.
Zahrzehnt 1.	Inessiv 132.	Intervall 155.
Zambus 177.	inessivus adverbia-	intransitive Zeitwör-
Zanuar 95.	lis 87.	ter 102.
Zdeal 1.	Infanterie 40.	Invalide 41.
idealisch 1.	infinitus verbalis 87.	Inventarium 123.
Zdee 1.	Infusorien 40.	Journalistik 4.
ideell 2.	Ingenieur 40.	Irrlicht 26.
Zesuit 44.	ingrossiren 40.	Islam 42.
Zllativ 137.	Inland 137.	Jubel 46.
Zllongation 113.	Inlaut 132.	Jubilar 45.
Zmperial 40.	Innerlichkeit 132.	Jubiläum 46.
Zmport 137.	Innholz 137.	Jude 46.
individualisiren 28.	Inquisition 40.	Juli 35.
Individualität 28, 41.	Inspektor 41.	Jungfernrede 98.
Individuum 28.	Inspicient 31.	Jungfräulichkeit 98.
Induction 165.	Intelligenz 41.	Juni 41.
inductiv verfahren 16	Interessen 41.	Jurisprudenz 105.
Inductoriſch 165.	international 165.	Jurist 105.

K.

Kaiserin 55.	Keimscheibe 39.	Kommunismus 64.
Kalendarium 50.	Kellner 55.	Kompaß 64.
Kalender 147.	Kennzeichen 160.	komponiren 64.
Kalium 50.	Keher 55.	Komponist 64.
Kalligraphie 55.	Klangfarbe 155.	Komposition 64.
Kamin 50.	Klangstärke 68.	Kompetenz 9.
Kandidat 50.	Klassifikation 78.	Komptoir 65.
Kanon 51.	klassificiren 78.	Kondukteur 64.
Kantor 51.	klein machen 154.	Kongreß 64.
Kanzlei 51.	Klima 59.	Konkurrenz 177.
Kanzlist 51.	Klinik 59.	konkurriren 177.
Kapital 51.	Knochengeriist 82.	Konkurs 64.
Kapsel 51.	Koffer 62.	konſervativ 170.
Karawane 51.	Kohlenstoff 142.	Konſervativer 170.
Kardinal 52.	Kolonialwaare 63.	Konſervatorium 65.
Kardinalzahl 116.	Kolonialwaarenhand-	Konſistorium 65.
Karouffel 52.	lung 180.	Konſul 65.
Kaserne 52.	Kolonie 63.	Kontinent 65.
Katarrh 52.	Kolonist 63.	Kontrakt 77.
Kategorie 52.	Kolporteur 63.	Konzert, europäisches
Kaufpreis 104.	Komité 154.	32.
Kälte 72.	Komma 63.	Korallen 66.
Regelbahn 174.	Kommission 64.	Koran 66.

Kollekte 67.
Korporation 67.
Korpus 67.
Korpuszeile 67.
Kosmopolit 68.
Koupon 71.
Königin 71.
„Kraft-Züri“ 45.

Krater 70.
Kredit 70.
Kreditkaffe 70.
Krisis 117.
Kritik 13.
Kritiker 12.
kritisiren 12.
Kubikfuß 149.

Rubus 149.
Kultur 34.
Kunstdünger 71.
Kunstwort 71.
Kurator 71.
Kuratorium 71.
Kurs 72.
Kursus 106.

Q.

Qaß 76.
Qackiren 76.
Qand 24, 25, 175.
Qand 142.
Qangweilen 39.
Qaub 77.
Qaut 35.
Qautiren 76.
Qautlehre 35.
Qava 73.
Qawine 76.
Qazaret 73.
Qebemann 27.
Qebendiges 27.
Qebendig werden 28.
Qebloßes 28.
Qebwefen 28.

Qectüre 81.
Qehr- u. Lern- 105.
Qehre 108, 160.
Qehrerin 106.
Qehrling 107.
Qehrmeister 106.
Qehrplan 106.
Qehrsatz 106.
Qeibarzt 39.
Qeibgarde 47.
Qiberal 167.
Qiberaler 167.
Qieblichkeit 11.
Qimonade 79.
Qinie, absteigende 23.
Qinie, aufsteigende 145.

Qinüiren 45.
Qiteratur 57.
Qiteratur, schöne 52.
Qiterarisch 57.
Qithographie 79.
Qithographiren 79.
Qoge 80.
Qogik 92.
Qogiker 92.
Qogisch 92.
Qongimetrie 113.
Qord 80.
Qosmachen 75.
Qotterie 80.
Qotto 80.
Qustspiel 93.
Qyrit 160.

M.

Qacht 177.
Qachtsphäre 91, 177.
Qagistrat 83.
Qagnesium 83.
Qagnet 83.
Qagnetismus 83.
Qai 77.
Qajestät 84.
Qajorität 28.
Qakler 83.
Qakulatur 88.
Qanifest 85.
QАНИШКА 85.
Qaun der Wissen-
schaft 150.
Qanöver 85.
Qanschette 85:

Qanufacturfabrik 152.
Qanuscrypt 53.
Qappe 86.
Qarineminister 89.
Qark 86.
Qarquis 86.
Qarschall 86.
Qasfenball 86.
Qaßregel, besondere 24
Qathematik 142.
Qatrazze 83.
Qatt, ersticktes 162.
Qaussoleum 86.
Qärz 107.
Qediciner 127.
Qeeting 89.
melden 89.

Qemorandum 88.
Qensch, geschulter 66.
Qeridian 89.
Qetall 89.
Qeteorsteine 89.
Qeter 88.
Qethodik 89.
Qetronom 89.
Qikroskop 90.
Qilchwirthschaft 113.
Qillimeter 90.
Qinderjährig 6.
Qinderjährigkeit 6.
Qinister 90.
Qinorität 172.
Qissto 90.
Qiß= 21.

Mitgabe 47.
 Mitmensch 47.
 Mittel 2.
 Mittelalter 55.
 Mittellauf 55.
 modi 69.
 modus conjunctivus 49.
 modus imperativus 53.
 modus indicativus 56.
 modus optativus 138.
 modus substantivus 98
 moll 33.

Monarchie 90.
 Monarchie, constitutionelle 65.
 Monogramm 172.
 Monolog 163.
 Monotheismus 91.
 Morphin 91.
 Mortalität 144.
 Mosais 73.
 Moschee 91.
 Мочалка 86.
 Möbel 92.
 Mumie 93.
 Munterkeit 15.

Muse 93.
 Museum 93.
 Musik 93, 36.
 Musikant 94.
 Musiker 94.
 Muskel 58.
 Musse 93.
 Muße 93.
 Mutation 107.
 Mutationsform 107.
 mündig 148.
 Mündigkeit 148.
 Mythologie 94.

N.

Nachforschung 145.
 Nachschlag 44.
 Nachricht 149.
 Nahrungsblatt 154.
 Nation 122.
 national 122.
 Rationalität 122.
 Natrium 95.
 naturgemäß 79.
 Naturgeschichte 79.
 Naturwissenschaft 79.
 natürlich 80.
 nächtigen 108.

Nebelbild 161.
 Nebenwinkel 69.
 Nebenzeiten 47.
 Nerv 120.
 neugierig 164.
 neutral 30.
 Niederschlag 83.
 Nihilismus 98.
 Nihilist 98.
 nihilistisch 98.
 Nomaden 99.
 nomina appellativa 144.

Nominaldefinition 140
 Nominativ 98.
 Notarius 99.
 Notensystem 99.
 Nothwehr 35.
 Novelle 164.
 November 146.
 Nullität 100.
 numeralia pretialia 36.
 numerus 11.
 nomina-materialia 42.
 nomina collectiva 60.

O.

Oase 99.
 Obelisk 99.
 Oberflächlichkeit 111.
 Objekt 136.
 Oblate 99.
 Obligation 99.
 Obmann 29.
 Ocean 100.
 October 176.
 Oklad 100.
 Omnibus 102.

Onkel 102.
 Oper 76.
 Opium 102.
 Oratorium 103.
 Orchester 103.
 Ordal 103.
 Orden 103.
 Ordnung 66.
 Ordnungsübungen 10.
 Ordnungszahl 67.
 Organ 103.

Organist 103.
 Orient 103, 149.
 Original 7.
 Originalität 8.
 originell 8.
 Orkan 103.
 Ornamentif 70.
 Ort 61.
 Ökonom 107.

P.

- Palais 108.
 ПАЛАТА 108.
 Panlawisten 68.
 Pantomime 109.
 Parade 109.
 parallel 128.
 Parallelismus 128.
 Parenthese 141.
 Park 118.
 Parlament 109.
 Parquet 130.
 Partei 29, 109.
 parteiisch 29, 30.
 Particip 55.
 participium praesentis 101.
 participium praeteriti 90.
 Partitiv 103.
 Partitur 110.
 Pascha 110.
 passive Form des Zeitwortes 152.
 Pastor 110.
 Patent 110.
 patentiren 110.
 Patrimonialgrund 110.
 Patriot 110.
 Patriotismus 110.
 Patronatsrecht 110.
 Patrouille 110.
 Patt 141.
 Patti. Schachspiel 176.
 Pädagog 112.
 Pädagogik 112.
 Bedell 112.
 Pension 108.
 Pensum 107.
 Perfectum 148.
 Pergament 111.
 perpetuum mobile 113.
 Person 42.
 Personalendung des Zeitwortes 117.
 Personalpronomen 42.
 persönlich 42.
 Perspective 96.
 Peterspfennig 112.
 Petroleum 59.
 Pferdeisenbahn 37.
 Pflanzenzelle 122.
 Pflege 123.
 Pflicht 62.
 Pflichtsphäre 62.
 Pfund Sterling 93.
 Phantasie 82.
 phantasiren 82.
 Pharmaceut 127.
 Pharmacie 127.
 Philolog 54.
 Philologie 54.
 Philosophie 156.
 Phosphat 177.
 Phosphor 177.
 Phrase 68.
 Phraseologie 76.
 Physik 176.
 Pistole 113.
 placiren 107.
 Plakat 94.
 Planet 114.
 Planiglob 114.
 Planimetrie 73.
 Platin 114.
 Plebejer 114.
 Plural 90.
 plusquamperfectum 29.
 Poesie 64.
 Poesie 91, 82.
 Poesie, dramatische 96.
 Poesie, epische 175.
 Poesie, lyrische 160.
 Poesieform 130.
 Poetik 91.
 poetisch 91.
 Polemik 114.
 poliren 114.
 Politik 114.
 Politiker 115.
 politisch 115.
 Politur 115.
 Polizei 115.
 Pöhl 115.
 Polytechnikum 114.
 Polytheist 114.
 Polytheismus 114.
 Portion 116.
 Positiv 8.
 Poffenreißer 174.
 Prairie 118.
 Praktiker 150.
 praktisch 151.
 prattiziren 150.
 Praxis 151.
 Prädikat 166.
 Prämie 16.
 Präposition 24.
 Präses 30.
 Präsident 30.
 Presse 4.
 преступление 72.
 Princip 46.
 Prinz 118.
 приставъ 118.
 privat 29.
 Procent 119.
 processen 120.
 Proceß 120.
 Product 118.
 Professor 119.
 Programm 23.
 procuratorisch 119.
 Profureur 119.
 Prolog 23.
 Pronomen 13.
 pronomina indef. 162.
 Proportion 178.
 proportional 17.
 Prorektor 119.
 Prosa 49.
 Prosaform 167, 149.
 Protest 119.
 Protestant 119.
 protestiren 119.
 Protokoll 119.
 Protoplasma 28.
 Provision 120.
 Punct 118.
 Puppe 161.

Q.

Quadrat 149.	Quatember 74.	Querstand 117.
Quartett 74.	Querkopf 117.	Quittung 74.

R.

Rakete 122.	Regisseur 96.	Revident 128.
Rang 133.	Reichlichkeit 16.	revidiren 125.
Rath 100.	Reichskanzler 126.	Revision 125.
Rath, geheimer 130.	Reglement 124.	Revolver 125.
Rathhaus 99.	Reihe 124.	Rhederei 74.
Realdefinition 13.	Reihe, gemischte 133.	Rhetorik 68.
Realschule 123.	Reihen 124, 125, 126.	rhetorisch 68.
Recept 125.	Reihenfolge 44.	Rheumatismus 125.
Rechtsbefugnisse 105.	Reim 126.	rhythmisch 173.
rechtskräftig 132.	Reim, gleitender 77.	Rhythmus 173.
Redacteur 154.	Reim, identischer 132.	richten 61.
Redaction 155.	Reim, männlicher 116.	Rochade 170.
Redeweise, bejah. 43.	reiten 123.	rochiren 170.
Redeweise, directe 104.	Rektor 124.	Rolle 97.
Redeweise, indirecte 21	relativ 124.	Roman 117, 127.
redigiren 154.	Relativpronomen 135.	„romanlich“ 128.
Rednertribüne 69.	Religion 124.	Rotte 128.
Reflexivpronomen 28.	Reliquie 114.	Rotte, halbe 116.
Reform 123.	removiren 145.	Rubrik 129.
Reformation 124.	Renterei 125.	Rundschau 127.
Reformator 124.	rentiren 125.	Rundschau, pol. 115.
reformiren 124.	Republik 121.	Russenland 174.
Regel de tri 63.	Requiem 123.	Rösselsprung 38.
Registrier 45.	Rettungsboot 111.	Rückgrat 82.

S.

Sagen 76.	Schachbieten 160.	Schieblade 141.
Saldo 130.	Schachbrett 84.	Schild 136.
Salon 130.	Schachspiel 84.	Schindel 138.
salvo titulo 153.	Schach spielen 85.	Schirm 137.
sammeln, sich 60.	Schachstein 85.	Schlafrock 162.
Sanitätspolizei 153.	Schachsteine 85.	Schlaggebiet 81.
Sankt 131.	Schach, verdecktes 130	Schleimhaut 39.
Sauce 139.	Schauspiel 156.	schließen 40.
Sauerstoff 33.	Schauspieler 97.	Schluß 40.
Satz, in der Gramma-	schattiren 44.	Schmiererei 86.
tik 76.	Scheitel 154.	Schneller 79.
Scene 31.	Scheitelwinkel 171.	Scholasistik 135.
Sculpturverzie-	Schicksal 129.	schön, ästhetisch 80.
run- g 25.	Schieber 136.	Schönschreiben 55.

schraffiren 44.
 Schreibweise 56.
 Schrift, gesperrte 140.
 Schriftsteller 57.
 Schuldistrikt 66.
 Schule, Klassische 59.
 Schulung 66.
 Schüler 108.
 Schwamm 170.
 Schwärmen 88.
 Schwindel 111.
 Secte 133.
 Section 134.
 Seitenschlag 69.
 Sekante 81.
 Sektor 172.
 Semester 134.
 Semikolon 134.
 Seminar 134.
 Senat 136.
 Senator 137.
 September 89.
 Serie 132.
 Servilismus 144.
 Sicherheit 163.
 Siegellack 56.
 Singular 4.
 Skelett 82.
 Skizze 138.
 social 134.
 Solo 138.
 Sommer 142.
 Sopha 138.
 Sopran 139.
 Fortiren 139.
 Souffleur 32.
 Sozialdemokrat 139.

Sozialismus 139.
 Sozialist 139.
 Spalte 174.
 Spaltung 80.
 spazieren 140.
 spiegeln 112.
 Spirale 140.
 Spiritismus 141.
 Spitzführer 25.
 Spondeus 14.
 Spottgedicht 113.
 Sprache, die zu lernende 107.
 sprachlich 54.
 sprachlich darstellen 140.
 Sprechorgane 68.
 Sprechstunde 69.
 Sprung 38.
 Staatsrath 126.
 Stafette 145.
 Stand 133.
 СТАНОВОЙ 143.
 Statistik 12.
 Statue 141.
 Statut 116.
 Stärkemehl 45, 149.
 Stelle, besondere 41.
 Stellvertreter 13.
 Stempelbogen 143.
 Stempelmarke 143.
 Stenographie 56.
 Steppe 127.
 Sterblichkeit 144.
 Stereometrie 55.
 Stern 149.
 Stickstoff 77.
 stimmen 143.

Stipendium 2.
 Stirnreihe 126.
 Stoff 101.
 Straße 149.
 Strebziel 118.
 Strife 143.
 strifen 144.
 Strophe 130.
 Student 166.
 studiren 143.
 Stühmler 159.
 Styl 56.
 stylisiren 57.
 Stylist 56.
 Stylistik 57.
 Subjekt 9.
 Substantiv 98.
 substantiva verbalia 3.
 substantivum verbale actoris 3.
 s. v. actionis 3.
 Superlativ 166.
 Superphosphat 141.
 Sylbe 136.
 Syllogismus 40.
 Sympathie 136.
 Symphonie 137.
 Synkope 38.
 Synode 137.
 Synthese 135.
 synthetisch 135.
 synth. verfahren 135.
 System 53.
 СВОЙСТВЕННИКЪ 37.

И.

Tabelle 143.
 Tagesordnung 111.
 Taft 146.
 Tangente 126.
 Tante 146.
 Tapete 146.
 Taucher 174.
 Tage 145.

tagiren 146.
 tätowiren 149.
 Telegramm 152.
 Telegraph 152.
 Telegraphie 152.
 telegraphiren 152.
 Telegraphist 152.
 Teleskop 152.

Tellurium 152.
 Temperatur 152.
 Tempo 146, 153.
 tempora composita 78.
 tempora simplicia 78.
 Tenor 153.
 Termin 147.
 Terminativ 122.

terminus technicus 71.	Thermometer 138.	Tragödie 71.
Testament 153.	These 153.	Transporteur 85.
Thaleia 153.	Thierreich 27.	Trauerspiel 71.
Thalia 153.	Thierzelle 122.	Treibhaus 157.
Thätigkeit 151.	Thronrede 158.	Tribut 157.
Theater spielen 97.	Thesland 83.	Triller 157.
Theebrett 150.	Timbre 155.	Trio 158.
Thema 153.	Tinktur 154.	Trochäus 44.
Theolog 163.	Titel 153.	Trommelfell 72.
Theologie 163.	Tonart 155.	Trottoir 69.
Theoretiker 95.	Tongeschlecht 155.	Tunnel 160.
theoretisch 95.	Tonstück 155.	turnen 161.
theoretisiren 95.	Torpedo 155.	Tutti 161.
Theorie 95.	Trabant 47. 157.	Tyrann 154.

II.

УКАЗЪ, Указ 53.	Umstandswörter der	Unterricht 108.
Manen 161.	Bejahung 42.	Unterrichtsprache 106
Ultramontaner 162.	un- 21.	Untersuchungsrich-
Umgebung 77.	Undank 22.	ter 61.
Umkehren 166.	Unechter 48.	Unwahrheit 22.
Umlauf 166.	Unechtheit 21.	Ursache 24.
Umstandswort des	Unendlichkeit 104.	ursprünglich 30.
Ortes 61.	Uniform 163.	Urtheil 91.
" der	Universität 166.	Urthierchen 7.
Art und Weise 63.	unparteiisch 30.	überirdisch 165.
" der Menge 37.	Unstern 22.	Übungen von der
" der Zeit 5.	Unternehmen 32.	Stelle 61.

B.

Variante 156.	Verbrechen 72.	vergleichen 178.
Variation 156.	Verbrecher 144.	Vergleichung 178.
variiren 156.	Verbum 5.	Verhältniß 87.
Vasallenreich 171.	verbum regulare 67.	verhältnißmäßig 87.
vaterländisch 41.	verbum irregulare 68.	Verhärtung 50.
Vatikan 172.	Verdacht 49.	verheimlichen 131.
Vaughall 169.	verdaulich 132.	Verheimlichung 131.
Vegetarier 145.	Verdauung 132.	verherrlichen 36.
Vegetation 145.	verdächtigen 49.	Verherrlichung 36.
Ventil 174.	Verdächtiger 49.	Verjährung 5.
Verachtung 117.	Verdächtigung 49.	verjüngen 99.
Veranda 128.	verestnischen 25.	Verkleinerung 154.
veraffekuriren 14.	Verestnischung 25.	Verlag 57.
verauktioniren 100.	Bergangenheit 90.	verlegen eine
Veränderung 93.	vergeben 9.	Schrift 57.
verbinden, sich 163.	Bergehen 143.	Verleger 57.

vermitteln 169.	Verstockung 50.	Volksschulmeister 121.
Vermittler 169.	Vertebrata 133.	Volkswirthschaft 121.
Verordnung 132.	Verwandter, direkter	Vollmacht 177.
verpflichten 62.	104.	Vorredner 23.
Verpflichtung 62.	Veterinär 176.	Vorschlag 157.
verrichten 154.	Veto 174.	Vorschrift 23.
Verrichtung 155.	Viear 175.	Vorsitzer 23.
Vers 130, 173.	Vice 175.	Vorstand 25.
verschärfen 170.	Vielheit 109.	vorstellen 29, 30, 88.
Verschärfung 170.	Vocal 148.	Vorstellung 88.
verschmälern 58.	Vocalharmonie 148.	Vorwand 31.
Verschmälernug 58.	Vorhaben 32.	Vorwort 24.
Versfuß 173.	Vorhang 24.	Vorzeichen 23.
Versmaß 173.	Volksmann 121.	Vorzug 109.
Versteinernug 59.	Volksschule 121.	Vulkan 178.

B.

Wachholderdeut-	Benigkeit 172.	wirthschaftlich 84.
scher 48.	Besen 101.	Wißbegierde 149.
Waggon 168.	Wichtigkeit 148.	Wissenschaft 149.
Walhalla 169.	Widerrufungszei-	Wissensgebiet 149, 150
Wappen 170.	chen 54.	Wohlklang 39.
warnen 37.	widmen 118.	Wortlehre 139.
Warnung 37.	wiederholen 66.	Wortschatz 140.
Wasserstoff 175.	Wiederholung 67.	Wortstamm 140.
wählen 169.	Winkel 100.	" einfacher 78.
Währung 172.	Winkel, gestreckter 137.	" zusammengesetz-
Wechsel 174.	Winkel, rechter 148.	ter 79.
Weise 147.	Winkel, stumpfer 100.	Wortwurzel 139.
Weite 16.	Wirkung 91.	Wörterverzeichnis 140
Weltgeschichte 5.	Wirkungskreis 155.	Wurffpieß 176.
Wendeltreppe 54.	Wirthschaft 84.	Wirfel 149.
Wenden 166.	wirthschaften 84.	ВЗВОДЪ 179.

3.

Zahl, ganze 148.	Zeitwort 5.	Zodiacus 80.
Zahlen, gemischte 133	Zeitwort, transitives	Zoll 155.
Zahlungsunfähig-	135.	Zoologie 80.
keit 84.	Zellgewebe 178.	Zufälligkeit 46.
Zahlwort 12.	Zellinhalt 123.	Zukunft 160.
Zar 158.	Zellkern 123.	Zusammenfassung 62.
Zeichenapparat 44.	Zellmembran 123.	Zusammen laufen 75.
Zeichnung 44.	Zellstoff 95.	Zustimmung 112.
zeichnen 44.	Zenith 111.	Zweck 49, 146.
Zeitung 4.	Zink 137.	zweifelhaft 48.
Zeitschrift 4.	Zirkular 126.	zweierthig 48.

Seletus.

Selle raamatu sõnad on nelja liiki jautatud.

Esimeses liigis on niisugused uued sõnad, mis üleüldse pruugitavad ja tuttavad on, nagu haridus, kirjandus, näitemäng, tulewik.

Teises liigis on need uued sõnad, millede üleüldist pruukimist tuleb soovida. Nende lõpul seisab väikene arv¹, nagu: hoiatama¹, nähtus¹, näitemüük¹, olemus¹.

Kolmandamas liigis seisavad uued sõnad, millede tarvitamine alles lähewahel, kahtlane on. Nende märk on arv², nagu: isenik², majandama², si-destus², wõrdne².

Neljandama liigi sõnad on wõerad ja halwaste tehtud uued sõnad, millede asemele tarwis paremaid luua. Nende märk on arv³, nagu: ekspedeerima³, inshenjöörr³, andekstama³, etendama³.

L ü h i d e l t :

üleüldse tuttavad uued sõnad (ilma märgita);

¹ soovitavad uued sõnad;

² kahtlased uued sõnad;

³ wõerad ja halwad uued sõnad.

